

EX 11016
J. S. I W E K
Sucha Górna

Sprawozdanie

„Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji“
za rok 1931.

Szkoła wydziałowa Macierzy Szkolnej w Niemieckiej Lutyni

Rok założenia „Macierzy Szkolnej“ 1885.

Czeski Cieszyn, w maju 1932.

J. S. I W E K
Sucha Górna

Nakładem „Macierzy Szkolnej“ w Czeskim Cieszynie.
Cześćonkami Drukarni Ludowej we Frysztaće —414-1932.

Porządek dzienny Walnego Zgromadzenia

Macierzy Szkolnej w Czechostowacji,

które się odbędzie

w niedzielę, dnia 29 maja 1932 o godzinie 9-tej
dopołudnia w sali Domu Reprezentacyjnego w Czeskim
Cieszyńcu.

1. Otwarcie Walnego Zgromadzenia występowaniem Chóru T. N. P.
2. Zagajenie.
3. Przemówienia Reprezentacyjne
4. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia
5. Sprawozdania: a) z działalności Zarządu Głównego i Kół,
b) ze skarbowości.
6. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i załatwienie wniosku o udzielenie absolutorjum
7. Plenarne obrady i uchwały wniosków: a) Sekcji Szkolnej;
b) Sekcji Skarbowej; c) Sekcji Oświatowej; d) Sekcji Organizacyjnej.
8. Odczyt p. Gustawa Morcinka, powieściopisarza śląskiego na temat: „Książka polska na Śląsku cieszyńskim“.
9. Wybory a) do Zarządu Głównego, b) do komisji Rewizyjnej
10. Wnioski i życzenia.
11. Zamknięcie Walnego Zgromadzenia.

UWAGA: O godzinie 8-mej rano odbędzie się w szkole wydziałowej Macierzy Szkolnej w Czeskim Cieszyńcu posiedzenia Sekcyj:
a) Szkolnej, b) Skarbowej, c) Oświatowej, d) Organizacyjnej.

Ex libris
J. B. V. C. K.
Sucho Góra

Sprawozdanie Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji za rok 1931.

A) Działalność szkolna i pozaszkolna.

Ostatnie Walne Zgromadzenie Macierzy Szkolnej dało dyrektywę Zarządowi Głównemu, aby ze względu na ciężkie czasy Macierz nie rozszerzała już swojej działalności, żeby jednak starała się utrzymać za wszelką cenę dotychczasowy stan posiadania. W myśl tych dyrektyw Zarząd Główny postawił sobie jako pierwszy punkt swego programu wyteńczyć wszystkie swoje siły w tym kierunku, aby z trudem wywalczone szkoły podtrzymać i nie dopuścić do ich zamknięcia. Z dumą i wewnętrznym zadowoleniem Zarząd Główny może podać do wiadomości swych członków, że z zadaniami tego całkowicie się wywiązał. Wszystkie szkoły i ochronki, które Macierz do roku 1930 otworzyła, rozwijały w r. 1931 swoją działalność a ponadto została otwarta szkoła ludowa w Dzieńmorowicach, uchwalona przez Walne Zgromadzenie i przygotowana przez miejscowy Komitet przy pomocy Centralnego Stowarzyszenia Spożywczego w Łazach jeszcze w roku 1930 i 4 ochronki mianowicie w Gródku, Darkowie II, Nawsiu i Piosecznej, które także były poprzednio przez Walne Zgromadzenie uchwalone i dla których grunt przez miejscowe Komitety był przygotowany.

Drugim punktem programu Zarządu Głównego w roku sprawozdawczym było kierowanie pracą oświatową za pośrednictwem swoich Kół. Tę pracę oświatową w Kołach starał się Zarząd Główny Macierzy Szkolnej pogłębić. W tym celu urządził wspólnie z Komisjami Oświatowymi 3 dwudniowe kursy w różnych częściach Śląska, o czym bliżej informuje na innym miejscu.

Trzeci punkt programu to załatwianie bieżących spraw i przeprowadzenie uchwał Walnego Zgromadzenia.

Jak świadczą sprawozdania Dyrekcyj i Kierownictw szkół jakoteż Kierownictw ochronek podane na innym miejscu, wszystkie placówki rozwijały się pomyślnie. Dzięki wyteżonej pracy gron nauczycielskich przyczyniły się one znacznie do utrwalenia poczucia narodowego wśród naszej ludności. Z wielkim też zadowoleniem stwierdzić należy, że i Koła Macierzy Szkolnej, prowadząc swą pracę w myśl wskazówek Zarządu Głównego, przyczyniły się w wysokim stopniu do pogłębienia oświaty wśród szerokich warstw naszego społeczeństwa.

Także sprawozdanie ze skarbowości Macierzy podane poniżej potwierdza, że zabiegi Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej mimo

CZ II / 1931 / 1931

CZ 232

120/95
600

kryzysu i bezrobocia nie były daremne, owszem zostały uwieńczone pomyślnym wynikiem, chociaż, co z ubolewaniem stwierdzić należy, nie okazały takich rezultatów jak w roku ubiegłym. Suma dochodów bowiem zmniejszyła się w roku sprawozdawczym blisko o 700.000.— Kč.

Najważniejsze uchwały z ostatniego Walnego Zgromadzenia brzmiały :

1. Walne Zgromadzenie daje Zarządowi Głównemu do rozpatrzenia wniosek jednego z członków, by Zarząd Główny przez posłów starał się o to, ażeby do Seminarjum Nauczycielskiego w Śląskiej Ostrawie przyjmowano więcej kandydatów w celu zapobieżenia brakowi sił nauczycielskich w szkołach polskich.

2. Walne Zgromadzenie daje do rozpatrzenia Zarządowi Głównemu wniosek jednego z Kół Macierzy: a) Skreślić remuneracje za kierownictwo ochronek począwszy od 1/I 1931. Nie podjęte dotychczas remuneracje przepadają na korzyść Macierzy. b) Uzyskane tak kwoty należy przekazać tytułem poprawy płacy mistrzyniom ochronek.

3. Walne Zgromadzenie poleca Zarządowi Głównemu na wniosek jednego z Kół rozpatrzyć i przeprowadzić w miarę uznania zmianę dotychczasowych legitymacyj przez wygotowanie nowych legitymacyj w formie małych książeczek, służących na dłuższy okres czasu.

4. Walne Zgromadzenie apeluje, aby Zarząd Główny wynajął dom od Dr. Larischa na umieszczenie szkoły w Suchej Górnej, o ile już wskutek trudności finansowych nie można przystąpić do budowy Domu Macierzy tamże.

5. Walne Zgromadzenie wzywa Zarząd Główny do poczynienia jak najdalej idących oszczędności lecz tak, aby nie szkodziły naszej działalności. Natomiast nie należy puszczać uchwalonych i przeprowadzonych budów nowych placówek.

6. Walne Zgromadzenie wzywa Zarząd Główny Macierzy Szkolnej, aby poczynił wszelkie możliwe kroki, aby jak najwięcej placówek było upaństwowionych.

7. Walne Zgromadzenie wzywa Główny Zarząd Macierzy Szkolnej, aby poczynił jak najdalej idące starania do uzyskania nowych źródeł dochodów. W tym celu należy zwrócić się do wybitnych ludzi na wysokich stanowiskach w Ameryce.

Nad wnioskami powyższymi zastanawiał się Zarząd Główny częściowo na posiedzeniach plenarnych, częściowo prezydjalnych. Przeprowadzenie ich przedstawia się szczegółowo, jak następuje:

Ad 1. Wniosek ten uznano za nieaktualny, ponieważ w myśl ustawy obowiązującej w żadnym seminarjum nie wolno przyjmować więcej jak 40-tu kandydatów na jeden rocznik, większa bowiem liczba uniemożliwiłaby należytą pracę nad przygotowaniem kandydatów. Pozatem narazie brak sił nauczycielskich nie daje się odczuwać, w roku zaś następnym wyjdzie znowu jeden rocznik absolwentów Seminarjum, przez co braki, jakieby ewentualnie istniały, będą uzupełnione.

Ad 2. a) Wniosek ten rozpatrywano i uchwalono w roku 1931

wstrzymać się narazie od skreślenia remuneracyj; b) skutkiem uchwały podanej pod a) odpada.

Ad 3. Po wyczerpaniu zapasu starych legitymacyj Zarząd Główny przystąpił do wydania nowych, o twardych okładkach, przewidzianych na 20 lat. Obecnie już niektóre Koła otrzymały nowe legitymacje i z biegiem czasu wszystkie stare legitymacje zostaną zastąpione nowymi.

Ad 4. W sprawie tej wysłano kilkakrotnie delegacje, złożone z przedstawicieli miejscowej ludności i delegata Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej, które interwenjowały w Centralnej Dyrekcji Dr. Larischa, by odstąpiono Macierzy Szkolnej budynek na cele szkolne, jednakowoż, jak dotąd, zawsze bezskutecznie.

Ad 5. Chcąc spełnić życzenie Walnego Zgromadzenia, Zarząd Główny przeprowadzał oszczędności, gdzie tylko mógł. Nie przeprowadzał więc żadnych nowych budów z wyjątkiem tych, które były już w roku 1930 rozpoczęte względnie przez Walne Zgromadzenie uchwalone. Dalej zredukował częściowo płace nauczycieli, ograniczył wydatki na przybory szkolne do najniezbędniejszych, by nie dopuścić do zamknięcia ani jednej z placówek, które do roku 1930 utrzymywał, co mu się też w zupełności udało, wskutek czego działalność Macierzy nie doznała uszczerbku.

Ad 6. W myśl tej uchwały Zarząd Główny Macierzy Szkolnej wystosował odpowiednie podanie do Ministerstwa Szkolnictwa i Oświaty Narodowej o przejęcie szkół ludowych w Porębie, Polskiej Lutyni, Wierzniowicach, Rychwałdzie oraz gimnazjum realnego w Orłowej. Prócz pisemnego podania interwenjowała w sprawie powyższej w Ministerstwie osobna delegacja złożona z prezesa Macierzy i naszych p. posłów Dr. Buzka i Chobota. Ponadto obydwaj p. Posłowie kilkakrotnie zwracali się do p. ministra Dérera w tej samej sprawie. Według obietnicy, złożonej na ręce delegacji przez p. ministra Dérera, mają być wszystkie 4 szkoły i gimnazjum z początkiem roku szkolnego 1932—33 przejęte na etat państwowy.

Pozatem Macierz Szkolna wniosła podania o utworzenie okręgowej szkoły wydziałowej w Bystrzycy i przejęcie szkoły wydziałowej w Błędowicach D. jako szkoły wydziałowej i gminnej. Sprawa szkoły wydz. w Bystrzycy przedstawia się pomyślnie z tego względu, że w Bystrzycy istnieje w polskich szkołach przeszło 400 dzieci, wobec tego polska szkoła wydziałowa ma prawne uzasadnienie, by mogła być zorganizowana nie jako szkoła okręgowa, ale nawet jako gminna. W Błędowicach Dolnych natomiast podanie o przejęcie szkoły wydziałowej jako gminnej, zostało odrzucone przez Radę Szkolną Krajową, z tego powodu, ponieważ w Błędowicach Dolnych niema przepisanej liczby 400 dzieci w polskich szkołach. Wobec tego Macierz Szkolna przygotowuje podanie o zorganizowanie okręgowej szkoły wydziałowej dla Błędowic i sąsiednich gmin.

Z uznaniem podnieść należy, że gminy sąsiadujące z Bystrzycą, z których dzieci uczęszczają do szkoły wydziałowej w Bystrzycy, zgodziły się na pokrywanie pewnego procentu wydatków rzeczowych

i w ten sposób dopomogły Macierzy w jej usiłowaniach o przejęcie szkoły przez nią dotąd utrzymywanej na etat publiczny.

Ad 7. W myśl tej uchwały Zarząd Główny zwrócił się do kilku wybitnych Polaków między innymi Kiepury i Paderewskiego, jednakże prośby te, jak dotąd, nie odniosły skutku. Zwracał się poza-tem do wybitnych osobistości w Polsce, zorganizował „Komitet Pomocy” w Poznaniu z najwybitniejszymi osobistościami na czele. Zabiegi te odniosły pewien skutek, jednak nie taki, jakiego Macierz Szkolna się spodziewała. Nadto wydał specjalne „Bloczki Macierzy” o których bliżej informuje punkt d) poniżej.

Prócz spraw wyraźnie poleconych przez Walne Zgromadzenie do załatwienia, Zarząd Główny przeprowadził i wiele innych w miarę, jak tego potrzeba nakazywała i jak wyłaniały się w ciągu roku sprawozdawczego. Ze względu na szczupłość miejsca wymienimy tylko najważniejsze:

a) **Koncesja na kino w Karwinie.** Sprawa ta toczy się już od czterech lat. Najpierw podanie o koncesję na kino w Karwinie odrzucono, mimo interwencji naszych Panów Posłów i Prezesa Macierzy Szkolnej w Mor. Ostrawie, Bernie i Pradze, tłumacząc się tem, że Macierz niema w statucie specjalnego pozwolenia na prowadzenie kina. Obecnie, kiedy przeprowadzono zmianę statutu w tym kierunku, Krajowy Urząd w Bernie podanie znowu odrzucił, podając jako powód odmowy, iż w Karwinie istnieją już 4 koncesje kinowe, które wystarczą jak ze względu na ilość obywateli tak ze względu na obszar Karwiny. Poza-tem udowadniał odrzucenie prośby tem, że istniejące w Karwinie kina czeskie starają się zaspokoić potrzeby miejscowej polskiej ludności, umieszczając polskie napisy w kinach i na plakatach. Rekurs, który Macierz Szkolna przeciwko temu wymiarowi wniosła, został również odmownie załatwiony przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

b) **Dni Macierzy.** Corocznie Zarząd Główny organizuje na terenie swej działalności „Dni Macierzy”, które coraz to więcej nabierają charakteru naszego święta narodowego. I w roku sprawozdawczym urządziły prawie że wszystkie Koła Macierzy Szkolnej w drugiej połowie października uroczysty obchód „Dnia Macierzy”, który, przyznać musimy, wypadł okazalej, niż w latach poprzednich a to z tego względu, że w roku sprawozdawczym program obchodu był już naprzód skrupulatnie przez poszczególnie Zarządy Kół omówiony i przygotowany. W dniu tym Koła urządziły uroczyste akademie, wieczorki lub przedstawienia, poprzedzone referatem o zadaniach i działalności Macierzy, jak również o jej obecnem ciężkiem położeniu finansowem. Główny nacisk kładziono na zjednywanie nowych członków z tej okazji. Prócz tego z okazji „Dnia Macierzy” zajęto się rozsprzedażą specjalnych bloczków, o których bliższe podajemy pod d)

c) **Kursa oświatowe.** Doniosły wpływ i owocne skutki wywarły dwudniowe kursa oświatowe, urządzone w dniach od 20 do 24 kwietnia 1931 staraniem Macierzy Szkolnej i 3 Powiatowych Komisji Oświatowych. Kursa takie odbyły się w Orłowej w budynku gimnazjum przy udziale 115 słuchaczy; w Czeskim Cieszynie w szko-

le wydziałowej Macierzy Szkolnej przy udziale 96 słuchaczy i w Jabłonkowie również w szkole wyd. przy obecności 62 słuchaczy. Kursa te prowadził p. Józef Stemler, Dyrektor Polskiej Macierzy Szkolnej w Warszawie. Omówił przystępnie i fachowo wszelkie formy pracy społeczno-oświatowej. W streszczeniu wykłady p. dyr. Stemlera traktowały o: Definicji pracy społecznej, rodzajach (praca społeczno-oświatowa, społeczno-gospodarcza, społeczno-opiekuńcza); terminologii i pojęciach organizacji społecznej, stowarzyszenia społecznego, instytucji społecznej; o formach, podmiocie i przedmiocie pracy społecznej; głównych czynnikach oddziaływania społecznego, a więc żywy przykład osobisty i rzeczowy, żywe słowo i drukowane słowo; o formach rozbudzająco-uświadamiających jak n. p. rozmowy celowe, zabawy, wieczorki, przedstawienia teatrów zawodowych, obchody i uroczystości narodowe, wykłady i pogadanki oświatowe, czytania zbiorowe, gazeta mówiona, wycieczki, wystawy, muzea, kinoteatry, radjofonja; o formach nauczająco-kształtujących, a więc kursa dla dorastających i dorosłych, internatowe uniwersytety ludowe, uniwersytety powszechne, niedzielne szkoły społeczno-obywatelskie, kursy przysposobienia obywatelskiego, kursy korespondencyjne, poradnie dla samouków, biblioteki stałe i wędrownie; o formach zespołowych: przedstawienia zespołów amatorskich, chóry, orkiestry. W drugim dniu wykładów omawiał temat: Żywe słowo w pracy społeczno-oświatowej, żywe słowo jako czynnik decydujący w rozmaitych formach, akcja oświatowa przez wykłady i pogadanki, terminologia i pojęcia właściwe: wykład oświatowy, pogadanka, charakterystyka organizatora, wybieranie tematów, zdobywanie słuchaczy, przygotowanie warunków, wyszukiwanie prelegentów, tematy (wypracowane, narzucone, aktualne), metodyka, technika zdobywania słuchaczów żywym słowem i drukowaniem słowem. Przygotowywanie się mowcy (prelegenta, wykładowcy) do przemówień, wybór tematu, sformułowanie tytułu, przemyślenie zagadnień, spracowywanie przykładów, notatka własnych myśli, korzystanie z literatury przedmiotu, literatura źródłowa i popularna, gromadzenie materiału, zdobywanie pomocy oświatowych. Budowa przemówień, proporcjonalność układów, przeprowadzanie myśli przewodniej. Metodyka i przykłady budowania przemówień: wywód narzucający, wywołujący, dygresje właściwe i szkodliwe, rusztowanie do przemówień. Technika wygłaszania przemówień, wymagania techniczne, logiczne, estetyczne. Wiedomośi i rady praktyczne.

Wykłady te głęboko zakorzeniły się w sercach kierowników naszego ruchu oświatowego, którzy podniesieni na duchu i pokrzepieni do dalszej pracy rozpoczęli z nowym zapasem energii intensywną działalność, która już wydaje swe piękne owoce. Na tem miejscu Zarząd Główny Macierzy Szkolnej wyraża Wielmożnemu Panu Dyrektorowi Józefowi Stemlerowi jak najgorętsze podziękowanie i głęboką wdzięczność za poświęcenie, które tak ochotnie dla dobra naszej ludności okazał.

Przy tej sposobności z uznaniem trzeba podkreślić współpracę Komisji i Komitetów Oświatowych z Macierzą Szkolną, która to

współpraca w ostatnim czasie znacznie zacieśniła się. I tak Macierzy Szkolna korzystała z lamp projekcyjnych i przeźroczy Komitetów Oświatowych i naodwrot Komitety Oświatowe z lamp i przeźroczy, będących własnością Macierzy Szkolnej. Nadto współpraca specjalnie była widoczną przy urządzaniu odczytów, wieczorków, organizowaniu szatni i innych.

d) **Bloczki Macierzy.** W myśl jednej z uchwał ostatniego Walnego Zgromadzenia, by uzyskać nowe źródła dochodów, wydał Zarząd Główny z okazji „Dnia Macierzy“ bloczki zatytułowane: Dar na polską szkołę Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji 50 h (15 gr), a zawierające 50 kartek. Zarząd Gł., biorąc pod uwagę ciężkie położenie finansowe naszej ludności, wyszedł z założenia, iż tak mała kwota, ofiarowana przy różnych okolicznościach, nie zrobi uszczerbku w wydatkach obywateli, zaś Macierzy przysporzy sporo grosza. Część tych bloczków rozesał Zarząd Główny do wszystkich swoich Kół z apelem, by zajęły się ich rozsprzedażą. Z przyjemnością stwierdza, iż prawie że wszystkie Koła bloczki im przesłane rozsprzedały. Byłoby pożądanem, by Koła i poszczególne osoby zgłaszały się do Zarządu Głównego po bloczki i starały się je jak najwięcej rozszerzyć wśród całego społeczeństwa.

e) **Uroczystości poświęcenia ochronki.** W roku sprawozdawczym wybudowano przy pomocy osobnego Komitetu, w skład którego wchodził p. Adolf Kubeczka, sztygar jako przewodniczący, nadto p. Karol Gałuszka, p. Jan Oleownik, p. Jan Grohman i inni, ochronkę II w Darkowie. Uroczyste jej poświęcenie odbyło się w dniu 7 czerwca, podczas której prezes Macierzy Szkolnej wyraził Komitetowi Budowy, miejscowej Kasie Reiffeisena, która udzieliła odpowiedniej pożyczki na sfinansowanie budowy, oraz wszystkim, którzy do wzniesienia budynku się przyczynili — serdeczne podziękowanie. Z tego miejsca Zarząd Główny jeszcze raz wyraża jak najszczerze podziękowanie całemu Komitetowi, Dyrekcji Kasy Reiffeisena za wszelkie trudy i starania położone około budowy ochronki.

Dzięki staraniom „Komitetu Budowy“ w Gródku powstał w roku 1931 „Dom Macierzy“, przeznaczony pomieszczenie ochronki, którego poświęcenie odbyło się 16 sierpnia. Komitet z p. Kier. Janem Heczką na czele postarał się o odpowiedniej wysokości pożyczkę w Miejscowej Kasie Reiffeisena. Znaczną część długu zdołało już miejscowe Koło w Gródku spłacić, zaś resztę spłaca w miarę możliwości z własnych funduszy. Zarząd Główny Macierzy Szkolnej poczuwa się do miłego obowiązku wyrażenia Komitetowi Budowy Domu Macierzy i Zarządowi Kasy Reiffeisena oraz wszystkim tym Obywatelom, którzy w jakikolwiek sposób do założenia ochronki się przyczynili, jak najserdeczniejszego podziękowania.

f) **Festyn Macierzy.** Analogicznie do innych lat Zarząd Główny Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji urządził w lipcu roku sprawozdawczego Wielki Festyn Krajowy Macierzy Szkolnej w Parku Sikory. Przygotowaniem festynu zajął się osobny Komitet z p. kierownikiem Józefem Michejdą na czele, a składający się z około 120 osób. Festyn był równocześnie niejako ogólnym zjazdem chórów

zorganizowanych w Związku Polskich Chórów w Czechosłowacji, które to chóry w liczbie 800 śpiewaków odśpiewały kilka pieśni pod batutą p. Jana Jelenia, głównego dyrygenta Związku Chórów. Wskutek słabszego udziału ludności na festynie wynosi dochód brutto znacznie mniej niż w roku 1930 a mianowicie około 44.500— Kč, czysty zysk jednakże wynosi więcej bo przeszło 22.000— Kč. Na tem miejscu Zarząd Główny wyraża Szanownym Paniom i Panom, którzy wchodzili w skład komitetu festynowego i z nim współpracowali, jakoteż wszystkim Śpiewakom, którzy swemi występami ulepszyli całość Festynu, jak najserdeczniejsze podziękowanie i szczerze uznanie.

Pozatem Zarząd Główny załatwił cały szereg spraw, o których z powodu braku miejsca nie może się w niniejszem sprawozdaniu rozpisywać.

Nie można nie uczynić wzmianki o pracy Gron nauczycielskich szkół Macierzy, które nie tylko gorliwie spełniają swoje obowiązki w szkole, ale poświęcają swe siły i pozaszkolnej pracy oświatowej, za co Zarząd Główny Macierzy Szkolnej wyraża im na tem miejscu serdeczne podziękowanie i pełne uznanie.

Z osobnem podziękowaniem zwraca się Zarząd Główny do p. Profesorów gimnazjum orłowskiego, którzy dojeżdżają do Śląskiej Ostrawy, by tam udzielać nauki w polskich paralełkach przy Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem.

Nieocenione usługi oddali Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji nasi Panowie Posłowie do Zgromadzenia Narodowego, Dr. Jan Buzek i Dyr. Emanuel Chobot, jakoteż Poseł do Zastępstwa Krajowego, Pan Karol Junga, interwenjując niejednokrotnie u kompetentnych władz w Pradze i w Bernie we wszystkich sprawach naszej instytucji, a zwłaszcza w sprawie przejęcia szkół na etat państwowy. To też za tę skuteczną pomoc i poświęcanie się dla spraw Macierzy, Zarząd Główny składa wszystkim Panom Posłom wyrazy głębokiej wdzięczności i najserdeczniejszego podziękowania.

W wysokim stopniu ułatwiały pracę oświatową Zarządowi Głównemu jakoteż wszystkim Kołom Macierzy miejscowe czasopisma, umieszczając zawsze ochotnie i zupełnie bezinteresownie nasze komunikaty. Zarząd Główny poczuwa się do miłego obowiązku wyrażenia P. T. Redakcjom: Ewangelika, Gazety Kresowej, Naszego Kraju, Naszego Ludu, Prawa Ludu, Robotnika Śląskiego i czasopism po tamtej stronie Olzy zwłaszcza w Cieszynie, staropolskiego, serdecznego: „Bóg zapłać!”

W roku 1931 Zarząd Główny ukonstytuował się następująco: Piotr Feliks, dyrektor gimnazjum w Orłowej, prezes; Dr. Wacław Olszak, lekarz i burmistrz w Karwinie, I wiceprezes; Dr. Jerzy Bałon, adwokat w Cz. Cieszynie, II wiceprezes; ks. Franciszek Moron, proboszcz w Ropicy, sekretarz (do 15/XI 1931. Od tego czasu ks. Dziekan Ludwik Knyps we Frysztacie, kooptowany przez Zarząd Główny); Władysław Wójcik, inspektor szkolny w Cz. Cieszynie, zastępca sekretarza; Dr. Jan Buzek, lekarz i poseł w Dąbrowie, skarbnik; Paweł Mamica, dyrektor Towarzystwa Oszczędności

i Zaliczek w Czeskim Cieszynie, zastępca skarbnika; Badura Józef, profesor gimnazjum real. w Orlowej; Jan Branny, sekretarz Tow. Rolniczego w Cz. Cieszynie; Ciemała Jan, burmistrz w Wędryni, Chmiel Karol, burmistrz w Błędowicach D.; Dziadura Karol, nad-sztygar w Suchej G.; Guziur Teodor, kierownik szkoły w Karwinie; Kornuta Piotr, dyr. konsumu w Trzyńcu; ks. Oskar Michejda, senior w Trzyńcu; Ogrocki Gabrjel, sekretarz Wzajemnej Pomocy we Fryszacie; Malejka Antoni, mistrz krawiecki w Nowym Boguminie; Dr. Leon Wolf, adwokat we Fryszacie.

Prócz tego w posiedzeniach Zarządu Głównego brał udział p. Marjan Pawełek, dyrektor szkoły wydziałowej w Mor. Ostrawie, jako prezes Polskiego Związku Szkolnego na Morawach.

Zarząd Główny odbył 6 posiedzeń plenarnych i 31 posiedzeń prezydjalnych.

Pozatem pracowały w Zarządzie Głównym osobne sekcje: Szkolna, Skarbowa, Oświatowa, Organizacyjna, Parku Sikory, które odbyły ogółem 12 posiedzeń.

W skład Komisji rewizyjnej wchodził Panowie: Jan Ofiok, inspektor Związku Spółek Zarobkowych w Końskiej, jako prezes; inż. Józef Machnik, kier. Filji Tow. Oszczędności i Zal. w Orlowej, jako sekretarz; Józef Biłko, insp. Związku Kas Raiffeisena w Cz. Cieszynie; Karol Buzek, insp. Związku Straży Pożarnych w Końskiej; Franciszek Pawliczek, kier. Banku Rolniczego i Robotniczego we Fryszacie; Wiktor Sembali, dyrektor Drukarni Ludowej we Fryszacie. Komisja rewizyjna podzieliła się w roku sprawozdawczym na 3 sekcje po 2 członków, które rozdzieliły pomiędzy siebie poszczególne szkoły, Koła i przedsiębiorstwa Macierzy, celem przeprowadzenia tamże rewizji. Cała zaś Komisja przeprowadzała rewizje skarbowości i księgowości Zarządu Głównego.

Komisja Rewizyjna odbyła w roku sprawozdawczym 4 posiedzenia plenarne i 12 posiedzeń sekcyjnych.

W biurze Macierzy Szkolnej pracowali: dyr. Fryderyk Kretschmann jako kierownik biura, Tomáš Jan Ew. jako sekretarz, który z dniem 31/XII zrezygnował z dalszej pracy w biurze Macierzy, Bronisław Osuchowski jako referent, Santarius Fryderyk jako buchalter, Fukałówna Natalja i Serafinówna Janina jako stenotypistki.

W roku sprawozdawczym załatwiono w biurze 6.195 liczb protokołu podawczego. Wszyscy urzędnicy biura Macierzy z p. Dyr. Fryderykiem Kretschmannem na czele spełniali swoje obowiązki bardzo sumiennie i gorliwie, za co im na tem miejscu Zarząd Główny Macierzy Szkolnej wyraża swoje pełne uznanie i podziękowanie.

B) Sprawozdanie ze skarbowości Macierzy Szkolnej.

Rok 1931 był dla Macierzy pod względem finansowym bardzo ciężki. Ogólny kryzys gospodarczy i bezrobocie, które dotknęło w wielkiej ilości robotników i górników w przeważnej liczbie polskich, członków Macierzy Szkolnej, oto czynniki, które spowodowały, że dochody Macierzy w roku sprawozdawczym zmalały. Z tem jednak większem uznaniem stwierdzić należy, że ludność nasza mimo

wprost opłakanych stosunków materialnych, w jakich się częstokroć znajdowała, nie zapomniała o sprawach oświatowych, ale, doceniając ważność placówek utrzymywanych przez Macierz, tożyła ofiarnie swój grosz na jej cele. Kwota zebrana w roku sprawozdawczym przez Koła Macierzy na cele oświatowe wynosi K \dot{c} 810.179·85 i niewiele się różni od kwoty zebranej w roku 1930 a wynoszącej K \dot{c} 865.168·25. Pamiętać trzeba, że ci sami ludzie, którzy tak wielką sumę złożyli na Macierz, złożyli na rzecz innych organizacji polskich, których są członkami, razem podobną a może i większą kwotę. Można śmiało powiedzieć, że ludność polska złożyła w roku 1931 na cele kulturalno-oświatowe około 2,000.000 K \dot{c} . Cyfra ta jest z jednej strony dowodem niestychanej ofiarności ludu naszego, z drugiej zaś strony świadczy o wielkiej jego żywotności a równocześnie o jego odporności przeciw wynarodowieniu. Za to należy się ludności naszej cześć i pełne uznanie.

Mimo tej nadzwyczajnej ofiarności naszego ludu Macierz nie mogłaby podciąć wszystkim ciężarom, jakie wzięła na swoje barki, gdyby nie przyszli jej z wydatną pomocą Rodacy z Polski. Z wyrazami największej wdzięczności Macierz stwierdza na tem miejscu, że społeczeństwo polskie poza granicami Śląska, tak jak w inne lata, śpieszyło jej i w tym roku zawsze z wydatną pomocą, za co Mu Zarząd Główny Macierzy Szkolnej na tem miejscu składa jak najserdeczniejsze podziękowanie.

Pomiędzy Dobrodziejami Macierzy musi się wymienić na pierwszym miejscu Towarzystwo Opieki Kulturalnej im. Adama Mickiewicza w Warszawie, które, jakby spełniając życzenie swego pierwszego Prezesa, Wielkiego Opiekuna Macierzy, ś. p. Mecenasa Osuchowskiego, żywo naszą instytucją się interesuje. Za tę serdeczną opiekę dla Macierzy wyraża lud śląski wielce Szanownemu Towarzystwu swoją głęboką wdzięczność.

Z wydatną pomocą przyszedł Macierzy w roku sprawozdawczym Komitet Fundacji im. ks. Franciszka Michejdy w Cieszynie, założony z ramienia Towarzystwa Opieki Kulturalnej w Warszawie. Przyznał on Macierzy jak w ubiegłym tak i w tym roku subwencję w wysokości K \dot{c} 40.000—, a nadto udzielił pożyczki hipotecznej w wysokości K \dot{c} 275·885— . Za tę wydatną pomoc Macierz Szkolna z tego miejsca składa na ręce P. T. Prezydium tegoż Komitetu, JWPanów Dyrektora Popiołka (przewodniczącego), burmistrza Dr. Władysława Michejdy (sekretarza) i Ks. prof. Jana Stonawskiego (skarbnika) serdeczne „Bóg zapłać“.

Bardzo wydatnie wspomagały Macierz Szkolną w roku sprawozdawczym także Towarzystwo Szkoły Ludowej w Krakowie, Macierz Szkolna Księstwa Cieszyńskiego w Cieszynie, Sejmiki Powiatowe, Rady Miejskie, Rady Gminne, Koła Macierzy Szkolnej w polskiej części Śląska Cieszyńskiego z Kołem Macierzy w Cieszynie na czele, które nawet utworzyło specjalny „Komitet ratowniczy“ dla naszej Macierzy i zebrało na ten cel dotąd 3.320·70 Zł i 8· K \dot{c} , Duchowieństwo, Nauczycielstwo, Oficerowie, osoby prywatne w kraju i poza krajem, młodzież szkolna a nawet Rodacy z Ameryki.

Wszystkim tym Łaskawym Ofiarodawcom i Dobroczyńcom, których nazwisk ze względu na wielką ich liczbę a szczupłość miejsca nie podobna wymienić, składa Macierz na tem miejscu jak najserdeczniejsze podziękowanie, załączając równocześnie gorącą prośbę o pamiętać dla naszej instytucji także i na przyszłość.

Specjalne podziękowanie należy się Zarządowi Głównemu Macierzy Szkolnej w Cieszynie za łaskawe pośrednictwo przy odbieraniu datków od Przyjaciół Macierzy w Polsce i Towarzystwu Szkoły Ludowej w Krakowie za łaskawe użyczenie Macierzy swych budynków szkolnych na Morawach na zaciągnięcie długoterminowej pożyczki hipotecznej.

W roku 1931 wpłynęły do Kasy Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej następujące dochody:

1. **Tytułem należytości statutowych Kół Macierzy Szkolnej** KŁ 118.146·90.

2. **Tytułem opłat:** a) w szkołach KŁ 343.887·70, b) w bursach KŁ 318.672·35, — razem KŁ 662.560·05.

3. **Tytułem subwencji rządowych:** a) Min. Szkol. i Oświaty Nar. w Pradze na gimnazjum w Orłowej 20.000— KŁ i na szkoły ludowe i wydzielone 60.000— KŁ razem 80.000— KŁ, b) Ministerstwo Rolnictwa na szkołę Gospodarstwa Wiejskiego w Końskiej 17.000— KŁ, c) Ministerstwo Opieki Społecznej na Dom Macierzy w Czeskim Cieszynie 17.500— KŁ, d) Rada Szkol. Kraj. w Bernie na szkoły we formie urlopów płatnych dla 8-miu nauczycieli 205.200— KŁ, e) Krajowy Urząd w Bernie na szkołę Gosp. Wiej. w Końskiej 9.900 KŁ i na ochronki 2.200 KŁ, razem 12.100 KŁ. Doliczając równowartość urlopów do udzielonych subwencji rządowych, przedstawiałaby się ogólna kwota subwencji ze strony czynników rządowych 331.800— KŁ.

4. **Tytułem darów okolicznościowych:** a) ze Śląska 386.464 KŁ 50 h, b) z poza Śląska 414.518— KŁ, c) subwencji Tow. Opieki Kult. w Warszawie, Polskiej Macierzy Szkolnej w Warszawie, Tow. Szk. Lud. w Krakowie i Macierzy Szkolnej Ks. Cieszyńskiego w Cieszynie 2,020.328·50 KŁ — razem 2,821.311— KŁ.

5. **Tytułem dochodów z imprez Zarządu Głównego Macierzy (Festyn)** 23.211·80 KŁ.

6. **Tytułem zaciągniętych pożyczek:** a) hipotecznych 1,309.415 KŁ 55 h, b) wekslowych 120.600— KŁ — razem 1,430.015·55 KŁ.

7. **Tytułem dochodów z administracji nieruchomości:** a) czynsze z domów Macierzy 63·260— KŁ, b) czynsze ze szkół za budynki 50.001·30 KŁ, c) za sprzedaną parcelę w Cz. Cieszynie 43.496·80 KŁ — razem 156.758·10 KŁ.

8. **Tytułem zwrotu stypendjów:** 5.585— KŁ.

9. **Tytułem ściągnień:** do funduszu emerytalnego, Kasy Chorych i na podatki: 155.569·90 KŁ.

10. **Tytułem zwrotu za druki, odznaki itp.:** 14.547·70 KŁ.

11. **Tytułem otrzymanych odsetek:** 4.413·05 KŁ.

12. **Tytułem salda debetowego na rachunku Towarzystwa**

Oszczędności i Zaliczek w Cz. Cieszynie z dniem 31 grudnia 1931 — 153.194·27 Kč.

Razem dochody Macierzy Szkolnej w roku 1931 wynosiły 5,877.113·32 Kč (w roku 1930 wynosiły 6,560.251·03 Kč).

Wydatki Macierzy przedstawiały się w roku 1931, jak następuje:

1. **Utrzymanie szkół:** (1 gimnazjum, 7 szkół wydziałowych, 11 szkół ludowych, 52 ochronek, 5 burs, 2 szkół zawodowych żeńskich, 1 kursu freblanek, kilku kursów kroju i szycia, uzupełniających szkół przemysłowych) 3,533.727·25 Kč.

2. **Stypendja i zapomogi** biednym uczniom 20.450·— Kč.

3. **Subwencje** na gwiazdkę, Kołom Macierzy na miejscowe cele, gminie Będowicom na salę gimnastyczną itp. 135.279·55 Kč.

4. **Praca oświatowa:** biblioteki, przeźrocza, odczyty 17.018·55 Kč,

5. **Nieruchomości Macierzy:** a) Nowe budowy (wyrównanie rachunków z roku 1930) 296.062·55 Kč, b) Inwestycje i asekuracje 27.173·25 Kč — razem 323.235·80 Kč.

6. **Amortyzacja długów** hipotecznych, prywatnych i wekslowych 726.156·06 Kč.

7. **Odsetki od długów** hipotecznych, prywatnych i wekslowych 484.170·76 Kč.

8. **Podatki, opłaty stemplowe, fundusz emerytalny i Kasa chorych** 293.528·05 Kč.

9. **Wpłata do księgarni na udział** 45.455·70 Kč.

10. **Utrzymanie biura:** a) Płace urzędników 70.597·40 Kč, b) Opłaty pocztowe 5.596·05 Kč, c) Czynsz za biuro 12.000 Kč, d) Przybory i wydatki kancelaryjne 4.926·30 Kč, e) Wyjazdy służbowe 5.921·— Kč, f) Opał i światło 2.339·60 Kč, g) Różne wydatki 4.789·70 Kč — razem 106.170·05 Kč.

11. **Druki Macierzy** 9.642·25.

12. **Niedobór z roku 1930** (saldo kasowe, z dnia 31 grudnia 1930) — 158.740·— Kč.

13. **Gotówka w kasie** podręcznej w dniu 31 grudnia 1931 — 23.539·30 Kč.

Razem rozchody Macierzy w r. 1931 wynosiły 5,853.574 Kč 02 h (w roku 1930 wynosiły 6,718.991,03 Kč).

Długi Macierzy wynosiły z dniem 31 grudnia 1931 — 6,613.564 Kč 14 h. Są to długi przeważnie długoterminowe, zhipotekowane na nieruchomościach Macierzy. Są jednak między nimi także długi wekslowe, które Macierz musi spłacić w krótkim czasie.

Majątek Macierzy w nieruchomościach, w urządzeniu szkolnem i urządzeniu Kół Macierzy, po oględnem oszacowaniu, przedstawia taką wartość, że całkowicie kryje jej długi i zobowiązania.

Macierz Szkolna, jako towarzystwo oświatowe, często znajduje się w chwilowych kłopotach finansowych. W chwilach takich przychodzi Macierzy z pomocą w miarę możliwości Towarzystwo Oszczędności i Zaliczek w Cz. Cieszynie. Ono też wynajęło Macierzy 4 pokoje w swym Domu Reprezentacyjnym na pomieszczenie biura Zarządu Głównego Macierzy za opłatą bardzo przystępnego czynszu (600 Kč miesięcznie). Macierz poczuwa się do miłego obowiązku

wyrażenia P. T. Dyrekcji i Radzie Nadzorczej Towarzystwa Oszczędności i Zaliczek jak najserdeczniejszych słów podziękowania za okazywaną jej życzliwość i pomoc.

Również serdeczne dzięki składa Macierz P. T. Dyrekcji Banku Rolniczo-Robotniczego we Frysztacie, Kasy Zaliczkowej w Mor. Ostrawie, P. T. Zarządom Kas Reiffeisena za niesienie pomocy Macierzy, zwłaszcza kiedy chodziło o sfinansowanie nowej budowy.

Także Dyrekcji Centr. Stow. Spoż. w Łazach należy się ze strony Macierzy Szkolnej szczere podziękowanie za odstąpienie swych lokali na pomieszczenie szkół i ochronek Macierzy za niewielką opłatą, a zwłaszcza za umożliwienie w ostatnim roku otwarcia szkoły ludowej w Dzieńmorowicach.

Szkolnictwo Macierzy Szkolnej w roku 1931

obejmowało:

1 gimnazjum realne im. Jul. Słowackiego w Orłowej.

7 szkół wydziałowych w miejscowościach: a) Błędowice Dolne, b) Bystrzyca, c) Czes. Cieszyn, d) Jabłonków, e) Mor. Ostrawa, f) Niem. Lutynia, g) Frysztat (kl. IV przy publ. szkole wydziałowej).

11 szkół ludowych w miejscowościach: a) Czeski Cieszyn, b) Nowy Bogumin, c) Polska Lutynia, d) Poręba, e) Rychwałd, f) Wierzniowice, g) Dzieńmorowice, h) Mor. Ostrawa, i) Mar. Góry, k) Przywóz, l) Witkowice.

52 ochronek w miejscowościach: Błędowice Dolne I, Błędowice Dolne II, Bystrzyca n. Ol., Czeski Cieszyn, Cierlicko Dolne, Cierlicko Górne, Darków I, Darków II, Datynie Dolne, Dąbrowa, Frysztat I, Frysztat II, Grodziszcz, Gródek, Jabłonków, Końska I, Końska II, Dolna Liszna, Ligotka Alodjalna, Ligotka Kam., Łazy, Łąki, Łyżbice, Marjańskie Góry, Markłowice Dolne, Mosty przy Cieszynie, Nawście, Niebory, Niemiecka Lutynia, Nowy Bogumin, Nowy Bogumin-Szonychel, Olbrachcice, Oldrzychowice I, Oldrzychowice II, Orłowa I, Orłowa II, Pioseczna, Piotrowice, Polska Lutynia, Poręba, Przywóz, Ropica, Rychwałd, Skrzeczno, Stare Miasto, Stonawa I, Stonawa II, Sucha Średnia, Sibica, Szumbark, Wedrynia, Żuków Dolny.

2 szkoły zawodowe: a) żeńska szkoła gospodarstwa domowego w Orłowej, b) szkoła gospodarstwa wiejskiego w Końskiej.

5 burs: a) dla uczniów gimnazjum real. w Orłowej, b) dla uczennic gimnazjum real. w Orłowej, c) dla kandydatów i kandydatek polskich paralelek seminarjum w Śl. Ostrawie, d) dla uczennic szkoły gospodarstwa domowego i freblanek w Orłowej, e) dla uczennic szkoły gospodarstwa wiejskiego w Końskiej.

Nadzór pedagogiczny nad instytucjami Macierzy Szkolnej spełniały władze szkolne rządowe a mianowicie: z ramienia Rady Szkolnej Powiatowej cieszyńskiej, frysztackiej i frydeckiej, jak

również Wydziału szkolnego w Mor. Ostrawie p. insp. Paweł Rakus; z ramienia zaś Macierzy Szkolnej nad szkołą gospodyń wiejskich w Końskiej p. kier. szkoły gosp. w Suchej Górnej Karol Cienciała, a nad ochronekami p. Anna Janotówna, instruktorka ochronek.

Prawie wszystkie zarządy szkół i ochronek doniosły w swych rocznych sprawozdaniach, że dzięki troskliwej opiece, i ruchliwym i skutecznym zabiegom miejscowych czynników i nadzwyczajnej ruchliwości całego naszego społeczeństwa, oraz dzięki poparciu wszystkich instytucyj, działalność szkolna pobierająca naukę w szkołach Macierzy doznała wszechstronnej pomocy materialnej.

Zarząd Główny Macierzy Szkolnej poczuwa się więc do miłego obowiązku, by tak w swym imieniu, jak też w imieniu Dyrekcji i Kierownictw szkół i ochronek — złożyć jak najserdeczniejsze wyrazy uznania i podziękowania wszystkim Szlachetnym Ofiarnikom, a więc: Zarządowi Głównemu Śląskiej Krajowej, i Powiatowych Rodz. Opiek., Miejsc. Wydziałom Rodziny Opiekunczej, Zarządom Kół Macierzy, Naczelnemu Zarządowi i Kołom Polskiego Związku Szkolnego na Morawach, Wydziałom Gminnym, Centralnemu Stowarzyszeniu Spożywczemu w Łazach, i wszelkim innym Stowarzyszeniom i Komitetom za ich ofiarność przy zaopatrywaniu działalności szkolnej w książki i przybory, za subwencje na utrzymywanie szkół i ochronek, za obdarowywanie dzieci przy różnych okazjach, czy to Mikołaja, czy Gwiazdki i Festynów szkolnych.

Równocześnie Zarząd Główny Macierzy Szkolnej wyraża pełne uznanie i serdeczne podziękowanie Gronom naucz. za gorliwe spełnianie nie tylko obowiązków związanych z Ich stanowiskiem, ale także za gorliwe zajmowanie się pracą pozaszkolną wśród szerokich warstw naszej ludności.

SZKOŁY ŚREDNIE.

Polskie gimnazjum realne. Gimnazjum realne im. Jul. Słowackiego, założone w r. 1909 przez Macierz Szkolną w Cieszynie i Tow. Szkoły Ludowej w Krakowie, mieści się we własnym budynku.

Posiada na stałe prawo publiczności rozp. Min. Szkol. i Ośw. Lud. z dnia 24 maja 1924, L. 59.052—24.

Liczyło w roku 1930/31 i 1931/32 8 klas i 3 paralełki. Uczniów w r. 1930/31 było 395 (w tem dziewcząt 58) w r. 1931/32 415 (w tem dziewcząt 80).

Grono nauczycielskie w roku 1930/31: Dyrektor Feliks Piotr, Profesorowie: Badura Józef, Burian Wiktor, Drózd Alojzy, Dziak Teodor, Farny Alfred, Fierla Gustaw, Folwarczny Jan, Folwarczny Józef, Folwarczny Rudolf, Jančar Antoni, ks. Juroszek Jerzy, Kołodziejski Teofil, Motyka Stanisław, Niemiec Józef, Pitala Józef, ks. Trombik Karol, Włosok Jan, Zielina Gustaw, Jeleń Jan (doch. dla śpiewu i muzyki), Wronówna Zofja (doch. do robót ręcznych). Z końcem roku szkolnego 1930/31 ustąpił z grona: prof. Teofil

Kołodziejski, na początku roku 1931/32 wstąpił do grona prof. Zuczek Józef.

Profesorowie: Farny Alfred, Folwarczny Rudolf, Motyka Stanisław, Niemiec Józef, Pitala Józef, ks. Trombiak Karol, Zielina Gustaw mieli z Zarządu Macierzy Szkolnej zniżkę godzin w gimnazjum, celem umożliwienia im udzielania nauki w polskich paralelkach czeskiego seminarjum nauczycielskiego w Śląsk. Ostrawie.

W zakładzie urządzono poranki z okazji urodzin p. Prezydenta, rocznicy Konstytucji 3 Maja i 25-letniej rocznicy walki o szkołę polską w Królestwie Polskiem.

Dnia 9 kwietnia odbył się Koncert muzykalno-wokalny, który pod każdym względem udał się dobrze. Dnia 19 grudnia odegrali uczniowie dramat Józefa Korzeniowskiego pod tyt.: „Karpaccy Górale“, również z wynikiem zupełnie zadawalającym.

Klasa VIII odbyła w czasie świąt wielkanocnych 4-dniową wycieczkę na Słowacyznę i zwiedziła Luhaczowice, huty szkła w Kyjowie i zakłady Bafa w Zlinie, zaś klasy I—VII w dniach 5 i 6 czerwca 1931 urządziły dwudniową wycieczkę krajoznawczą w Beskidy śląskie i zwiedziły: Hadaszczok, Kozubową, Połom, Stożek i Czantorję. Nadto klasa IV zwiedziła szyb kopalni „Franciszek“ w Suchej Górnej i fabrykę ceramiczną w Gruszowie, klasa V zakłady Centralnego Stowarzyszenia Spożywczego w Łazach.

Uczniowie mieli, podobnie jak w innych latach, gminy szkolne, których opiekunami byli gospodarze klas. Wójtowie, sekretarzowie i skarbnicy poszczególnych gmin tworzyli tak zw. „Pomoc koleżeńską“.

W roku 1930/31 założono w gimnazjum szkolną kasę oszczędności. W pierwszym roku jej istnienia zaoszczędzili uczniowie 2.296'25 Kcz.

Odbyły się 3 przedstawienia naukowe w miejscowych kinach i 1 recytacja z języka francuskiego.

Istniały w zakładzie 2 drużyny harcerskie: męska i żeńska, z których każda dzieliła się na 3 zastępy. Harcerze prowadzili „Składnicę“ przyborów szkolnych i urządzili wspólnie z harcerkami „Wigilię“ harcerską.

Przez cały rok korzystali uczniowie z czytelnii, do której prenumerowano różne czasopisma literackie i naukowe.

W zakładzie istniały: orkiestra złożona z 27 uczniów, chór mieszany składający się z 122 uczniów i uczenic, oraz chór męski złożony z 29 uczniów.

Założona w roku 1930/31 Rada Rodzicielska odbyła 3 pełne zebrania, na których wygłoszono 3 referaty z zakresu wychowania. Zebrała 6.243 Kcz, które przeznaczono na pomoc dla uczniów.

Do egzaminu dojrzałości przystąpiło i złożyło 25 uczniów i uczenic.

Zapomogi otrzymało w roku 1930/31 310 uczniów i uczenic w ogólnej sumie 20.738'70 Kcz, ogół zaś młodzieży w sumie 13.225'50 Kcz, razem 33.964'20 Kcz. Na to złożyły się między innymi subwencje i składki: gminy Trzyńca 1.200 Kcz, fundusz styp. Dra

Olszaka 380 Kcz., fundusz styp. śp. Matuszka 3.678 Kcz., styp. Grona prof. 4.700 Kcz.

Na kolonie letnie wysłano przy pomocy Krajowej Rodziny Opiek. i Rady Rodzicielskiej 15 uczniów.

Zakład zupełny trwał 88 dni, korzystało z niego dziennie przeciętnie 175 uczniów i uczenic.

Członkowie grona zajmują naczelne stanowiska. ewentualnie są członkami Zarządów Głównych wszystkich naszych towarzystw oraz instytucyj, a więc: Macierzy Szkolnej, Krajowej i Powiatowej Rodziny Opiekuńczej, Towarzystwa Nauczycieli Polskich, Związku Chórów w Czechosłowacji, „Siły“, „Sokoła“, „Beskidu śląskiego“, Powiatowego Komitetu Oświatowego, Naczelnego Zarządu Harcerstwa Polskiego, Sekcji rysunkowej T. N. P., Towarzystwa Oszczędności i Zaliczek. Jako członkowie tych Towarzystw wygłosili kilkadziesiąt odczytów. Siedmiu sprawowało funkcje lustratorów Kół Macierzy Szkolnej. Trzech poświęcało się reżyserji przedstawień gimnazjalnych i innych towarzystw miejscowych. Pięciu było członkami Komisji Egzaminacyjnej dla nauczycieli szkół ludowych i wydziałowych, sześciu dla mistrzów ochronek, pięciu dla nauczycielek robót ręcznych przy państwowem seminarjum nauczycielskiem w Śląskiej Ostrawie, 4 udzielało nauki w szkole gospodarstwa domowego w Orłowej, z których jeden jest dyrektorem tejże szkoły.

SZKOŁY WYDZIAŁOWE.

1. Szkoła wydziałowa w Błędowicach Dolnych, założona 1 września 1927, mieści się w budynku wynajętym. Klas 4 (4). Dzieci 141 (123).

Grono nauczycielskie: Dyrektor Toman Franciszek, nauczyciele: Jeleń Jan, Berger Antoni, Koziół Adolf, Żwak Jan, Wronówna Zofia do robót ręcznych kobiecych oraz dochodzący: Ks. Teper Karol do nauki religii ew. a. w., Dadok Jan, do stenografii i pisma maszynowego, Fiedor Jan do języka niemieckiego.

Referaty wygłoszone w ciągu roku w szkole: 1. „Udział Ślązaków w wojnie światowej“, 2. „Wyrób obuwia i odzieży w zakładach „Gec“ w Czeskiej Kamienicy (z obrazami świetlnymi). 3. „Wiekopomna Konstytucja 3 Maja“. 4. „Walka o szkołę polską“ (z okazji 25-letniego jubileuszu). 5. „Historja królestwa Rumunii i korzyści współpracy czechosłowacko-rumuńskiej“.

Publiczne występy młodzieży: 7 marca 1931 uroczystość z okazji 81-letnich urodzin prezydenta republiki T. G. Masaryka; 12 i 13 czerwca 1931 odbyła się dwudniowa wycieczka w góry na Stożek—Wisła—Czantorja; 21 czerwca 1931 urządzono wycieczkę szkolną wspólnie z miejscowemi szkołami polskimi w nowozałożonym parku „Macierzy Szkolnej“, która tak pod względem materialnym jakoteż i moralnym udała się. Młodzież wystąpiła z popisami śpiewu i popisami gimnastycznymi; 28 października 1931 odbyła się uroczystość z okazji święta państwowego; 20 grudnia 1931 odbyła się staraniem Rady Rodzicielskiej gwiazdka

szkolna w kościele ewangelickim a. w. wspólnie z działwą szkoły ludowej, poczem w szkole zostały wszystkie dzieci obdarowane darami, przeznaczonemi przez Radę Rodzicielską.

W szkole urządzono 3 pogadanki rodzicielskie a mianowicie: 18 stycznia 1931, na której wygłoszono referat na temat: „Zdrowotność na wsi“; 15 marca 1931, na której wygłoszono referat na temat: „Walka o wolność Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej“ i 26 czerwca 1931, na której wygłoszono referat na temat: „Drogi wodne Polski i Polska na morzu“.

W ciągu roku była młodzież 5 razy w kinie w Błędowicach Dolnych a mianowicie: 9 lutego 1931, kiedy wyświetlano film: „Św. Wacław“, 16 lutego na wyświetlaniu filmu: „Zwycięska podróż Krassina i Małygina do krajów podbiegunowych północnych“, 18 kwietnia na filmie: „Hyta a Batul“, 27 października na filmie: „Prezydent Masaryk na Těšínsku“, 7 marca na filmie: „Za česko-slovenský stát“.

Członkowie grona byli czynni: w Kołach Macierzy, Rodzinie opiekuńczej, Radzie Rodzicielskiej, Komisji oświatowej, Straży pożarnej, Sile, Kółku rolniczym, Zw. Ew. Młodzieży, Stow. Niew. Ew., Chórze katolickim, Chórze ewangelickim, Chórze Siły, Polskiej Soc. Partji Rob., Stronnictwie Lud., chórze T. N. P., w Związku chórów, w Kółku Błęd. T. N. P., w instytucjach humanitarnych.

2. Szkoła wydziałowa w Bystrzycy nad Olzą, założona w roku 1923, mieści się we własnym budynku. Szkoła jest cztero-klasowa z paralelką przy klasie I. Siły naucz. w r. szk. 1930-31: Budnik Rudolf, dyrektor, Walek Jerzy, Koziół Jan, Ostruska Paweł, Żyła Emil, Niebrój Edward, Poloczkwona Bronisława, naucz. rob. ręcznych kob., ks. Tłółka Emanuel, naucz. rel. ewangelickiej, Dadok Józef, naucz. stenografji; zmiany w r. szk. 1931-32: odeszli: Niebrój E. do Dzieńmorowic, Dadok Józef; przybyli: Jochim Arnold, wychowanek polskich paralelek przy seminarjum naucz. w Śląskiej Ostrawie, ks. Chaberkowski Stefan, naucz. rel. katol., z Polski. Ilość dzieci: w r. szk. 1930-31: 132; w r. szk. 1931-32: 151; przyrost wynosi 19 dzieci. Egzamin wydziałowy mają 4 siły. W szkole istnieje zakład żupny, w którym wydaje się 2 razy w tygodniu dla 70 dzieci ciepłe obiady, za które płać zamożniejsze 4 Kcz miesięcznie, uboższe dzieci i bezrobotnych są uwolnione od opłaty. Hart ducha i tężyznę ciała wyrabiają drużyny harcerskie: męską prowadzi naucz. Jochim, żeńską z 30 uczennicami naucz. Poloczkwona. Dwa razy w roku urządza się z rodzicami pogadanki o wychowaniu i nauczaniu na tak zw. wywadówkach. Zęby dzieci ubogich leczy bezpłatnie p. Hilke Hermann w Czes. Cieszynie, za co na tem miejscu Macierz Szkolna składa mu najserdeczniejsze podziękowanie. Dzieci są ubezpieczone od wypadków w T-stwie „Elbe“ w Bernie. Dzieci składają swoje oszczędności w miejscowej Kasie oszczędn. i pożycz. Stan wkładek wynosił 30 czerwca 1931 1.734'50 Kcz. 4 lutego 1931 urządzono

z dziećmi kl. III i IV wycieczkę krajoznawczą na Połom. 7 marca obchodzą uroczystości w szkole urodziny Prezydenta; w program uroczystości wchodziły: przemówienie dyrektora szkoły, wykład i czcna kl. IV Wałacha J., śpiewy patriotyczne, deklamacje oraz kwartet smyczkowy dzieci. 26 kwietnia 1931 urządzono przedstawienie sztuki J. Rzymana pod tyt: „Bajka-Niebajka“. 2 maja 1931 obchodzono pamiątkę „Konstytucji 3 maja“, naucz. Kozieł wygłosił wykład o Konstytucji, naucz. Niebrój o 25-leciu walki o polską szkołę pod zaborem rosyjskim. 2 i 3 czerwca 1931 urządzono wycieczkę z dziećmi na Barania. 21 czerwca odbyła się wystawa robót ręcznych oraz rysunków, którą zwiedziło około 500 osób. Dwoje dzieci wysłano na kolonję letnią do Jabłonkowa przez wakacje. Święto państwowe 28 października święcono uroczystym porankiem w szkole; po przemówieniu dyrektora szkoły uczenica kl. IV, Sikorówna A., wygłosiła wykład o powstaniu Republiki, poczem następowały deklamacje, śpiewy oraz kwartet smyczkowy dzieci. 20 grudnia 1931 urządzono dla dzieci „Gwiazdkę“; 16 dzieci najuboższych obdarowano obuwiem lub ubraniem, wszystkie zaś otrzymały przybory szkolne; kosztą „Gwiazdki“ wyniosły 1.722 Kcz. Oprócz tego dzieci, zamieszkałe w Bystrzycy, obdarowała Miejskowa Rodzina Opiekuńcza, za co Jej na tem miejscu Macierz Szkolna składa najserdeczniejsze podziękowanie. Macierz Szkolna rozpoczęła w lipcu 1931 starania o przejęcie szkoły na etat publiczny, jako szkoły okręgowej dla gmin: Bystrzyca n/Cl., Wędrzynia, Nydek, Gródek i Karpętna. Wszystkie Zastępstwa gminne wymienionych gmin uchwałyły jednomyślnie przejąć wydatki rzeczowe szkoły i okazały przez to wielkie zrozumienie potrzeb kulturalnych ludności polskiej oraz życzliwość dla Macierzy Szkolnej. FP. Członkom wymienionych Zastępstw gminnych, którzy tak solidarnie okazali Macierzy Swe poparcie, wyraża Macierz Szk. szczere podziękowanie. Uchwały Zastępstw gminnych zostały jednomyślnie potwierdzone przez Wydział Powiatowy w Czeskim Cieszynie i Macierz Szkolna żywi mocną nadzieję, że także Rada Szkolna Krajowa w Bernie, która ma wydać ostateczną decyzję co do przejęcia szkoły na etat publiczny, zajmie w tej sprawie życzliwe stanowisko. Macierz Szkolna poczuwa się także do obowiązku skonstatowania, że sprawę tę traktował sprawiedliwie starosta cieszyński P. Radca Dr. Gela, za co mu z serca dziękujemy. — W szkole wydziałowej ma siedzibę polska uzupełniająca trzyklasowa szkoła przemysłowa, której kierownikiem jest dyrektor szkoły wydziałowej, który jest również kierownikiem Ochronki Macierzy Szkolnej. Nauczyciele zajmowali się oprócz pracy szkolnej także intensywnie pracą pozaszkolną, jako przewodniczący i sekretarze różnych towarzystw kulturalnych i zawodowych, organizatorowie różnych imprez towarzyskich i sportowych oraz urzędnicy instytucji finansowych i gminnych.

3. Szkoła wydziałowa w Cz. Cieszynie, założona w r. 1924. Mieści się od 1 września 1925 w budynku własnym. Klas jest 6,

dzieci 200 (181). Grono nauczycielskie: dyr. K. Berger, naucz.: pp. Kotapköwna St., kier. Michejda J., Trombik Jerzy, Słowik Karol (od wakacji): H. Tasköwna, Paweł Trombik. Do religii: (przed wakacjami) śp. ks. F. Moroń, (po wakacjach) ks. St. Chaberkowski — rel. kat., ks. E. Tłołka — rel. ew., A. Fränkel — rel. mojż.; do stenografii: J. Dadok, j. czeskiego: A. Żyła, J. Poloński. Nauczycielką robót ręcznych jest p. E. Mrózköwna.

W dniu 3 maja urządziła szkoła wieczorek szkolny. W skład programu weszły śpiewy, występy orkiestry i solowe, piasy i rewja K. Bergera: „Księżyc się gniewa“. W drugiej połowie maja urządzono trzydniową wycieczkę do Krakowa, w której wzięła udział działwa szkoły wydziałowej, zaś szkoła ludowa miała wycieczkę na Stożek. 8 czerwca urządzono w Parku Sikory festyn szkolny. Dzieci wystąpiły z ćwiczeniami masowymi i pojedynczymi. Festyn udał się tak pod względem moralnym jak i materjalnym.

Nauka robót ręcznych w szkole wydziałowej.

Z okazji święta państwowego urządzono poranek w sali szkolnej, w skład którego weszły śpiewy, deklamacje i wykłady. Podobny poranek urządzono i 7 marca. W obu porankach wzięli udział i rodzice.

W grudniu urządzono Gwiazdkę, kosztem 7.000 Kcz. Po krótkim przemówieniu dyrektora szkoły, dzieci odegrały jasełka K. Bergera pod tyt.: „Wśród nocnej ciszy“. Po wyczerpaniu programu rozdano dzieciom podarunki. W uroczystości wzięło udział dużo rodziców i poważny zysk przeznaczono na Gwiazdkę.

Dla działawy urządzono wykłady z obrazami świetlnymi: „Wycieczka po Europie“, „Prześladowanie chrześcijan“, „Wycieczka do Neapolu“, „W cieniu palm“. Widziały filmy: „Zwierzęta patrz na ciebie“, „Halo! tu Australia, Azja!“

W miściacach zimowych korzystają dzieci z kuchni szkolnej, urządzonej przez M. R. O.

W szkole istnieje drużyna harcerska żeńska i męska. Kasa szkolna wykazuje Kcz 9.709'40 oszczędności dzieci.

Grono nauczycielskie pracuje we wszystkich miejscowych towarzystwach, pełniąc funkcje prezesów, sekretarzy, reżyserów, chórmistrzów, członków chórów, kółek amatorskich, sekcji gimnastycznych i sportowych i bierze czynny udział w imprezach, urządzanych przez te towarzystwa. Członkowie grona są lustratorami Kół Macierzy i wygłaszają odczyty. Uczą w szkole uzupełniającej, której jeden jest kierownikiem. Jeden jest członkiem Rady Szkolnej i Zastępstwa powiatowego. Jeden zajmuje się pracą literacką, pisząc sztuki dla dzieci i sztuki regionalne.

4. Jednoroeczny kurs (kl. IV) Macierzy Szkolnej we Frysztacie otwarto w r. 1924. Dyrektor: Jan Chromik, dyrektor publicznej szkoły wydziałowej. Nauczyciele: Karol Marosz naucz. szkoły wydziałowej (do 31 sierpnia 1931), Emil Talenta, naucz. (od 1 września 1931). Oprócz tego udzielają nauki w tej klasie następ. nauczyciele publicznej szkoły wydziałowej we Frysztacie: Alojzy Kocyan, Adam Kubala (do 31 VIII 1931), Jan Maultz, Karol Ma-

Roboty ręczne uczniów w szkole wydziałowej.

rosz (od 1 IX 1931), ks. dziekan Ludwik Knyps (do 30 VI 1931), ks. Józef Kurowski (od 1 IX 1931), Józef Dadok, naucz. stenografii, Elżbieta Budnikówna, nauczycielka robót ręcznych. Liczba uczniów i uczennic 1 VI — 13, 1 X — 11. Uczniowie i uczennice biorą czynny udział we wszystkich uroczystościach i imprezach szkoły wydziałowej.

5. Szkoła wydziałowa w Jabłonkowie. Rok założenia szkoły 1926. Nauczyciele: dyr. R. Paszek, J. Badura, L. Marszałek, Ed. Bubik, Br. Poloczkońska do rob. ręcz., ks. Tłotka (od 1 IX 1931) zamiast Ed. Bubika K. Ciećciała a do rel. kat. ks. Kl. Galocz. Obchody szkolne: Foranki w dniach państwowych, wykłady w dniach uroczystości państwowych, wykłady z obrazami świetlnymi o prześladowaniach chrześcijan, Gwiazdka. Występy pozaszkolne: przedstawienie „Baba Jaga“ dwa razy, wycieczka na Baranią. W szkole założona jest drużyna harcerska. Członkowie grona nauczycielskiego pracują w Kole Macierzy Szkolnej, Sokole, Rodzinie Opiekuńczej, Czytelni katolickiej, Stowarzyszeniu

Młodzieży katolickiej, Bibliotece gminnej, Komisjach Oświatowych, zarządzie miejskim i organizacjach politycznych.

6. Szkoła wydziałowa w Niemieckiej Lutyni, założona w roku 1914, mieści się w budynku własnym. Klas 3 (3), dzieci 80 (82). Grono naucz.: Dyr. Maryniok Józef, nauczyciele: Bajger Rafał, Synowcówna Walerja (od 1 IX 1931), Gzyl Karol, Prymus Karol (do 1 IX 1931), do robót ręcznych Wojtkówna Elżbieta, oraz dochodzący naucz. religii kat. ks. Olszak Józef, wikary miejscowy i dochodzący naucz. rel. ewang. ks. Fierla Józef, pastor w Orłowej. Publiczne występy dzieci: 1. Dwa przedstawienia „Jasełek”. 2. Śpiewy i deklamacje w czasie Gwiazdki. 3. Śpiewy, ćwiczenia wolne i pąsy na festynie Gminnej Rodziny Opiekuńczej. Sukces wielki. Z funduszków Gminnej Rodziny Opiekuńczej zostały dzieci hojnie uraczone na festynie oraz obdarzone na Gwiazdce. Gminna Rodzina Opiekuńcza udzieliła też 500 Kcz subwencji na książki i przybory biednych dzieci. Na ten sam cel udzieliło również 500 Kcz miejscowe Koło Macierzy. Część dzieci należała do drużyn harcerskich. Grono naucz. pracuje poza szkołą, pełniąc funkcje członków wydziału we wszystkich miejscowych towarzystwach polskich. Jeden z grona jest ponadto chórnistrzem i reżyserem w Zabłociu, zaś druga komendantką żeńskiego harcerstwa w Czechosłowacji. Przedstawienia i odczyty urządzano także i poza miejscem.

7. Szkoła wydziałowa w Łazach przejęta została prawnie z dniem 1 lutego 1929 na etat państwowy, jednakowoż faktycznie zarząd finansowy prowadziła Macierz Szkolna aż do 1 marca 1931. Od tego czasu państwo prowadzi szkołę pod swym wyłącznym zarządem.

8. Szkoła wydziałowa w Mor. Ostrawie, połączona jest ze szkołą ludową. Założona została w roku 1908. Dyrektorem jest p. Marian Pawełek. Siły nauczycielskie: Bronisława Stawówna, Franciszka Wołyńska, Leon Kubatko, Karol Prymus, ks. Andrzej Ovšonka do rel. kat., Emilja Kominkówna do robót ręcznych. Ilość dzieci 98 (95), klas 4. Szkoła urządziła 6 przedstawień, w których przeciętnie brało udział 250 gości. Prowadzi akcję dożywiania, przez wydawanie dziatwie szkolnej mleka. Dzieci ułożyły na książki oszczędnościowe Kcz 24.095'20. Dla dzieci szkolnych urządzono Gwiazdkę za kwotę 6.900 Kcz. Na kolonie wakacyjne wysłano 42 dzieci. Prócz tego nauczyciele urządzili 29 wykładów dla diatwy szkolnej. Pod koniec roku urządzono wystawę, na której wystawiono 1000 eksponatów. Prócz tego Grono nauczycielskie prowadziło pracę w Zarządzie Naczelnym Polskiego Związku Szkolnego i Kołach miejscowych P. Z. S. a dyrektor szkoły oprócz powyższych prowadził pracę w Związku Polaków na Morawach, Stowarzyszeniu Domu Polskiego, Drużynach harcerskich, Kółku ostrawsko-bogumińskim T. N. P., Komisji egzekwacyjnej, Sekcji szkolnej Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej, Sekcji nauczycieli Macierzy Szkolnej, Rodzinie Opiekuńczej, Komitecie dla bezrobotnych itd.

SZKOŁY LUDOWE.

1. **Szkoła ludowa w Czeskim Cieszynie** jest połączona ze szkołą wydziałową. Założona w roku 1925, mieści się w budynku własnym. Klasy 3, dzieci 92 (72). Grono naucz.: kier. K. Berger, dyr. szk. wydz., nauczyciele: pp. H. Taskówna, Fr. Szczotka, W. Sedlaczek (do wakacji), M. Urazówna, A. Żyła, J. Poloński (po wakacjach). Na wieczorku szkolnym odegrały dzieci baśń: Baśń o królowej róży. Wzięły też udział w ćwiczeniach na festynie szkolnym. Inne szczegóły patrz: szkoła wydziałowa w Czeskim Cieszynie.

2. **Szkoła ludowa w Dzieńmorowicach**, której kolaudacja odbyła się dnia 12 września 1931, rozpoczęła istnienie 14 września 1931.

Sala rysunkowa w Szkole Macierzy Szkolnej (Cz. Cieszyn.).

Pomieszczona jest w budynku Centralnego Stow. Spoż. w Łazach. Dzieci zapisanych do szkoły było 16. Kierownikiem szkoły stał mianowany Edward Niebrój. Nauki religii udziela ks. Józef Olszak, zaś robót ręcznych i gospodarstwa domowego p. Elżbieta Wojtkówna. Dla dziatwy szkolnej urządzono Grwiazdkę za 1.500 Kcz. Kierownik szkoły jest reżyserem Kółka amatorskiego i jako taki wyćwiczyl 2 przedstawienia, chórmistrzem Kółka śpiewackiego i sekretarzem Koła Macierzy Szkolnej.

3. **Szkoła ludowa w Mar. Górach**, założona w roku 1909, mieści się w budynku własnym. Grono naucz.: Siwek Karol, kier. szk., Gajdzicówna Wanda, naucz., Santarius Karol, naucz. do 31 VIII 1931, potem tj. od 1 IX na miejsce tego przychodzi Starzyk Paweł, ks. Andrzej Ovšonka, kat. rel. kat., Kobielańska Janina, naucz. rob. ręcznych do 31 VIII od 1 IX na jej miejsce (bo wyszła z mężem)

wstępuje Kominkówna Emilia. Klasy 3, dzieci z dniem 1 czerwca 73, a 1 października również 73. Uroczystości: Mikołaj, Gwiazdka, uroczystość święta państwowego, urodziny prez. Masaryka, festyn szkolny. Działwa odegrała 1 przedstawienie 13 grudnia „Czarodziejska fujarka“ z nadzwyczaj pomyślnym rezultatem. Zwłaszcza efekt moralny był znaczny. Gwiazdkę urządzono kosztem 3.309 Kcz. Obdarzone zostały wszystkie dzieci a sieroty w dwójnasób. Od P. Z. S. otrzymywały dzieci wszystkie przybory szkolne bezpłatnie. Na kolonie wakacyjne wysłanych zostało 13 dzieci. Z darowanej kwoty przez WP. konsula Dra Ripę otrzymali dzieci 2.117 półlitrów mleka. Istnieje Kółko Młodzieży pozaszkolnej (ma swój własny chór, sekcję dramatyczną, odczytową i wycieczkową) i odbywa zbiórki raz na tydzień w szkole. Grono naucz. pełni główne funkcje w zarządach tow. ośw., prowadzi zbiórki młodzieży, reżyseruje naprzemian i odgrywa przedstawienia, a bierze udział w próbach chóru młodzieży. Nadto prowadzi szkoła akcję mleczną i akcję oszczędnościową dzieci.

4. **Szkoła ludowa w Mor. Ostrawie** istnieje w połączeniu ze szkołą wydziałową. Założona w roku 1908, liczy 36 dzieci (42). Grono naucz.: kier. Marjan Pawełek, dyr. szk. wydz. Nauczyciele: Helena Woitylanka, Aniela Siwkowa, ks. Andrzej Ovšonka do rel. kat., Emilia Kominkówna do kobiecych robót ręcznych. Inne szczegóły patrz: Szkoła wydziałowa w Mor. Ostrawie.

5. **Szkoła ludowa w Nowym Boguminie**, założona w roku 1906, pomieszczona w budynku własnym. Szkoła liczy w roku szkolnym 1930/31 59 dzieci, zaś w roku szkolnym 1931/32 52 dzieci. Kierownikiem szkoły był Rudolf Siwek, nauczycielem od 1 IX 1930 do 31 VIII pan Adolf Fierla, od 1 IX do 31 XII pan Oton Chromik, siły nauczycielskie dochodzące: ks. Józef Mżyk, wikary miejscowy do nauki rel. kat., p. kier. Pszczółka Paweł do nauki języka czeskiego i rel. ewang., p. Irena Przygodzka do robót ręcznych kobiecych. Z okazji 81 urodzin p. prez. republiki T. G. Masaryka zebrały się dzieci dnia 7 marca 1931 w klasie 1, gdzie odbył się uroczysty poranek. Dnia 14 marca oglądały dzieci zbiór najrzadszych okazów motyli. Dzieci wzięły udział w festynie szkolnym dnia 7 czerwca, a dnia 11 czerwca odbyły pod dozorem nauczycieli wycieczkę krajoznawczą na granicę trzech państw tj. Czechosłowacji, Polski i Niemiec. Oglądały tam słup graniczny z historyczną datą podpisania układu pokojowego w Versailles. 27 września 1931 wygłosili gospodarze klas dzieciom wykłady o św. Wacławie. We czwartek, 1 października 1931 uczestniczyły dzieci w przedstawieniu kina. Wyświetlano film naukowy pt. „Holandia“. W dniu święta państwowego 28 października odbył się w szkole uroczysty poranek. (Wykład, deklamacja i hymny państwowe). Pod koniec października uczczono w szkole pamięć wielkiego wynalazcy Edisona, zaś 31 października objaśniono dzieciom znaczenie oszczędności. 17 listopada odbył się w szkole poranek żałobny ku uczczeniu pamięci sekretarza Zarządu Głównego ks. Moronia. Po przemówieniu kier. szkoły o życiu i czynach Zmarłego od-

śpiewały dzieci pieśń żałobną przy akompaniamencie harmonjum. Dnia 8 grudnia 1931 odbyło się przedstawienie szkolne, na którym dzieci szkolne odegrały dwuaktową sztukę pt. „W noc świętego Mikołaja”. 9 grudnia wzięła działwa udział w przedstawieniu magicznem Fokornego. Gwiazdka dla dzieci odbyła się 28 grudnia 1931 w szkole. Dzieci otrzymały podarunki za łączną kwotę 3.530 Kcz. W ciągu roku kalendarzowego wysłuchała działwa szkolna 12 odczytów z obrazami świetlnymi treści naukowej i bajek. Starsza działwa szkolna skupiała się w drużynach harcerskich. Kier. Rudolf Siwek jest redaktorem „Naszego Pismka”, skarbnikiem i delegatem Kółka bogumińsko-ostrawskiego T. N. P., skarbnikiem Twa. Nauczycieli Szkół Przemysłowych, skarbnikiem Rodziny Opiekuńczej, zast. skarbnika Koła Macierzy Szkolnej, opiekunem polskich sierot Nowego Bogumina, skarbnikiem Rady bibliotecznej, Komisji Oświatowej i Komitetu dla bezrobotnych członkiem Zarządu Głównego T. N. P. i Powiatowej Rodziny Opiekuńczej w Orłowej. Nauczyciel Oton Chromik jest sekretarzem Koła Macierzy Szkolnej, Rodziny Opiekuńczej, Rady bibliotecznej, Komisji Oświatowej, Komitetu dla bezrobotnych, dyrygentem Kółka śpiewackiego, reżyserem Kółka amatorskiego, członkiem Kółka bogumińsko-ostrawskiego T. N. P.

6. Szkoła ludowa w Polskiej Lutyni, założona w roku 1924, umieszczona jest w budynku własnym. Klas 3, dzieci 104 (91). Grono nauczycielskie: Kierownik Wojtek Jan, nauczyciele: Urazówna Marja (do 31 VIII 1931), Bystron Ferdinand, Ramik Wiktor (od 1 IX 1931), oraz dochodzący: ks. Olszak Józef do religii katolickiej, Wojtkówna Elżbieta do robót ręcznych. Publiczne występy dzieci: 5 stycznia 1931 odegrała młodzież szkolna „Jascelka”, 12 kwietnia urządziła przedstawienie szkolne, na które odegrała następujące sztuki: „Janek doktorem”, „Śnieżka i koniniarz”, w dniach 5 i 6 czerwca urządziła wycieczkę szkolną na Stożek i Czantorję, dnia 14 czerwca odbył się festyn szkolny, połączone z popisami gimnastycznymi. W dniu 20 grudnia urządziła Giminna Rodzina Opiekuńcza dla dzieci szkolnych Gwiazdkę. Na program Gwiazdki złożyły się odpowiednie deklamacje i śpiewy, oraz przedstawienie sztuki pt. „Niespodzianka”. Dzieci składały swoje oszczędności w Spółkowej Kasie Oszczędności i Pożyczek w Polskiej Lutyni, która też ofiarowała nowowstapionym dzieciom książeczki oszczędności z wkładką 10 Kcz. Stan wkładek wynosił z dniem 31 grudnia 1931 Kcz 11.520'90. Grono nauczycielskie pracuje we wszystkich miejscowych towarzystwach, pełniąc funkcje reżyserów i sekretarzy. Oprócz tego jeden jest skarbnikiem Spółkowej Kasy Oszczędności i Pożyczek w Polskiej Lutyni i instratorem Kół Macierzy Szkolnej w Skrzeczoniu i Dziećmorowicach, jeden dyrygentem chóru Koła Macierzy w Dąbrowie, jeden dyrygentem chóru VI Koła Macierzy w Karwinie.

7. Szkoła ludowa w Porębie. Istnieje od 1 września 1926, po- umieszczona w budynku własnym. Klas 2, dzieci 60 (49). Grono nauczycielskie: Kierownik Polak Karol; nauczyciele: Michałik

Karol do 30 IX 1931, Maroszczyk Alojzy od 1 IX 1931, Irena Przygrodzka, nauczycielka kobiecych robót ręcznych. Dochodzący: ks. Paweł Smyczek, rel. kat., ks. Konieczny Franciszek od 1 IX 1931, rel. ewang. Z ramienia szkoły urządzono w lokalach szkolnych dwa poranki: 7 marca ku uczczeniu 81-letnich urodzin pana Prezydenta, 28 października uroczystość państwową. Bardzo uroczyście obchodzono tego roku „Dzień Matki“ 15 marca. Obfity program wykonały dzieci ze szkoły ludowej i ochronki, oraz wychowankowie polskiej szkoły gospodarczej z Orłowej. Na przedstawieniu szkolnym 17 maja odegrano 2 sztuczki „Nagroda Naci“ i „Dziwy“. Ponadto program wypełniły popisy rytmiczne dziewcząt i chłopców. Ćwiczeniami gimnastycznymi i śpiewami popisywały się dzieci na festynie szkolnym 28 czerwca. Do pochodu ubrane były wszystkie dziewczęta w sukienki krakowskie. Częściowo w wypożyczanych, lecz większość w swych sukienkach własnych, w tym celu sporządzonych. Należy to z uznaniem podnieść pod adresem naszych rodziców. Chłopcy wystąpili w własnych mundurkach do ćwiczeń. Tak samo ubrane wzięły dzieci udział w Dożynkach Okręgowych w Porębie, dnia 15 sierpnia. W dniach 17 i 18 czerwca urządzono dwudniową wycieczkę w góry na Kozubową i Sławicz. Uboższym dzieciom płacono kolej, wszystkim nocleg, obiady i śniadania. Na Mikołaja obdarowano dziatwę łakociami za kwotę 2.923 Kcz, na Gwiazdkę odzież, przyborami szkolnymi i strudelkami za kwotę Kcz 547'20. Na zakończenie roku szkolnego urządzono wystawę rysunków i robót ręcznych 29 czerwca, która z roku na rok jest obfitszą i przysparza szkole zaufanie rodziców. Przy wydatnej pomocy Rodziny Opiekuńczej wysłano 4 dzieci na letniska wakacyjne, 2 do Karwiny-Granice, 2 do Nydku. W szkole istnieje harcerska drużyna zachowa, którą prowadzi naucz. Irena Przygrodzka. Drużyna urządza każdego roku tradycyjną „wigilijkę harcerską“, w której z reguły biorą udział także wszyscy członkowie grona z kierownikiem. Grono pracuje wydatnie w polskich towarzystwach, a zwłaszcza w Porębie i Pietwałdzie: w Kołach Macierzy, Rodzinie Opiekuńczej, Komisji oświatowej, Straży pożarnej, Beskidzie śląskim, Harcerstwie, Chórze Macierzy, Zastępstwie gminnym. Grono zawiaduje biblioteką Koła Macierzy, biblioteką wędrowną i biblioteką Komisji Oświatowej. Urządza przedstawienia, wieczornice, odczyty i wogóle kieruje pracą oświatową na terenie Poręby i Pietwałdu.

8. **Szkoła ludowa w Przywoźiu**, założona w roku 1908. Skład grona nauczycielskiego: Józef Kupiec, kierownik, Aniela Siwkowa, naucz., Janina Piszczkowa, naucz. robót ręcznych kob., Marja Ochotkowa, naucz. języka czeskiego, ks. Andrzej Ovšonka katecheta. Z dniem 1 IX 1931 miejsce Anieli Siwkowej objęła Marja Ochotkówna, miejsce Janiny Kobielańki — Emilja Kominkówna. Z dniem 1 czerwca 1931 miała szkoła 2 klasy z 40 dzieci, z dniem 1 października 39 dzieci. Szkoła urządziła 3 poranki: Rocznica urodzin prezydenta Masaryka, rocznica powstania republiki cze-

skosłowackiej, rocznica powstania Rzeczypospolitej Polskiej. Urządzono również 1 przedstawienie, na którym działwa odegrała następujące sztuczki: „Janek i Jagusia“, „Laleczki“. Rodzice dzieci i przyjaciele szkoły zjawili się licznie i opuścili salę po popisie bardzo zadowoleni. Podczas uroczystości gwiazdkowej obdarowano wszystkie dzieci ubogie odzieżą, obuwem i przyborami szkolnymi. Prócz tego przez cały rok zaopatrywano wszystkie dzieci potrzebnymi przyborami. Kilkoro dzieci wątłych i słabowitych wysłano na kolonję wakacyjną. Poza pracą w szkole nie szczędziło czasu szczupłe grono na pracę społeczno-oświatową w Polskim Związku Szkolnym. Członkowie grona zajmowali się prowadzeniem przedstawień, chóru, skupianiem młodzieży pozaszkolnej oraz kierowali wszystkimi imprezami P. Z. S.

9. Szkoła ludowa w Rychwałdzie została założona w roku 1923. Grono nauczycielskie w czasie sprawozdawczym (od 1 stycznia do 31 grudnia 1931): Kierownik Szmeja Leon, nauczyciele: Majewska Stefania, Kocur Alfred, naucz. rel. kat. ks. Smyczek Paweł, naucz. rel. ewang. Alfred Fierla, naucz. kobiecych robót ręcznych Przygrodzka Irena. Szkoła posiada 3 klasy. Liczba dzieci szkolnych w roku szkolnym 1930/31 wynosiła 79, w roku szkolnym 1931/32 wynosi 97 (przyrost 18). W czasie sprawozdawczym urządzono 17 odczytów z obrazami świetlnymi w połączeniu z zebraniami rodzicielskimi. Urządzono następujące obchody narodowe: Powstanie republiki czeskosłowackiej, urodziny pana prezydenta T. G. Masaryka, Dzień Matki, Powstanie Polski, Powstanie listopadowe. Oprócz tego popisywały się dzieci szkolne pieśniami, deklamacjami, na Gwiazdkę i Mikołaja. 20 grudnia odegrały dzieci szkolne „Nowy Pan Nauczyciel“ „Chłińczyk i Japonka“, dnia 26 grudnia odegrały dzieci „Jasełka“ śląskie, 21 czerwca występowały dzieci szkolne z popisami gimnastycznymi na festynie. W dniu 17 i 18 czerwca urządzono wycieczkę szkolną na Słoczek i Czantorję. Z końcem roku szkolnego urządzono wystawę rysunków i prac ręcznych chłopców i dziewcząt szkoły tułejkiej. W dniu 20 grudnia 1931 urządziła Gminna Rodzina Opiekuńcza Gwiazdkę dla dzieci szkolnych nakładem 2.500 Kcz, utrzymywała przez 3 miesiące zimowe zakład zupełny dla biednych dzieci, wysłała 6 dzieci na letniska. Kasa dała nowostępującym dzieciom po 5 Kcz. Podobnie i Koło Macierzy Szkolnej przychodziło szkole z wielką pomocą przez udzielanie subwencji na środki materialne dla biednych dzieci, tak, że wszystkie dzieci mniej zamożne trzymały w ciągu roku książki szkolne, przybory szkolne i „Nasze Pisemko“. Oprócz tego obdarowywała Macierzy dzieci na festynie, dożynkach i pokrywała biednym dzieciom, dojeżdżającym do szkoły autobusem, kosztą przejazdu. Młodzież szkolna, tak żeńska, jak męska zorganizowana jest w drużynach harcerskich. W szkole istnieje Szkolna Kasa Oszczędności (ekspozytura Kasy Raiffeisena), zatwierdzona przez władze szkolne, do której dzieci włożyły do końca sprawozdawczego roku Kcz 18.248'70. Grono nauczycielskie posiadało następujące funkcje: Majewska

Stefania (Szmejowa) była sekretarką Kółka śpiewackiego i amatorskiego, jako taka spisywała protokoły, załatwiała pisma urzędowe, uczęszczała na próby, brała czynny udział w występach i przedstawieniach, prowadziła Kasę Szkolną, była kierowniczką zakładu żupnego, jako członek wydziału Koła Macierzy Szkolnej i Gminnej Rodziny Opiekuńczej, należała do różnych Komitetów. Oprócz tego była wymieniona opiekunką żeńskiej drużyny harcerskiej. Pan Kocur Alfred pełnił funkcje: Sekretarza Głównej Komendy Harcerstwa Polskiego w Czechosłowacji, hufcowego tego samego związku, sekretarza Gminnej Rodziny Opiekuńczej, reżyserem Kółka amatorskiego w Rychwałdzie, członkiem Koła śpiewackiego, sekretarza Polskiej Miejskowej Komisji Oświatowej, był członkiem wydziału Koła Macierzy Szkolnej.

Szmeja Leon był w okresie sprawozdawczym: Głównym Komendantem Harcerstwa Polskiego w Czechosłowacji, Prezesem Polskiej Miejskowej Komisji Oświatowej, chórmistrzem chóru mieszanego i męskiego w Rychwałdzie, członkiem Chóru T. N. P., sekretarzem Koła Macierzy Szkolnej, skarbnikiem Polskiej Ochotniczej Straży Ogniowej, członkiem wydziału Gminnej Rodziny Opiekuńczej i Kółka amatorskiego.

10. **Szkoła ludowa we Wierzniołowicach**, założoną została w r. 1925. Pomieszczona jest w wynajętym lokalu. Klas (ubikacji) posiada 1. Dzieci zapisanych jest 53 (46).

W roku szkolnym 1930/31 uczyli w tutejszej szkole: Kierownik Wałowcy Emil do 1 czerwca 1931, Henryk Bizoń, ks. Józef Olszak jako naucz. religii rzymsko-kat., Wojtkówna Elżbieta jako naucz. robót ręcznych. Od 1 września 1931 kierownikami jest Bizoń Henryk, a drugą siłą Mierzwa Józef. Z okazji urodzin p. prezydenta urządzono poranek. W czerwcu urządzono dwudniową wycieczkę w góry na Jaworowy i Ropiczkę. Dnia 21 czerwca urządziła Gminna Rodz. Opiekuńcza festyn szkolny, na którym wystąpiły dzieci szkolne z ćwiczeniami gimnastycznymi, piasami i śpiewami. Na kolonję wakacyjną wysłano 2 dziewczyny: jedną do Nydku, drugą do kąpieli jodowych w Darkowie na koszt krajowy. W dniu 28 października urządzono poranek i pouczono dzieci o znaczeniu tego dnia dla Państwa Czechosłowackiego i jego obywateli. Gminna Rodzina Opiek. urządziła gwiazdkę kosztem 1.800 Kcz. Przy tej sposobności odegrały dzieci sztukę pod tyt.: „Zaśnij oczko”, oddeklamowały stosowne wierszyki i odśpiewały koledy. W tej szkole istnieje również szkolna kasa oszczędnościowa.

Szczupłe grono nauczycielskie bierze czynny udział we wszystkich miejscowych towarzystwach polskich.

11. **Szkoła ludowa w Witkowicach**, założona w roku 1909. Kierownik p. Emil Sznajka, naucz. Paweł Starzyk. Dzieci 36, klas 2. Od 1 września kierownikiem jest p. Władysław Sedlaczek. Dzieci 34, klasa 1.

3 maja urządzono uroczysty wieczorek; dzieci szkolne odtoczyły kilka krakowiaków, oraz wygłosiły dwie deklamacje.

Urządzono gwiazdkę szkolną, na której dzieci odegrały kró-

ciutką sztuczkę, odśpiewały kilka kolęd oraz deklamowały.

Program wieczorku ku uczczeniu rocznicy Państwa Polskiego wypełniły licznymi deklamacjami.

Z racji odparcia najazdu Rosji urządziła tutejsza szkoła wykład, przyrzecz dzieci deklamowały.

OCHRONKI.

Sekcja ochronkowa, założona 12 czerwca 1930, liczy 64 członkiń. Wydział Sekcji liczy 7 członkiń. Przewodniczącą jest instruktorka ochronek p. Janotówna Anna, sekretarką p. Słupówna Maria, bibliotekarką p. Wadowska Maria.

W ubiegłym roku odbyły się 4 konferencje, a mianowicie: 1 w Karwinie, a 3 w Czeskim Cieszynie. Dwie konferencje połączone były z lekcyjami praktycznymi. Tematami lekcji było: „Kształcenie zmysłów“ i „Pogadanka o wiosnie“.

Na konferencjach wygłoszono cztery referaty treści fachowej na temat: 1. Kształcenie zmysłów. 2. Wychowanie i kształcenie dziecka w wieku przedszkolnym. 3. Wpływ bajki na psychikę dziecka w wieku przedszkolnym. 4. Urządzenie i zarządzenie ochronki według najnowszych metod.

Urządzono trzy wystawy. Dwie wystawy ozdób choinkowych a jedną wystawę własnoręcznie sporządzonych przyborów do ćwiczeń zmysłów i robótek dziecięcych.

Sekcja robiła starania o urządzenie kursu rysunkowego dla ilustrowania bajek. Kurs nie doszedł do skutku z powodów niezależnych od sekcji.

Według uchwały sekcji z dnia 23 kwietnia 1931 mają się odbywać się corocznie 4 konferencje mistrzyń ochronek — dwie na koszt Zarządu Głównego Macierzy Szk., dwie na koszt członkiń.

Członkinie sekcji brały udział w kursie narciarskim na Kozinbowej i w uroczystości „Czterdziestolecia Miesięcznika Pedagogicznego“.

Członkinie sekcji są równocześnie członkiniami Towarzystwa T. N. P. Prenumerują „Miesięcznik wychowania przedszkolnego“ jako organ fachowy. Sekcja posiada fachową bibliotekę, liczącą 25 dzieł.

Poza pracą obowiązkową członkinie biorą żywy udział w pracy pozaszkolnej, będąc członkami Towarzystw oświatowych lub innych w swoim środowisku.

1. Ochronka I w Błędowicach Dolnych, zał. 8 czerwca 1927, umieszczona jest w budynku wynajętym od Zboru ewangelickiego a. w. Dzieci 25 (32).

Kierownik: Fiedor Jan, kier. szkoły ludowej, mistrzyni Berkówna Otylia do końca roku szkolnego 1930/31, Natalia Ożanówna od 1. 9. 1931, Emilia Fukałówna od 1. 10. 1932.

Z okazji 81 urodzin p. prezydenta odbył się uroczysty poranek w szkole ludowej; w poranku tym wzięła udział i dziatwa ochronki. W Dniu Matek, 25 maja 1931 brała dziatwa czynny udział przez wygłoszenie stosownych deklamacyj. 21 czerwca odbył się festynu

szkolny (wspólny dla działwy ochronki I i II oraz szkoły ludowej i wydziałowej), na którym popisywały się dzieci grami ruchowymi, pioskami i śpiewkami. Dzieci występowały publicznie przy uroczystościach Mikołaja (w dniu 6. 12. 1931) i Gwiazdki (w dniu 19. 12. 1931) z deklamacjami i śpiewami. Przy obu sposobnościach obdarowano je przez I Koło Macierzy Szkolnej i Gminną Rodzinę Opiekuńczą.

Mistrzyni E. Fukałówna jest czynną w I Kole Macierzy Szkolnej, Chórze Macierzy, Kółku amatorskiem, w Sile, w Związku Młodzieży Ewang.

2. Ochronka II w Będowicach Dolnych. Założona 20 czerwca 1929, jest umieszczona w budynku wynajętym. Dzieci 31 (41). Kierownik: Toman Franciszek, dyrektor szkoły wydziałowej, mistrzyni: Kożusznikówna Anna.

Publiczne występy dzieci: Dnia 6 grudnia urządzono tradycyjną uroczystość „Mikołaja“, która zgromadziła wszystkich prawie rodziców. Działwa popisywała się przed nimi i przed Mikołajem deklamacjami i śpiewami, za co została przez Mikołaja hojnie obdarowana. Dnia 19 grudnia 1931 występowały dzieci na gwiazdce z deklamacjami i śpiewami, poczem wszystkie zostały obdarowane.

Dnia 25 maja 1931 występowały dzieci na przedstawieniu, odgrywając: komedię w 3 aktach „Sen Zosi“ i komedię w 1 akcie „Brudasy i czyścioszki“. Na program składały się jeszcze śpiewy i deklamacje.

Dnia 21 czerwca 1931 brały udział dzieci w wycieczce szkolnej, gdzie w obecności swoich rodziców popisywały się ćwiczeniami gimnastycznymi.

Mistrzyni jest czynną we wszystkich miejscowych towarzystwach, prowadzi bibliotekę II Koła Macierzy Szkolnej, uczęszcza na próby chóru mieszanego, jest czynną członkinią Kółka amatorskiego.

3. Ochronka w Bystrzycy nad Olzą. Założona w roku 1925, pomieszczona jest od 1. IX. 1929 we własnym budynku Macierzy Szkolnej w 2 lokalach.

Kierownik: Budnik Rudolf, dyrektor szkoły wydziałowej, mistrzyni: Brukówna Pawełka. Dzieci zapisanych w r. szk. 1931-32: 60 (75). Dzieci odegrały w Domu Robotniczym sztukę pod tyt.: „Królowa Bajki“, „Fotograf“, sztukę komiczną „Matka i dzieci“, wiersz uduktalizowany „Przysięga Kościuszki“ oraz deklamowały. Dnia 22. VI. 1931 urządziła Ochronka wystawę robótek dziecięcych wspólnie ze szkołą wydziałową. Dnia 28. VI. urządziła Rodzina Opiekuńska festyn szkolny, w którym Ochronka brała także udział. Na festynie zostały dzieci obdarowane kiełbaskami i kołaczami. Dnia 6. XII. 1931 odbyła się „Uroczystość Mikołaja“, na której dzieci śpiewały, deklamowały i pokazały kilka zabaw, a w końcu zostały obdarowane przez Mikołaja różnymi łakociami. Dnia 22. XII. 1931 odbyła się „Gwiazdka“ wspólnie ze szkołą wydziałową, na której dzieci śpiewały, deklamowały.

wały, a wkońcu zostały ubogie obdarowane obuwciem, materjami na ubrania, a wszystkie strucełkami. Gwiazdkę dla Ochronki finansowała w całości Rodzina Opiekuńcza, której na tem miejscu składamy gorące podziękowanie.

4. Ochronka w Czeskim Cieszynie. Rok zał. 1926. Mistrzynie ochronki: Michejdzianka Anna. Kier. ochronki: Michejda Józef. Ochronka jest umieszczona w Polskiej szkole ludowej i wydziałowej w Czes. Cieszynie. Ilość dzieci w r. 1931-32: 21 (22).

Ochronka urządziła na zakończenie roku szkolnego 1930-31 dnia 29/6 Wieczorek z popisami dziatwy (w sali gimnastycznej). Dzieci odegrały sztukę pod tyt.: „Sklep z zabawkami“, wykonywały pokazy gimnastyczne laskami i tańce śląskie. Resztę programu wypełniły deklamacje dziatwy i przemówienie kierownika o znaczeniu ochronki.

Ochronka brała też udział w festynie szkolnym szkoły ludowej i wydziałowej w Cz. Cieszynie w czerwcu 1931. Na osobnym wozie wjechała dziatwa ochronki do Parku A. Sikory, gdzie zabawiała się na boisku pod kierunkiem mistrzyni, a Komitet rodzicielski postarał się o posiłek dla dziatwy.

Dnia 5/12 1931 urządzono w Ochronce uroczystość św. Mikołaja w obecności rodziców, rodzeństwa i kilku innych gości. Po odbytej uroczystości, deklamacjach i śpiewach, zostały dzieci obdarzone łakociami, które zakupiono po części z darów rodziców, po części z dochodów wieczorku.

Dnia 20/12 1931 urządzono dla dziatwy Ochronki, Szkoły ludowej i wydziałowej uroczystość gwiazdkową, połączoną ze śpiewami kolęd, deklamacjami i przedstawieniem „Jasełek“. Dzieci Ochronki deklamowały. Po uroczystości zostały ubogie dzieci obdarzone odzieżą, obuwciem, bielizną itp.

22/12 1931 urządzono w Ochronce uroczystość wigilijną z przemówieniem kierownika, śpiewami i deklamacjami dzieci. Rodzice dzieci i przyjaciele Ochronki zjawili się licznie. Wszyscy zostali ugostzczeni, a koszta pokryto dobrowolnemi darami rodziców.

5. Ochronka w Cierlicku Dolnem, zał. 8 czerwca 1931. Kier.: Franek Franciszek, nauczyciel, mistrzyni: Prymusówna Anna. Dzieci 17.

Dzieci ochronki brały udział w festynie szkolnym. W dniu 5 grudnia 1931 urządzono uroczystość Mikołaja w ochronce. Dzieci występowały z deklamacjami, śpiewami i zabawami. Pierwszy ten występ dzieci zrobił miłe wrażenie. Koszta pokryli rodzice i miejscowe Koło Macierzy. W dniu 20 grudnia Rodzina Opiekuńcza w Cierlicku Górnem urządziła wspólną Gwiazdkę. Dzieci ochronki obdarowano materjami na ubrania i łakociami, uboższe otrzymały buciki.

Mistrzynie pracuje w Kole Macierzy, chórze i Gminnej Rodzinie Opiekuńczej w Cierlicku Górnem.

Mistrzynie jest członkinią Kółka Błędowickiego T. N. P.

6. Ochronka w Cierlicku Górnem, zał. 1 czerwca 1928, mieści się w budynku szkoły ludowej. Dzieci 24 (39). Kierownik: Jan Kadłubek, kier. szkoły, mistrzyni: Elżbieta Gałuszkówna.

Liczba dzieci w roku szkolnym 1931-32 spadła, z powodu otwarcia ochronki w Cierlicku Dolnem.

Dzieci z ochronki brały udział w festynie szkolnym, przyczyniając się do urozmaicenia tegoż, przez wykonanie piosenek i zabaw. Dnia 6 grudnia 1931 urządzono w ochronce „Mikołaja“. Koszta zostały pokryte ze składki rodziców oraz z funduszy miejscowego Koła Macierzy Szkolnej. Taksamo Gm. Rodz. Opiekuńcza urządziła Gwiazdkę. Najbiedniejsze dzieci otrzymały bućki, reszta na ubrańka i łakocie. Przy obu uroczystościach dzieci deklamowały i śpiewały.

Mistrzyni jest czynną w Kole Macierzy Szkolnej, Rodzinie Opiekuńczej, Kółku amatorskiem i Chórze.

7. Ochronka I w Darkowie, założona 26 listopada 1923, mieści się w wynajętym budynku. Dzieci 45.

Dnia 7 czerwca brała działwa ochronki I udział w pochodzie z okazji poświęcenia Domu Macierzy w Darkowie za lasem. Działwa była ubrana w stroje krakowskie z łukami w ręku. Dziecko ochronki wygłosiło przed domem Macierzy wierszyk okolicznościowy. W ten sam dzień odbył się popołudniu festyn szkolny i ochronki. W ogrodzie odbyły się popisy gimnastyczne, tańce, ćwiczenia z łukami działwy ochronki.

Dnia 16 sierpnia brała działwa udział w pochodzie dożynkowym. Dziewczynki były przebrane jako żniwiarki z cepami i grabiami, chłopcy zaś z kosami.

6 grudnia odbyła się uroczystość Mikołaja przy licznych udziałach rodziców. Dzieci odegrały sztuczkę: „Cudowny lekarz“ i wygłosiły monolog: „mydło, grzebień i miotła“. W program dalej weszły: Ćwiczenia marynarzy w strojach marynarskich, występ chóru, śpiewy i stosowne deklamacje.

Doroczną gwiazdkę urządzono razem z działwą szkolną dnia 20 grudnia. Do urozmaicenia gwiazdki przyczyniła się ochronka deklamacjami.

Wszystkie występy działwy ochronki są starannie przygotowane i cieszą się zawsze wielkim powodzeniem u naszej ludności.

8. Ochronka II w Darkowie, zał. 1. X. 1931, mieści się we własnym budynku Macierzy Szkolnej w dwu lokalach. Dzieci 29. Kierownik: Jan Grohmann, nauczyciel szkoły ludowej, mistrzyni: Anna Młodzikówna.

Dnia 8 grudnia, staraniem miejscowego Koła Macierzy i Rodziny Opiekuńczej urządzono dla dzieci w ochronce „Mikołaja“, dnia 22 grudnia „Gwiazdkę“. Dzieci popisywały się gramy ruchowymi, śpiewem i wygłaszały wierszyki okolicznościowe. Przy obu występach zostały obdarowane przez miejscowe Koło Macierzy i Rodzinę Opiekuńczą.

9. Ochronka w Datyniach Dolnych, założona 25 września 1928, mieści się w budynku wynajętym. Kierownik: Pniok Karol, kier szkoły, mistrzyni: Pastuszanka Marja. Dzieci 25 (24).

Dzieci ochronki wzięły czynny udział w teatralnym przedstawieniu szkolnym, urządzonym w dniu 7 czerwca 1931. Odegrały sztukę „Sklep z zabawkami” i popisywały się deklamacjami i śpiewem. Na festynie szkolnym występowały z ćwiczeniami gimnastycznymi i zabawami. Dnia 5 grudnia 1931 odbyła się w ochronce uroczystość „Mikołaja”, na której dzieci deklamowały i śpiewały. Tutejsza Gminna Rodz. Opiekuńcza urządziła dla ochronki i szkoły ludowej obfitą „Gwiazdkę”. Podczas uroczystości tej dzieci wygłaszały wiersze okolicznościowe i śpiewały kolędy w chętności rodziców i licznych gości.

Mistrzyni pełni funkcję skarbnika Koła Macierzy Szkolnej i pracuje w Kółku amatorskim i Chórze Macierzy Szkolnej.

10. Ochronka w Doubrawie, zał. 24 września 1928, jest umieszczona w budynku własnym, który służy zarazem dla pomieszczenia państwowej szkoły ludowej. Ochronka liczyła w roku bieżącym 28 dzieci (24). Kierownik: Eugenjusz Żyła, kierownik szkoły ludowej, mistrzyni: Sembołówna Agnieszka.

W roku sprawozdawczym urządziła Gminna Rodzina Opiekuńcza dla dzieci „Mikołaja” i „Gwiazdkę”, na których to uroczystościach dzieci zostały obdarowane łakociami i częściami ubrań i bielizny. Pieśniami i deklamacjami przyczyniły się dzieci do urozmaicenia tych uroczystości. Urządzono również festyn szkolny w dniu 29 czerwca 1931, na którym dzieci popisywały się pioskami, zabawami i ćwiczeniami gimnastycznymi.

Mistrzyni jest członkiem Koła Macierzy Szkolnej i Chóru mieszanego tegoż Koła, Rodziny Opiekuńczej, Chóru mieszanego II Koła Macierzy Szkolnej w Solcy i członkiem T. N. P.

11. Ochronka I we Frysztacie została założona w r. 1918 i jest umieszczona we własnym budynku, ul. Cieszyńska l. k. 21. Ma 1 oddział. Kierownik: Jan Chronik, dyrektor szkoły wydzielonej, mistrzyni: Józefa Pryszczówna. Liczba dzieci 36 (40).

Jak corocznie, tak też tego roku urządzono dnia 6 grudnia „Wieczorek Mikołaja”. Dzieci odegrały następujące sztuczki: „Królewa bajki”, „Rzemieślnicy”, „Praczkę”, „Marynarze” i wygłosiły kilka dialogów. Na zakończenie przybył Mikołaj, który obdarzył wszystkie dzieci łakociami i zabawkami. Sala „Domu Katolickiego” była wypełniona publicznością, która z zadowoleniem przypatrywała i przysłuchiwała się występom dzielnych malców, o czym świadczyły rzesiste oklaski. Pomimo wstępu wolnego, pokryto z dobrowolnych datków wszystkie wydatki wieczorku a jako czysty dochód pozostały nowe kostjomy i gotówka w kwocie 98'20 Kcz, którą przeznaczono na cele ochronki.

Poza tem działwa z ochronki w barwnych strojach upiększała pochód festynu szkolnego, który odbył się w czerwcu, oraz swemi tańcami urozmaicała program. Na „Gwiazdkę” obdarzono

wszystkie dzieci odpowiednimi darkami, jak ubraniami, buciukami itd.

Na zakończenie roku szkolnego urządzono dla dzieci zabawę ogrodową, przy której rozdzielono dzieciom przekąskę i limonjadę.

Mistrzyni bierze czynny udział w pracy Kół Macierzy Szk. i Rodzin Opiekuńczych we Frysztacie i Dąbrowie i jest członkiem T. N. P.

12. Ochronka II we Frysztacie na Granicy, została zał. 16/1 1930. Kierownikiem ochronki był Józef Wagner. kier. szkoły we Frysztacie. mistrzynią była Agnieszka Kuncówna. Dnia 1./6. 1931 liczyła ochronka 24 dzieci, dnia 1./10. 1931 liczyła ochronka 24 dzieci.

Dzieci ochronki popisywały się na festynie szkolnym piasami i tańcami.

Dnia 5./12. 1931 urządzono w ochronce „Mikołaja“. Po pięknie wypowiedzianych wierszykach i piosnkach nastąpiło obdarowanie dzieci przez Mikołaja. Koszta pokryło II Koło Macierzy Szkolnej. Dnia 19/12. 1931 urządziła Rodzina Opiekuńcza dla dzieci ochronki obfitą „Gwiazdkę“, przy której sposobności znów dzieci deklamowały i śpiewały koledy.

Jak w dniu „Mikołaja“, tak i na Gwiazdkę przyszły wszystkie matki dzieci i z wielkiem zadowoleniem przekonały się, jak sumiennie opiekuje się ich dziatwą mistrzyni ochr. p. Kuncówna Agnieszka, która też w chórze i Kółku amatorskiem II Koła Macierzy Szkolnej na Granicach czynny bierze udział.

13. Ochronka w Grodziszczu założona została w r. 1930, wybudowana kosztem 80.000 Kcz. Mieści się w lokalu własnym. Kierownikiem ochronki jest Józef Topiarz, naucz. Mistrzynią ochronki jest Emilia Żwakówna. W roku 1931 urządziła ochronka razem ze szkołą ludową festyn połączony z występami i popisami dziatwy. Urządzono 1 zabawę mikołajowską, połączoną z przedstawieniem dziatwy, na którym odegrano sztukę: „Czerwony kapturek“ i wygłoszono deklamacje. Urządzono dla dziatwy z ochronki i szkoły ludowej „Gwiazdkę“, na której obdarzono dziatwę łakociami i ubraniami. Przy ochronce założono ogród i wybudowano płot kosztem 1.800 Kcz.

14. Ochronka w Gródku, założona 19 października 1931. Kierownikiem jest Jan Heczko, kierownik szkoły, mistrzynią Helena Buzkówna.

Dnia 6 grudnia została urządzona uroczystość Mikołajowa, na którą zjawiło się dużo gości, a dzieci popisywały się deklamacją wierszyków i grą.

Dnia 23 grudnia urządziła dziatwa ochronki wraz ze szkołą Gwiazdkę, na której dzieci wygłosiły kilka deklamacyj.

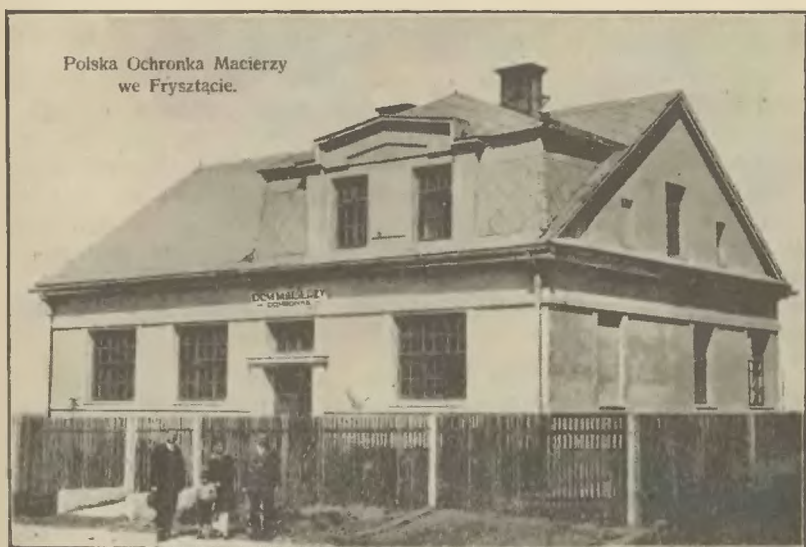
Mistrzyni ochronki, Buzkówna Helena jest członkiem Macierzy w Gródku i bierze udział w wieczorkach i próbach chóru. Jest członkiem T. N. P. koła Jabłonkowskiego.

15. Ochronka w Jabłonkowie, założona 1. 10. 1928, mieści się w budynku własnym. Kierownik: R. Paszek, dyr. szkoły wydział.

Mistrzyni: Amalja Wertfeinówna, od 1. 5. 1931 Monika Wertfeinówna.

W roku sprawozdawczym występowały dzieci na wspólnym wieczorku ze szkołą wydziałową, na którym oprócz deklamacji odegrały „Bal kwiatów“ i odtńczyły „Płask kwiatów i motyli“. Poza tem odbył się tradycyjny „Mikołaj“ i „Gwiazdka“, przy których to uroczystościach obdarzono dzieci. Wyświetlano dla dzieci bajki i kapano je w łazience szkoły wydziałowej.

Mistrzynie jest członkiem miejscowych towarzystw oświatowych dla młodzieży i bierze czynny udział w przedstawieniach i chórze.

Ochronka II. Macierzy Szkolnej we Frysztacie-Granice.

16. Ochronka I w Końskiej, została założona dnia 3 I. 1927, W roku szkolnym 1931/32 wstąpiło 36 dzieci do ochronki, obecnie uczęszcza do ochronki 37 dzieci.

Kierownik: Paweł Tolasz. Mistrzynią ochronki była do 31. X. 1931 Marja Unuckówna, która przyczyniła się bardzo do rozwoju i wyposażenia ochronki, za co należy się Jej szczere uznanie. Od 1. XI. 1931 jest mistrzynią Helena Madejówna, która również sumiennie spełnia swoje obowiązki.

Ochronka urządziła trzy publiczne występy: jedno przedstawienie, na którym dzieci ochronki odegrały sztukę „Sklep z zabawkami“, dalej uroczystość „św. Mikołaja“ i uroczystość gwiazdkową.

Dzieci ochronki zostały na św. Mikołaja i na Gwiazdkę przez Gminną Rodzinę Opiekuńczą w Końskiej hojnie obdarowane.

Grono bierze czynny udział w pracy kulturalno-oświatowej.

17. Ochronka II w Końskiej-Kanałdzie, założona 15 sierpnia 1930, mieści się w lokalu wynajętym. Dzieci 28. Kierownik ochronki: Paweł Sikora, nauczyciel. Mistrzynie: Emilja Fukałówna do 30 września 1931, od 1 października 1931 Helena Farna.

Dzieci występowały publicznie przy uroczystości „Mikołaja” i „Gwiazdki”, oraz na wieczorku, który urządziły wspólnie obie miejscowe ochronki.

Mistrzynie brały czynny udział w przedstawieniach Macierzy, jako znakomite siły amatorskie.

Kierownik ochronki jest przewodniczącym Miejscowego Koła Macierzy Szkolnej.

18. Ochronka w Lesznej Dolnej, założona została 7 lutego 1928. Wykaz imienny grona: Jerzy Tomoszek, kierownik, Katarzyna Kantorówna, mistrzyni. Zapisanych dzieci było 41 (33).

Dnia 21 czerwca odbył się wieczorek teatralny, na którym odegrały dzieci przy przepełnionej sali obraz sceniczny pt. „Kwitnąca Róża”. Czysty zysk w kwocie Kcz 391'80 przeznaczony został na cele ochronki. Na festynie szkolnym występowały dzieci z deklamacjami i piasami. Na św. Mikołaja wystąpiły dzieci z deklamacjami i śpiewami, poczem zostały obdarowane łakociami. Na Gwiazdce wystąpiły dzieci również z deklamacjami i obdarowane zostały odzieżą.

Mistrzynie ochronki jest członkinią Koła Macierzy Szkolnej oraz T. N. P. w Cieszyńcu.

19. Ochronka w Ligocie Alodjalnej, założona 1. II. 1930, umieszczona jest w lokalu wynajętym. Liczba dzieci 32 (27).

Kierownik: Karol Zagóra, kierownik szkoły ludowej w Kocobędzu. Mistrzynie: Wanda Dziadurówna do 31 sierpnia, od 1 września p. Walerja Szarowska.

Dzieci występowały publicznie z deklamacjami, śpiewami i tańcami podczas festynu szkolnego. Część czystego zysku w kwocie 600 Kcz przeznaczono na cele ochronki. Z okazji uroczystości Mikołaja połączonej z Gwiazdką odegrały dzieci sztukę pt. „Święty Mikołaj”. Dzieci obdarowano różnymi łakociami oraz materjami na ubrania.

Mistrzynie pracuje w miarę swoich sił w Miejscowem Kole Macierzy Szkolnej w Kocobędzu, Kółku amatorskiem i w chórze młodzieży.

20. Ochronka w Ligotce Kameralnej, założona 7 stycznia 1929, mieści się w lokalu wynajętym. Dzieci 28 (28).

Kierownik: Karol Folwarczny, kier. szkoły. Mistrzynie: Ewa Lasotówna.

Dzieci występowały przy uroczystościach „Mikołaja” i „Gwiazdki” z deklamacjami, śpiewami i ćwiczeniami gimnastycznymi. Również popisywały się tańcami śląskimi w dzień festynu szkolnego. Gminna Rodzina Opiekuńcza i Koło Macierzy obdarowały hojnie działwę na Mikołaja, na Gwiazdce i na festynie szkolnym.

Mistrzynie pracuje w Miejscowem Kole Macierzy Szkolnej, w Gminnej Rodzinie Opiekuńczej i w Związku Młodzieży Ewa.-gelickiej.

21. Ochronka w Łazach, założona w roku 1928, znajduje się w budynku wynajętym u p. Klimoszków w Łazach (obok koksowni).

Kierownikiem ochronki był do 31 sierpnia 1931 p. Wł. Krzyszkowski a od 1 września 1931 p. Karol Piegza. Mistrzynią ochronki była p. Olga Bujokówna z Łazów. Dzieci w roku szkolnym 1930-31 było: chłopców 11, dziewcząt 13, razem 24, w roku szkolnym 1931-32 jest chłopców 10, dziewcząt 13, razem 23.

Dnia 26 kwietnia 1931 odbyło się w sali Budoucnost przedstawienie ochronki, na którym dzieci wystąpiły ze śpiewami, deklamacjami i odpowiednimi sztuczkami, której przygotowała mistrzyni p. Olga Bujokówna.

Dnia 7 grudnia 1931 odbył się w ochronce Mikołaj, który hojnie obdarował dzieci różnymi łakociami i darami.

Dnia 22 grudnia 1931 odbyła się w ochronce Gwiazdka, urządzona przez Miejscową Rodzinę Opiekuńczą w Łazach, która w hojny sposób obdarowała wszystkie dzieci struclkami, sweterkami, a sieroty i bardzo ubogie dzieci ubrankami i bucikami.

Oprócz tego dziatwa miejscowej ochronki wzięła udział w festynie szkoły ludowej w Łazach i popisach końcowych teje szkoły.

Nadmienić należy, iż o potrzeby miejscowej ochronki troszczyło się przede wszystkim II Koło Macierzy Szkolnej w Łazach, które podczas tegorocznych wakacyj dało odmalować salę ochronkową i sprzęty szkolne. Dokupiło niektóre niezbędne rzeczy, na co wydano przeszło 1200 Kcz. Również zakupiło węgiel za 600 Kcz. Z pomocą przyszły wszystkie towarzystwa łazańskie, które udzieliły na ten cel odpowiednich subwencji.

22. Ochronka w Łakach, założona 11 marca 1926. Kier.: Karol Morys, kier. szkoły. Mistrzynie: Ludmiła Koskówna. Do pomocy była nadal p. Natalia Ożanówna, dawniejsza mistrzyni ochronki w Bystrzycy. Dzieci 59 (60).

Dziatwa ochronki wystąpiła publicznie 8 grudnia 1930 przy uroczystości „Mikołaja”. Wieczorek ten był urządzony wyłącznie przez dzieci z ochronki. W program tego wieczorku wchodziły 3 obrazki sceniczne: „Sklepik”, „Śnieżka i kominiarz” i „Fotograf”, oraz szereg deklamacyj, pieśni i polonez.

20 grudnia 1930 odbyła się „Gwiazdka”. Przy tej uroczystości dzieci ochronki wypowiedziały kilka deklamacyj i odśpiewały koledy.

Na zakończenie roku szkolnego odbył się festyn szkolny, na którym dzieci ochronki popisywały się zabawami i tańcami. Staniem Rodziny Opiekuńczej zostały wszystkie dzieci obdarowane na wieczorku „Mikołaja” i „Gwiazdki” oraz na festynie.

Większa część dzieci korzystała w porze zimowej z zakładu zimnego.

23. Ochronka w Łyżbicach, założona w roku 1928. Kierownik: p. Paweł Gojniczek, kier. szkoły. Mistrzynie: p. Helena Gabrysiówna. Dzieci 40.

Urządzono wieczorek w listopadzie. Efekt moralny, jako też finansowy dosyć znaczny.

Miejscowa Rodzina Opiekuńcza dała subwencję na zakupno przyborów i zabawek.

Grono nauczycielskie bierze czynny udział w urządzaniu imprez, w pracy kulturalno-oświatowej, w Kole Macierzy Szkolnej, Miejskowej Rodzinie Opiekuńczej i Kółku Rolniczem.

24. Ochronka w Mar. Górach, założona w r. 1909. Kierownik: Siwek Karol, kier. szkoły. Mistrzynie: Olga Babiszówna. Dzieci z dniem 1 czerwca 21, a 1 października 20.

Uroczystości: Mikołaj, Gwiazdka, festyn szkolny. Działwa z ochronki i niższych klas szkoły ludowej odegrała przedstawienie w kwietniu: „Sen Zosi” i „Żabi Król”. Mikołaja: Dzieci zostały obdarowane różnymi łakociami. Na Gwiazdkę wszystkie dzieci obdarzono ubraniami i butami.

Mistrzynie ochronki bierze czynny udział w zebraniach młodzieży, przedstawieniach i chórze.

25. Ochronka w Markłowicach Dolnych, otwarta 11 lutego 1930. Obecnie jest umieszczona w budynku Macierzy. Dzieci uczęszczających od wakacyj jest 17.

Kierownik: Molinek Teofil, kierownik szkoły. Mistrzynie: Byrtisówna Augustyna.

Dzieci występowały podczas przedstawienia szkolnego, na festynie szkolnym, przy uroczystości Mikołaja, oraz brały udział w programie wieczorku gwiazdkowego. W program wystąpięć okolicznościowych wchodziły: sztuczka pt. „Sen Zosi”, gimnastyka rytmiczna, deklamacje, gry i zabawy, tańce na festynie oraz śpiewy.

Mistrzynie pracuje w Kole Macierzy Szkolnej.

26. Ochronka w Mostach przy Cieszynie, założona 15 października 1930 r., mieści się w budynku miejscowej szkoły ludowej. Ilość dzieci: 1 czerwca 28, 1 października 23.

Kierownik: p. Hubert Tesarczyk, kier. szkoły. Mistrzynie: p. Emilja Wilczkówna.

Publiczne występy dzieci: Z okazji „Dnia Matek”, dnia 22 marca występowały dzieci z deklamacjami.

Dnia 4 czerwca urządzono razem ze szkołą wieczorek szkolny, na którym działwa ochronki odegrała sztuczki pt. „Bał kwiatów” i „Rzemieślnicy”, oraz odtńczyła „Krakowiaka”.

Na zakończenie roku szkolnego urządzono „Festyn szkolny”, gdzie również dzieci ochronki wzięły udział w pochodzie i w popisach przez odtąnczenie „Krakowiaka”. Dzieci uraczono kawą, kołaczami, parkami i wodą sodową.

6 grudnia urządzono uroczystość Mikołaja, na której dzieci wystąpiły z deklamacjami i śpiewami. Mikołaj obdarzył dzieci różnymi łakociami.

Z okazji Gwiazdki, która odbyła się razem ze szkołą w ostatnią niedzielę przed świętami Bożego Narodzenia, odegrały dzieci „Jasełka“, odśpiewały parę kolęd i popisywały się deklamacjami. Obdarowane zaś zostały materjami na sukienki, sweterkami i łakociami. Koszta Mikołaja i Gwiazdki pokryła Miejskowa Rodzina Opiekuńcza.

Mistrzyni ochronki pracuje w miejscowym Kole Macierzy.

27. Ochronka w Nawsiu. Nowopowstałe II Koło Macierzy Szkolnej wytknęło sobie cel: Założenie ochronki na Dolnym Końcu i zabrało się energicznie do pracy. W wynajętym lokalu przeprowadzono potrzebne adaptacje, zakupiono niezbędne urządzenie i tak, że już z początkiem października można było ochronkę otworzyć. Dzieci 21.

Kierownik: p. Jan Zientek, em. nauczyciel, Mistrzyni: p. Natalia Ożanówna.

W grudniu urządzono dla dzieci 2 uroczystości: „Mikołaja“ i „Gwiazdkę“.

28. Ochronka w Nieborach, założona 3 grudnia 1928, mieści się w budynku polskiej szkoły ludowej. Dzieci 22 (40).

Kierownik: Marek Karol, kier. szkoły. Mistrzyni: Bielówna Emilia.

Działwa występowała podczas uroczystości Mikołaja i Gwiazdki, oraz na wieczorku i festynie szkolnym. Wszystkie dzieci zostały na Mikołaja i Gwiazdkę obdarowane.

Mistrzyni jest czynną w miejscowym Kole Macierzy i przy przedstawieniach.

29. Ochronka w Niem. Lutyni, założona ponownie w r. 1930, umieszczona jest w budynku szkoły wydziałowej. Dzieci 24 (20).

Kierownik: Maryniok Józef, dyr. szkoły wydziałowej. Mistrzyni: Hudźcówna Walerja.

Działwa występowała na uroczystości św. Mikołaja, tudzież wypełniła część programu przedstawienia szkoły ludowej, deklamując, płaszając i odgrywając sztuczki. Na Mikołaja jakoteż i na Gwiazdkę została hojnie obdarzona.

Mistrzyni pracuje w VI Kole Macierzy w Karwinie, tudzież pomaga w imprezach Koła miejscowego.

30. Ochronka w Nowym Boguminie, założona została w r. 1909. Kierownikiem jest Siwek Rudolf. Mistrzyni: Kocurówna Gabriela. Ochronka liczy 17 dzieci (20).

Działwa odegrała 8 grudnia 1931 jednoaktową sztuczkę p. t. „Co działo się w kuchni króla Cwiczka“. Rodzina Opiekuńcza urządziła dla działwy ochronki Mikołaja i Gwiazdkę.

Dzieci wzięły udział w uroczystości święta państwowego w szkole, w poranku żałobnym ku uczczeniu śp. ks. Moronia, w poranku z okazji uroczystości Pana Prezydenta, w festynie szkolnym i wycieczce do Kopytowa. Przypatrywały się i przysłuchiwały obrazkowemu odczytom na temat bajeczek.

Mistrzyni ochronki jest czynnym członkiem Kółka śpiewaczego i amatorskiego tak w Rychwałdzie, jak i w Boguminie.

i pomaga przy wszystkich przedsięwzięciach, jakie urządza Koło Macierzy i Rodzina Opiekuńcza w Nowym Boguminie.

31. Ochronka w Nowym Boguminie-Szonychlu, założona 3 września 1928 r., mieści się w lokalu wynajętym. Dzieci w roku szk. 1931-32 jest 27.

Kierownik: Pszczółka Paweł, kier. miejscowej polskiej szkoły. Mistrzyni: Leontyna Florkówna.

Dzieci ochronki występowały publicznie wraz z dziećmi szkolnymi z deklamacjami, śpiewami i tańcami przy uroczystościach Mikołaja i Gwiazdki i wzięły udział w festynie szkolnym, przy których to sposobnościach obdarowała je Gminna Rodzina Opiekuńcza. Oprócz tego odegrały dzieci wspólnie z dziećmi szkolnymi sztuczki: „Królowa Krasawica“, „Głos matki“, „Gąski sierotki Marysi“ i „W noc wigilijną“. Występy podobały się bardzo.

Dla dzieci urządzono odczyty z obrazkami świetlnymi (Bajka dla dzieci).

Mistrzyni ochronki p. L. Florkówna pracowała w organizacjach polskich w miejscu, brała czynny udział w występach Kółka śpiewackiego, reżyserowała przedstawienia amatorskie, sporządzała kostiumy, potrzebne do przedstawień dzieci.

32. Ochronka w Olbrachcicach, założona 9 czerwca 1929 r., umieszczona jest w budynku Spółkowej Kasy Oszczędności i Pożyczek.

Kierownik: Głombek Jan, naucz. Mistrzyni: Głombkówna Klara do 1 października, od 1 października Matylda Sporyszówna. Dzieci 44 (49).

Ochronka urządziła dnia 6 kwietnia przedstawienie, na którym została odegrana sztuczka pt. „Laleczki“, potem tańce i śpiewy. Oprócz tego dzieci brały udział w festynie szkolnym. Koło Macierzy Szkolnej urządziło dnia 6 grudnia Mikołaja dla ochronki. Przy uroczystości tej odegrały krótką sztukę p. t. „Kominarz i praczki“, dalej deklamowały i tańczyły. Gwiazdka odbyła się dnia 20 grudnia 1931 ze szkołą, dzieci popisywały się wierszykami.

Mistrzyni ochronki pracuje w Stowarzyszeniu Młodzieży katolickiej. Jest członkinią Macierzy Szkolnej i Kółka śpiewackiego. Należy do błędowickiego kółka T. N. P.

33. Ochronka w Oldrzychowicach I, założona 1927 r. Kierownik: Jan Szczepański, kier. szkoły. Mistrzyni: Henryka Rzymanówna.

Działwa ochronki wystąpiła w roku prawodawczym trzy razy: na wieczorku, w dniu Mikołaja i na Gwiazdce. Program był zawsze obfity i przygotowany, wystąpienie działwy pod kierownictwem swej mistrzyni bardzo dobre a sukces moralny ten, że rodzice imprezy ochronki licznie zwiedzają i podczas zapisów liczba działwy z roku na rok się zwiększa.

34. Ochronka w Oldrzychowicach II, założ. we wrześniu 1930. Kierownik: Jan Kantor, kier. szkoły II w Oldrzychowicach. Mistrzyni: A. Berkówna. Dzieci 35.

17 maja odbył się pierwszy większy występ dzieci ochronki.

W program weszły: śpiewy, deklamacje obrazki sceniczne: „Królewna róża“, „Bał kwiatów“, oraz płasy: Krakowiak i Polonez.

21 czerwca odbył się festyn szkolny obu tutejszych szkół i obu ochronek. Dzieci ochronki bawiły licznie zebraną publiczność grą, śpiewem, płasami.

6 grudnia urządzono Mikołaja dla dzieci ochronki. Przy tej okoliczności dzieci śpiewały, deklamowały i odegrały sztuczkę pt. „Święty Mikołaj“. Mikołaj obdarował je łakociami. Na Mikołaja byli obecni rodzice.

22 grudnia sprawiła Miejscowa Rodzina Opiekuńcza II Gwiazdkę dla dzieci szkolnych i ochronki, kosztem około 4.000 Kcz. W ogólnym programie występowały dzieci ochronki ze śpiewem i deklamacjami. Każde dziecko z ochronki otrzymało ubranie.

Mistrzyni ochronki p. Antonina Berkówna należy do Koła Macierzy w *Oldrzychowicach*, do *Miejscowej Rodziny Opiekuńczej II*, Związku Młodzieży ewang., „Siły“ i jest członkinią T. N. P.

35. Ochronka w Orłowej na Kępaninach, założ. 1 września 1926. mieści się we własnym budynku. Dzieci do 27 czerwca 1931 13, do 31 grudnia 1931 18.

Kierownik: Stanisław Paluch, kierownik szkoły ludowej w Orłowej. Mistrzyni: Anna Guziurówna.

Dzieci występowały publicznie z dwoma przedstawieniami. Na pierwszym przedstawieniu dnia 8 marca 1931 r. odegrany został obrazek sceniczny „Zimowa przygoda“ w 1 odsł. taniec: „Rokoko“ i deklamacje. Na drugim przedstawieniu dnia 6 grudnia 1931 r. odegrane zostały: „Kapusta i gąsienice“ komedia w 1 odsł., „Rzemieślnicy“, obrazek sceniczny w 1 odsł. Oprócz tego występowały dzieci na festynie szkolnym, dnia 14 czerwca 1931. Również występowały dzieci z deklamacjami przy uroczystości gwiazdkowej. Staraniem „Sekcji Żeńskiej“ w Orłowej zostały wszystkie dzieci przy uroczystościach Mikołaja i Gwiazdki obficie obdarowane.

Mistrzyni ochronki jest członkiem Zarządu I Koła Macierzy Szkolnej w Orłowej, zwykłym członkiem „Sekcji Żeńskiej“ tego Koła, Gminnej Rodziny Opiekuńczej w Dąbrowie, Beskidu śląskiego i skarbniczką Chóru Macierzy w Dąbrowie.

36. Ochronka w Orłowej, Zimny Dół, założ. w 1924 r. Kierownik Gustaw Wałach, naucz. Mistrzyni: Miłada Pastuszkówna Dzieci 20 (17). Urządzono dla dzieci Mikołaja i Gwiazdkę. Również odbył się festyn szkolny wraz z dziećmi z ochronki, na którym one występowały z ćwiczeniami i tańcami. Odegrały także jedno przedstawienie.

37. Ochronka w Piasecznej, otwartą została 22 czerwca 1931 r. Z dniem otwarcia ochronki zapisało się 29 dzieci.

Kierownik: Fryderyk Jesch, kier. szkoły. Mistrzyni: Helena Świerczkówna.

Ochronka mieści się w lokalu wynajętym.

Na uroczystości Mikołaja i Gwiazdki, która odbyła się dnia 22 grudnia wspólnie ze szkołą, popisywały się dzieci śpiewami i deklamacjami.

Mistrzynie jest członkiem Koła Macierzy Szkolnej w Cz. Cieszyńskie oraz członkiem „Sokoła” w Jabłonkowie. Dotychczas brała czynny udział w pracy Kółka amatorskiego przy Kole Macierzy Szkolnej w Sibicy.

38. Ochronka w Piotrowicach, założ. 16 grudnia 1925, mieści się w budynku polskiej szkoły ludowej. Dzieci 42 (42). Kierownik: Urbańczyk Jan, kier. szkoły, mistrzyni: Matylda Sporyszówna, od 1 X 1931 Marja Olszówna.

Dzieci występowały publicznie z przedstawieniem 17 V 1931 (Kominiaż i praczeki). Na festynie 14 VI 1931 została działwa obdarowana przez Rodzinę Opiekuńczą. Mikołaja urządziły Stowarzyszenia Młodzieży Katolickiej i Koło Macierzy Szkolnej. Koszta „Gwiazdki” ponosiła Rodzina Opiekuńska (200 Kcz) i Koło Macierzy Szkolnej (1.000 Kcz). Ostatnie uroczystości łączono ze szkołą ludową.

Urząd gminny udziela rocznie 2.000 Kcz subwencji oraz dostarcza bezpłatnie lokalu i opału dla ochronki.

Mistrzynie jest członkinią miejscowych towarzystw oświatowych.

39. Ochronka w Polskiej Lutyni, założona w r. 1929, jest ponieszczona w lokalu wynajętym. Dzieci 30 (32). Kierownik: Jan Wojtek, kier. szkoły, mistrzyni: Żyłanka Walerja.

Dzieci ochronki występowały publicznie na festynie szkolnym i przyczyniły się ćwiczeniami gimnastycznymi do jego urozmaicenia. Z końcem roku szkolnego odbyła się wystawa prac ręcznych dzieci. Wspólnie ze szkołą ludową urządziły w dniu 12 kwietnia 1931 przedstawienie, na którym odegrały sztukę pod tyt.: „Św. Mikołaj” i „Rzemieślnicy”. Gminna Rodzina Opiekuńska urządziła dla Ochronki „Mikołaja” i „Gwiazdkę”. Przy obu uroczystościach porisywały się dzieci deklamacjami i śpiewami.

Mistrzynie ochronki jest bibliotekarką publicznej biblioteki gminnej. Pracuje w I Kole Macierzy Szkolnej w Karwinie, tudzież bierze czynny udział w imprezach miejscowych towarzystw.

40. Ochronka w Porębie, umieszczona w budynku Centralnego Stowarzyszenia Spożywczego dla Śląska l. 147. Lokal jest połączony drzwiami z korytarzem szkoły ludowej. Dzieci 17 (19). Kierownik: Polak Karol, kier. szkoły lud. Mistrzynie: Helena Wojtalówna.

Dzieci ochronki wzięły udział 28 października 1931 w poranku szkoły ludowej ku uczczeniu święta państwowego. Do przedstawienia z okazji „Dnia Matki” 15 marca przyczyniły się dzieci ochronki następującym programem: 1. Sklep z zabawkami. 2. Deklamacja zbiorowa: Czytanie. 3. Taniec kwiatów.

Na festynie szkolnym dzieci odtńczyły „Krakowiaka” w własnych krojach, które częściowo szyła bezinteresownie mistrzyni.

Wystawę robótek urządzono łącznie z wystawą szkoły ludowej 29 czerwca. Na „Mikołaja” zostały dzieci obdarowane łakociami a na Gwiazdkę odzieżą i strucełkami.

Mistrzyni pracuje w Kółku amatorskiem w Porębie i Rychwałdzie, jest bibliotekarką Koła Macierzy Szkolnej i sekretarką Chóru mieszanego Macierzy w Porębie.

41. Ochronka w Przywozie, założona w r. 1908. Mistrzynią ochronki była Anna Młodzikówna, z 1 IX objęła obowiązki Wanda Wilczyńska. Kierownik: Józef Kupiec. Stan z 1 VI wynosił 14 dzieci, z 1 X 11 dzieci.

Na uroczystości Mikołaja popisywały się dzieci śpiewem, deklamacjami, tańcami, za co je Mikołaj obdarował łakociami. Podobny popis odbył się podczas uroczystości gwiazdkowej i wtedy obdarzono dzieci ciepłą bielizną i odzieżą oraz łakociami i struclami. W przedstawieniu szkoły brały udział również dzieci

Otwarcie Domu Macierzy w Gródku.

ochronki, wystawiając dwie zabawne sztuczki: „Niezwykłe polowanie” i „Pajac i lalki”. Powyższe popisy cieszyły się wielkim powodzeniem.

42. Ochronka w Ropicy, założona 1 X 1928. Kierownik: Paweł Biedrawa; mistrzyni: Marja Krzyżankówna. Dzieci 38 (33).

Urządzono z dziećmi wieczorek w kwietniu. Również urządzono dzieciom w ochronce dzień św. Mikołaja i uroczystość Gwiazdkową wraz z dziećmi szkolnymi; na tych imprezach dzieci z ochronki wygłosiły parę okolicznościowych wierszyków. Z końcem roku szkolnego urządzono dla dzieci szkolnych i ochronki wspólny festyn, na którym dzieci z ochronki popisywały się różnymi zabawami.

Mistrzyni należy do Miejscowej Rodziny Opiekuńczej, Koła Macierzy Szkolnej, w którym jest sekretarką, do Stow. młodzieży katolickiej i miejscowego chóru. Należy również do T. N. P.

43. Ochronka w Rychwałdzie, założona w r. 1926. Mistrzyni: Dostalówna Eugenja, kierownik: Szmaja Leon. W r. szk. 1930/31

liczyła ochronka 35 dzieci. W r. szk. 1931/32 liczy ochronka 32 dzieci. Ochronka posiada 1 oddział.

Dnia 20 XII 1931 odegrały dzieci przedstawienie: *Ploteczki*, *Taniec marynarzy*, *Góral* i *Ślązaczka* i *Krakowianki*. Urządzono uroczystość gwiazdki, na której dzieci występowały z deklamacjami i pieśniami.

Dzieci występowały również na festynie szkolnym. Na końcu roku szkolnego urządzono wystawę prac ręcznych dzieci.

Macierz Szkolna udzielała ochronce subwencji na zakupienie środków naukowych. Oprócz tego obdarowało Koło działwę na festynie i dożynkach kołaczami, parkami, bułkami i wodą sodową. Gminna Rodzina Opiekuńcza urządziła dla działwy gwiazdkę i Mikołaja, przy której to sposobności zostały dzieci obdarowane butami, ubraniami, bielizną itp.

Dostalówna Eugenia pełniła w czasie sprawozdawczym następujące funkcje: bibliotekarki Koła Macierzy Szkolnej, była członkinią Kółka śpiewackiego i amatorskiego i jako taka uczęszczała na próby, brała czynny udział w występach chóru i w przedstawieniach jako amatorka. Oprócz tego należała do różnych komitetów, jak balowego, festynowego i dożynkowego.

44. Ochronka w Skrzeczoniu, istniejąca od 1 XII 1913, mieści się w budynku własnym. Dzieci z końcem r. szk. 1930/31 było 30, obecnie 22. Kierownik: Zyder Jan, kier. szkoły; mistrzyni: Julia Wałoszkówna.

Dzieci wystąpiły na festynie wspólnym ze szkołą z tańcami i grami; przy „Mikołaju” ze sztuczką: „Jagódki Jagusi”, śpiewami i deklamacjami. Gwiazdka odbyła się wspólnie ze szkołą; wszystkie dzieci otrzymały ubrania lub części ubrań, strucełki i łakocie. Występy dzieci zawsze się bardzo podobają.

Mistrzyni pracuje w miejscowych towarzystwach polskich: jest członkinią chóru i Kółka amatorskiego i występuje na każdym przedstawieniu.

45. Ochronka w Starem Mieście, założona 1 IX 1930. Kierownikiem ochronki od początku jej istnienia do 1 września 1931 był były kierownik szkoły Eugenjusz Masłowski. Od 1 września 1931 kierownikiem ochronki jest obecny kier. szkoły, Wojnar Rudolf. Mistrzyni: Trzaskalikówna Anna. Ta poza pracą w ochronce pracuje jeszcze w Kole „Macierzy Szkolnej”, w chorze mieszanym oraz w kółkach amatorskich. Urządzono kilka imprez, w których dzieci z ochronki brały także udział.

Dnia 28 czerwca 1931 urządzono festyn szkolny, na którym dzieci śpiewały i ćwiczyły. Dnia 5 grudnia 1931 urządzono uroczystość św. Mikołaja, na której dzieci występowały ze śpiewami i deklamacjami.

Dnia 6 grudnia 1931 urządzono wraz ze szkołą „Wieczorek szkolny”, na którym dzieci z ochronki odegrały sztuczkę p. t.: „Królowa bajki”.

Dnia 20 grudnia 1931 urządzono dla dzieci „Gwiazdkę“, na której dzieci deklamowały i odegrały krótką sztukę.

O potrzeby dla dzieci, jak również o zakupienie różnych zabawek itp., troszczy się miejscowe Koło „Macierzy Szkolnej“. Z pomocą przychodzi również Gminna Rodzina Opiekuńcza w miejscu.

46. Ochronka I w Stonawie, założona 1 X 1924 roku i liczy obecnie 35 (50) dzieci. Kierownik: Jędrzej Wranka, kierownik szkoły; mistrzyni: Grötznerówna Helena.

W maju urządziła ochronka razem ze szkołą przedstawienie, na którym dzieci odegrały sztukę „Sen Zosi“ i tańczyły Krakowiaka. W czerwcu była wystawa robótek dziecięcych i festyn, na którym dzieci występowały z tańcami. W grudniu urządziła Rodzina Opiekuńcza Mikołaja i Gwiazdkę. Na Mikołaja odegrały dzieci sztukę „Laleczki“, przytem odśpiewały parę pieśni. Na Gwiazdkę odegrały „Aniołki w niebie“.

Sama mistrzyni jest w chorze II Koła Macierzy i pracuje w zarządzie w temże Kole.

47. Ochronka II w Stonawie, założona 15 IX 1930. Kierownik: Fr. Jeżowicz, kierownik szkoły III w Stonawie. Mistrzyni: Anna Jasiokówna. Dzieci 54.

Dzieci ochronki brały udział wraz z dziećmi pol. publ. szkoły III w Stonawie w wycieczce szkolnej (29 VI), gwiazdce (23 XII), wieczorku szkolnym (14 II 1932) i „Mikołaju“ (6 XII). Występowały z drobnymi wierszykami.

Dzieci ochronki dostały te same łakocie, co dzieci szkół ludowych. Sześciorgo dzieci dostało ubrania, wzgl. buciki.

Mistrzyni bierze udział w przedstawieniach Koła Macierzy i jest członkiem Macierzy Szkolnej w Niem. Lutyni.

48. Ochronka w Suchej Średniej, założona w r. 1929, mieści się w budynku wynajętym. Dzieci 41. Kierownik: Rymorz Jan, kier. szkoły, mistrzyni: Santariusówna Agnieszka.

Dzieci występowały z deklamacjami i śpiewami przy Mikołaju i Gwiazdce, oraz z ćwiczeniami na festynie szkolnym. Dnia 17 maja odegrały sztukę pod tyt.: „Gdy wiosna nadchodzi“.

Gminna Rodzina Opiekuńcza i Koło Macierzy Szkolnej troszczą się corocznie o odpowiednie obdarowanie dzieci.

Mistrzyni pracuje w Kole Macierzy Szkolnej.

49. Ochronka w Świbicy, założona w r. 1919, mieści się w lokalu wynajętym. Dzieci zapisanych 30 (38). Kierownik: Macura Rudolf. Mistrzyni: Wadowska Marja.

Dnia 21 czerwca odbył się wieczorek ochronki. W skład programu wchodziły: Deklamacje, chór dzieci pod batutą małego Józka, „Gąski Marysi sierotki“ (sztuczka M. Konopnickiej) uroczona płasmi i tańcami.

Dnia 6 września brały dzieci ochronki udział w Dożynkach na dwóch wozach alegorycznych.

W dzień św. Mikołaja urządzono w ochronce uroczystość, na której rozdano dzieciom podarunki przygotowane przez Państwo Górniaków. Dzieci wystąpiły z deklamacjami, śpiewami i tańcem rytmicznym.

Dnia 22 grudnia urządzono dla dzieci „Gwiazdkę”. Dzieci za-inscenizowały deklamację „Żołnierzyki” i wygłosiły wiersze okolicznościowe. Wszystkie dzieci zostały obdarowane częściami ubrań, łakociami i struclami.

Mistrzynie pracuje w Kołach Macierzy Szkolnej w Świbicy i Cieszynie, w Chórze Macierzy Szkolnej, w Kółku amatorskiem w Cz. Cieszynie i Świbicy. Należy do T. N. P.

50. Ochronka w Szumbarku, założona w r. 1924, mieści się w budynku wynajętym. Dzieci 22 (17). Kierownik: Sikora Karol, kier. szkoły; mistrzyni: Anna Jadwiszczokówna.

Dnia 30 czerwca odbył się festyn szkolny, na którym dzieci z ochronki popisywały się grami i zabawami.

Na zakończenie roku szkolnego odbyła się wystawa ochronkowa, połączona z wystawą szkoły ludowej.

Dnia 5 grudnia odbyła się w ochronce uroczystość św. Mikołaja, na program której złożyły się deklamacje i śpiew dzieci, które zostały obdarowane łakociami.

Wspólnie ze szkołą ludową odbyła się Gwiazdka w dniu 20 grudnia, program której wypełniały także i dzieci z ochronki i na której zostały obdarowane przez Gminną Rodz. Opiekuńcza.

Mistrzynie pracuje jako sekretarz w Kole M. Szkolnej i Chórze Macierzy w Szumbarku.

51. Ochronka w Wędryni, otwarta 1 października 1927, mieści się w lokalu starej szkoły. Dzieci 48 (43). Kierownik: Wojnar Paweł, kier. szkoły, mistrzyni: Michejdzianka Bronisława.

Oprócz uroczystości Mikołaja i Gwiazdki, na których dzieci deklamowały, śpiewały i hojnie obdarzone zostały, urządzono wieczorek wraz ze szkołą. Dzieci odegrały „Królowa bajki”. Wzięły także udział w festynie, na którym popisywały się tańcami śląskimi.

Mistrzynie pracuje w Kole Macierzy Szkolnej, „Sokole” w Cz. Cieszynie i Zw. Ew. Młodzieży w Wędryni.

52. Ochronka w Żukowie Dolnym, założ. w r. 1926. Kierownik: Ludwik Szynder, kier. publ. polskiej szkoły w Żukowie Dolnym; mistrzyni: Helena Madejówna, od 1 X 1931 Marja Unuckówna. Ilość dzieci 1 VI 1931 wynosiła 30, 1 X 1931 37 dzieci.

Dnia 5 X 1931 urządzono przy licznym współudziale rodziców i przyjaciół dziatwy uroczystość Świętego Mikołaja, na której Św. Mikołaj po wysłuchaniu przepięknych deklamacji i piosenek okolicznościowych hojnie obdarzył naszą dziatwę.

Grono nauczycielskie szkoły i ochronki urządziło dnia 22 VI 1931 w lasku gminnym festyn szkolny, który pod każdym względem wypadł znakomicie. Ćwiczenia dziatwy, szczególnie Krakowiak, tańczony przez dziatwę ochronki, bardzo się podobały a

burzliwe oklaski licznie zgromadzonych gości były najlepszym dowodem, że się działo znakomicie wywiązała ze swego zadania.

Dnia 22 XII 1931 urządzono Gwiazdkę, na której wszystkie dzieci obdzielono struclkami i łakociami, sieroty i dzieci bezrobotnych obuwem i odzieżą. Na Gwiazdkę wydano 2.811'10 Kcz.

Mistrzyni jest członkinią miejscowego Koła Macierzy, Kółka śpiewackiego i amatorskiego, Gminnej Rodziny Opiekunów i bierze we wszystkich urządzeniach miejscowego Koła Macierzy żywy udział.

SZKOŁY ZAWODOWE.

Szkoła zawodowa żeńska w Orłowej. Założona w roku szk. 1911-12 przez Koło Pań Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie jako szkoła gospodarstwa domowego, przejęta na etat Macierzy Szkolnej w roku 1914, była czynna do 30 czerwca 1920. Zamknięta wskutek wypadków plebiscytowych, została otwarta dnia 16 grudnia 1927 jako pięcioletnia szkoła gospodarstwa domowego, 1 września 1928 jako jednoroczna szkoła rodzinna; od 1 września 1929 obejmuje oprócz szkoły rodzinnej pięcioletnie kursa gotowania i także kursa szycia.

Do szkoły rodzinnej przyjmuje się dziewczęta, które ukończyły 16 lat życia i absolwowały szkołę wydziałową lub niższą szkołę średnią. Warunkiem przyjęcia na kursa gotowania i szycia jest wiek 16 lat i świadectwo szkoły ludowej.

W roku szkolnym 1930-31 ukończyło szkołę rodzinną 30 uczennic zwyczajnych, 1 nadzwyczajna, kursa gotowania 74 uczestniczek, kurs szycia 22 uczestniczek; w roku szkolnym 1931-32 przyjęto z początkiem roku szkolnego 22 uczennic zwyczajnych, 2 nadzwyczajne, na kursa gotowania 25 uczestniczek, na kurs szycia 10. Opłata miesięczna w szkole rodzinnej wynosi 30 Kcz, na kursach 15 Kcz.

Szkołą opiekuje się osobne kuratorium, w którego skład wchodzi: Piotr Feliks, dyrektor gimnazjum realn. w Orłowej i prezes Macierzy Szkolnej, jako przewodniczący; Józef Machnik, inżynier, kierownik filii Towarzystwa Oszczędności i Zaliczek w Orłowej, jako zastępca przewodniczącego; Jan Włosok, dyrektor szkoły, jako sekretarz i skarbnik; Walburga Fójcikowa, jako przedstawicielka grona nauczycielskiego.

Grono: Dyrektor Jan Włosok, profesor gimnazjum polskiego w Orłowej. Siły nauczycielskie: dla przedmiotów fachowych: Fójcikowa Walburga, Karbowska Anna, Tróbulanka Sylwia (do 31 VIII 1931), Kaszkowska Marja, modniarka (od 22 IV do 13 V 1931); dla przedmiotów teoretycznych: Alfred Farny (do 31 I 1931), Rudolf Folwarczny, Gustaw Zielina, Józef Badura (od 1 II do 28 VI 1931), profesorowie gimnazjum polskiego w Orłowej; dr. Adolf Kubeczka, lekarz w Karwinie (do 31 I 1931), Jeleń Jan, nauczyciel szkoły wydziałowej w Błędowicach Dolnych.

Staraniem uczenic szkoły rodzinnej odbył się 15 lutego 1931 uroczysty wieczorek, na którego program złożyły się śpiewy uczenic na 3 głosy, deklamacja, monolog, „Mazur“, odegranie dwu-aktowej sztuki scenicznej pod tyt.: „Futuryzm“. 14 i 15 czerwca 1931 urządzono wystawę prac uczenic z zakresu gotowania, bieliźniarstwa i krawiecczyny. Obydwie imprezy udały się bardzo dobrze.

Nauka odbywała się w dwóch budynkach: l. d. 675 i l. d. 490. W pierwszym budynku udzielano nauki gotowania i ćwiczeń gospodarskich, w drugim uczono przedmiotów teoretycznych oraz szycia, prania i prasowania. W budynku l. d. 675 pomieszczony był również internat oraz mieszkania dwu nauczycielek. W internacie mieszkało w drugim półroczu roku szkolnego 1930-31 w całości 15 wychowanek, w tem 6 uczenic szkoły rodzinnej, 9 uczenic dwuletniego kursu dokształcającego przy gimnazjum, w pierwszym półroczu r. szk. 1931-32 — 21 wychowanek, w tem 5 uczenic szkoły rodzinnej, 8 dwuletniego kursu dokształcającego, 8 uczenic gimnazjum.

Wpisy do szkoły rodzinnej i na kursa odbywają się w ostatnich dniach czerwca, dodatkowo w ostatnich dniach sierpnia, a na kursa, zaczynające się 3 lutego, przyjmuje się zgłoszenia w styczniu każdego roku.

Szkoła Gospodyń Wiejskich w Końskiej powstała w roku 1919. Założycielem jej był ś. p. dr. Józef Zaleski, pierwszy prezes i organizator Towarzystwa Rolniczego w Cieszynie. Po przewrocie od r. 1920 do roku 1927 obowiązek utrzymania szkoły wzięło na siebie Towarzystwo Rolnicze w Czes. Cieszynie, jednak nie mogąc podolać ciężarom związanym z utrzymaniem szkoły zwróciło się z prośbą do Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej o przejęcie szkoły na etat Macierzy. Zarząd Główny Macierzy Szkolnej w Cz. Cieszynie przychylił się do prośby Tow. Rolniczego, zgadzając się przejąć na siebie obowiązki utrzymania szkoły, ale wspólnie z Tow. Roln. i od stycznia 1928 roku utrzymują szkołę Macierz Szkolna wspólnie z Tow. Rolniczem.

Według zmienionego statutu rozpoczął się rok szkolny 1 lutego 1931 r. z 28 uczenicami. Wszystkie mieszkały w internacie istniejącym przy szkole. Opłata za utrzymanie w internacie wynosi miesięcznie 250 Kč, nauka bezpłatna, wpisowe 25 Kč.

Opiekę nad szkołą sprawuje kuratorjum, w skład którego wchodzi: Karol Buzek, rolnik z Końskiej, jako przewodniczący, Piotr Feliks, dyrektor gimnazjum realnego w Orłowej, jako zastępca przewodniczącego, Helena Dolais, dyrektorka szkoły, jako sekretarka, radca Dr. Gela, starosta w Cz. Cieszynie, jako przedstawiciel rządu, Karol Cienciąła, jako wizytator szkoły z ramienia Macierzy Szkolnej, przedstawiciele Macierzy Szkolnej: ś.p. ks. Moroń, proboszcz w Ropicy, Kubok Jan, burmistrz w Końskiej, Adamecki Emil, rolnik w Markłowicach, przedstawiciele Towarzystwa Rolniczego: Ciemała Jan, burmistrz w Wędryni, Karol Jaś, rolnik z Wielopola, Halfar

Albin, rolnik z Pol. Lutyni, następnie Paweł Sikora, jako przedstawiciele Tow. Nauczycieli Pol., Kornuta Piotr, urzędnik w Trzyńcu, jako przedstawiciel rodziców uczennic.

Grono: 1. Dyrektorka Helena Dolais, która prowadziła gospodarstwo podwórzowe, ogród i wykładała przedmioty teoretyczne fachowe. 2. Kubaczkówna Jadwiga prowadziła gospodarstwo domowe i przedmioty teoretyczne, ogólnie kształcące, 3. Getruda Polockówna — naukę gotowania i teorię gospodarstwa domowego, 4. Anna Konieczna — szycie i krój. Ponadto dochodzili pp.: Dr. Tomasz Kotulecki, lekarz w Cz. Cieszynie do nauki higieny, Jan Branny z Ropicy do ustawodawstwa, i Karol Berger, dyr. szkoły wydzielowej w Cz. Cieszynie do nauki śpiewu.

Wychowanki szkoły urządziły wieczorek, który się bardzo dobrze udał, dwa poranki, a w ostatnich dniach czerwca i pierwszych dniach lipca odbyły dwutygodniową wycieczkę rolniczo-krajoznawczą do Polski. W czasie wycieczki zwiedziły szkoły rolnicze żeńskie niższe i średnie w Warszawskim, na Pomorzu i Poznańskim, szkołę mleczarską męską we Wrześni, dalej gospodarstwa małorolne i organizacje młodzieży wiejskiej i Koła Gospodyń, przyczem poznały też Warszawę, Toruń, Poznań, Gdynię, Hel i polskie morze.

W czerwcu urządzono w szkole 10-ciodniowy kurs kuchni wykwintnej dla absolwentek szkoły. Uczestniczek szkoły było 12.

W sierpniu odbył się w szkole 3-dniowy kurs sadowniczo-ogrodniczy dla nauczycieli szkół powszechnych, dla których wychowanki przygotowywały drugie śniadanie i obiady.

Zakończenie roku szkolnego połączono z wystawą, która była pięknym obrazem pracy i nabytych wiadomości uczennic za cały rok szkolny ze wszystkich działów nauczania.

Uczennice brały czynny udział w pracy Miejsowego Koła Macierzy Szkolnej i Tow. Rolniczego, uczestnicząc czynnie w Dożynkach.

Dwie organizacje młodzieży, mianowicie sklepik uczniowski „Społem“ i „Bratnia Pomoc“ uzupełniały wychowanie uczennic, zwłaszcza pod względem społecznym.

Szkoła mieści się w budynku, który wraz parkiem, ogrodem warzywnym i sadem jest własnością Spółki Ziemskiej. Szkoła posiada 2 ha pola.

Oprócz zakupna radja nie wprowadzono w roku 1931 żadnych inwestycji z braku funduszków.

Nadzór pedagogiczny sprawował nad szkołą z ramienia Macierzy Szkolnej p. Karol Cienciała, kierownik szkoły gospodarczej w Suchej Górnej, jako wizytator szkoły, nadto inspekcję odbyła również p. B. Kozakowa, państwowa inspektorka żeńskich szkół rolniczych.

Wpisy do szkoły odbywają się w listopadzie, grudniu i styczniu.

Do Szkoły Gospodyń przyjmuje się dziewczęta, które wykazują się świadectwem zwolnienia ze szkoły ludowej lub wydzielowej. W zakres programu szkolnego wchodzi: a) przedmioty ogólnie-kształcące: etyka i wychowanie społeczne, język wykładowy, rachunki i rachunkowość gospodarcza, przyroda, zoologia, mineralogja, chemja, technologia, fizyka, wychowanie dziecka, ogrodnictwo (warzywnictwo, sa-

downictwo i kwieciarstwo), hodowla, mleczarstwo, gospodarstwo domowe, towaroznawstwo, nauka o pokarmach, przepisy gospodarskie, higiena, ustawodawstwo, krój, śpiew, rolnictwo, referaty; b) przedmioty praktyczne; gotowanie roboty ręczne, szycie, gospodarstwo podwórzowe, porządki, pranie, prasowanie.

Celem szkoły jest wychowanie dziewcząt na wzorowe gospodynie, obywatelki i matki i zachęcanie ich do dalszego kształcenia się w tym kierunku.

BURSY.

Polska Bursa dla uczniów gimnazjum realnego w Orłowej, założona w roku szkolnym 1910—11, pomieszczona jest w własnym budynku piętrowym. Kierownikiem Bursy jest prof. Stanisław Motyka, zastępcą prof. Wiktor Burian. W Bursie mieszkało w roku szk. 1930—31 92 uczniów, a w roku szkol. 1931—32 88 uczniów. Opłata miesięczna wynosiła 250.— Kč, lecz większa część uczniów miała zniżki i to znaczne, bo dochodzące do 50.— Kč miesięczniej opłaty. Całkowicie zwolnionych było 3 uczniów.

Uczniowie, mieszkający w Bursie, skupiali się w „Kółku literackim“, którego zadaniem było urządzenie odczytów i wieczorków, celem uczczenia rocznic narodowych. W tym celu odbyło Kółko 2 Walne Zebrania i 4 posiedzenia Zarządu. Kółko obejmowało swą działalnością 6 odczytów i 2 wieczorki i przedstawienia. Odczyty były urządzone na temat wybitnych postaci, tudzież aktualnych zagadnień naukowych i sportowych. Istnieje też Czytelnia, obejmująca niektóre czasopisma i dzienniki. Wydatki pokrywają częściowo wychowankowie z opłat miesięcznych, dobrowolnie zadeklarowanych, częściowo kierownictwo bursy. Bardzo czynna była Sekcja chóru. Chór posiada odpowiedniego dyrygenta i własny bogaty zbiór nut. We wszystkich występach w Bursie chór był czynnie zajęty. W porze zimowej wychowankowie używali sportu narciarskiego i korzystali ze sanek zakupionych przez Dyрекcję gimnazjum. W porze jesiennej i letniej wychowankowie poświęcali wolny czas sportowi, zabawom i grom a zwłaszcza grze w koszykówkę i siatkówkę.

Polska bursa dla uczennic gimnazjum realnego w Orłowej, założona w roku 1929, mieści się w dwóch domach, na ten cel zakupionych i odpowiednio przerobionych za łączną kwotę 165.000 Kč. Większy budynek obejmuje na parterze 3 sypialnie, pokój dla kierowniczk i kancelarję, na pierwszym piętrze 3 sypialnie z garderobami; mniejszy budynek — jadalnię (która równocześnie służy ze uczelnią) i pokój dla służących. Obydwa budynki mieszczą się w ogrodzie, przedziela je dość obszerne podwórze. W roku szkolnym 1931—32 mieszka w Bursie 10 uczennic i 15 uczniów z kl. I. Kierowniczką Bursy jest Zuzanna Terlikowa, wdowa po kierowniku szkoły w Trzanowicach. Opłata w Bursie wynosi 250.— Kč, jednakowoż znaczna część wychowanków korzystała ze zniżki.

Polska Bursa dla kandydatów Seminarjum Nauczycielskiego w Śl. Ostrawie. Polska Bursa Macierzy Szkolnej w Śl. Ostrawie została założona w roku 1925. W roku sprawozdawczym

mieszkało w Bursie do końca 1930—31 40 kandydatów i kandydatek Seminarjum Nauczycielskiego a z początkiem roku 1931—32 kandydatów 41. Prócz wychowanków przychodzili do Bursy 4 razy tygodniowo po obiady kandydaci Seminarjum, kierownik miejscowej szkoły ludowej i 2 nauczycielki. Kandydaci płacili za obiady 3 Kč, nauczyciele 5 Kč.

Pełna opłata miesięczna wynosiła Kč 250—, lecz większość wychowanków miała zniżki opłat, które Zarząd Główny uważa za dług honorowy, spłatny po ukończeniu studjów i otrzymaniu płatnej posady.

Bursa mieści się we własnym budynku w Śl. Ostrawie, Zamoście 150. Kierowniczką była w roku sprawozdawczym p. Gabriela Kuncowa, wdowa po kierowniku Bursy i szkoły ludowej w Śl. Ostrawie.

Jak i inne lata urządzono kilka pogadanek, na których wygłoszono odczyty na różne tematy. Prócz tego urządzono 3 wieczornice, 2 obchody narodowe i wieczorek pożegnalny dla abiturjentów. Program

Kurs kroju i szycia (Piotrowice).

wypełniały chóry wychowanków (męski i mieszany) oraz orkiestra smyczkowa.

Bursa dla uczenic Szkoły Gospodarstwa domowego w Orłowej złączona jest ściśle z samym zakładem. Bliższe dane podane są w sprawozdaniu Szkoły Gospodarstwa domowego w Orłowej.

Bursa dla uczenic Szkoły Gospodyń Wiejskich w Końskiej pomieszczona jest w budynku tejże szkoły. Bliższe szczegóły wymienione są w sprawozdaniu Szkoły Gospodyń Wiejskich w Końskiej

KURSA I SZKOŁY SUBWENCJONOWANE.

Dwuletni Kurs dokształcający dla absolwentek szkół wydzielonych i niższego gimnazjum w Orłowej. Kurs otwarto w budynku gimnazjum z początkiem roku 1930—31.

Przygotowuje on praktycznie kandydatki do egzaminu na mistrzynię ochronek, który będą składały przed komisją w Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem w Śl. Ostrawie, a równocześnie daje względnie zaokrągła wykształcenie, jakie kandydatki wyniosły ze szkoły. Na rok szkolny 1931—32 zapisało się 37 kan-

dydatek. Kierownikiem Kursu jest dyrektor gimnazjum Piotr Feliks, członkami grona profesorowie gimnazjum: Badura Józef, Burian Wiktor, Fierla Gustaw, Folwarczny Rudolf, ks. Juroszek Jerzy, Motyka Stanisław, Pitala Józef, ks. Trombik Karol, Zielina Gustaw, nadto Janotówna Anna, instruktorka ochronek Macierzy, Jeleń Jan, nauczyciel szkoły wydzielonej w Błędowicach Dolnych, Karbowska Anna, nauczycielka szkoły gospodarstwa domowego w Orłowej (do 31/I 1931), Wronówna Zofja, nauczycielka robót ręcznych (od 1/II 1931).

Kursa kroju i szycia damskiego we Frysztacie, w Trzyńcu, w Jabłonkowie, w Orłowej, w Oldrzychowicach, w Stonawie. Dla tych kursów utrzymuje Macierz Szkolna na swym etacie nauczycielki: Martę Woskównę i Helenę Szczepańską.

Kurs handlowo-kupiecki w Orłowej pod kierownictwem pana Stanisława Palucha, kierownika szkoły ludowej w Orłowej.

10 Uzupełniających szkół przemysłowych. Dla wymienionych szkół Macierz Szkolna utrzymuje na swym etacie 3 nauczycieli: Jana Pytlika (do 31/VIII 1931), Emila Szarowskiego i Franciszka Króla.

Ogólne sprawozdanie z działalności Kół „Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji” za rok 1931.

Identycznie do roku ubiegłego sprawozdania z działalności Kół podzielono na dwie części, według głównych powiatów. Pierwsza obejmuje wszystkie Koła Macierzy Szkolnej powiatu cieszyńskiego i okolicy, druga — Koła Macierzy Szkolnej powiatu frysztackiego i jemu najbliższej położonych. Podział ten pozwala na porównanie pracy, jaka odbywa się w Kołach Macierzy w zagłębiu i pracy Kół w okolicach podgórszych.

O pracy poszczególnych Kół da nam obraz osobny rozdział niniejszego sprawozdania, mianowicie szczegółowe sprawozdanie z działalności Kół Macierzy Szkolnej w roku 1931. W niniejszym rozdziale omówimy tylko i zdamy sobie sprawę z ruchu ogólnego Kół, jaki w roku sprawozdawczym wykazywały i jakie ich działalność przyniosła wyniki.

Porównując rubryki sprawozdań z roku sprawozdawczego z rubrykami za rok ubiegły, znowu z zadowoleniem stwierdzić możemy, iż liczba członków wzrosła o pokaźną liczbę 244, pomimo tego, że właśnie w niniejszym roku sprawozdawczym sporo Kół wykreśliło dużą liczbę członków z powodu zaległości wkładkowych. Stan ten uzmysłowić sobie najlepiej możemy, jeżeli porównamy liczbę członków, którzy wstąpili, z liczbą tych, którzy wystąpili, względnie zostali wykreśleni. Otóż w roku 1930 wstąpiło ogółem 844 członków, zaś w roku 1931 wstąpiło 903, czyli

o 59 członków więcej. Liczba członków, którzy w roku 1930 wystąpili (względnie których wykreślono) wynosiła 496, zaś w roku 1931 osiągnęła cyfrę 659, to jest o 163 większą w stosunku do roku poprzedniego. Pomimo tej „czystki“, jaką Koła w roku sprawozdawczym przeprowadziły, jednak liczba członków wzrosła pokaźnie. W przyszłości jednak byłoby wskazaniem, by członków zalegających z wkładkami nie wykreślać, ale raczej poczekać do chwili unormowania względnie polepszenia się stosunków, ponieważ, postępując w ten sposób jak w roku sprawozdawczym, moglibyśmy się narażać na stratę pokaźnej liczby członków, zwłaszcza jeżeli weźmiemy pod uwagę obecne warunki życiowe.

Dalsze rubryki wykazują, iż wbrew wszelkim przewidywaniom — boć, uwzględniając obecny kryzys, tylko spadku działalności spodziewać się było można — działalność Kół nie tylko że nie zmalała, ale przeciwnie wzrosła i to w niektórych działach bardzo poważnie. O intensywności pracy Zarządów Kół świadczy liczba posiedzeń, która w stosunku do roku ubiegłego prawie że się nie zmieniła. W roku sprawozdawczym utworzono znowu 2 nowe biblioteki tak, że ogólna liczba bibliotek wynosi 67. Biblioteki te razem posiadają 15.030 dzieł w 17.201 tomach (w roku 1930 14.524 dzieł w 16.280 tomach). W porównaniu do roku ubiegłego czytelnictwo znacznie wzrosło. Mianowicie czytelników przybyło 481 tak, że liczba ich dochodzi do wysokości 3.041. Porównując dalej liczbę dzieł i tomów przeczytanych, otrzymujemy różnicę 2.126 książek na korzyść roku sprawozdawczego. Stąd możemy wnioskować, że książka polska coraz bardziej przenika do wszystkich chat i zakątków i sieje ziarno, które ma w przyszłości wydać obfity plon. Zaznaczyć wypada, iż niezależnie od akcji bibliotecznej Macierzy Szkolnej powstają w ostatnich latach prawie że we wszystkich gminach biblioteki publiczne, które niejednokrotnie wyposażone są bogato w najnowsze dzieła. W niektórych gminach doszło do połączenia bibliotek Kół Macierzy Szk. z bibliotekami gminnymi i tam ruch czytelniany wykazuje się wspólny.

Przeglądając rubryki imprez urządzonych przez Koła, od razu zauważamy znowu znaczny przyrost odczytów. Cyfra ich w porównaniu do roku ubiegłego wzrosła o 37. Zaznaczyć trzeba, iż w ostatnim czasie sporo odczytów odbywa się z ramienia trzech Powiatowych Komisji Oświatowych, które to komisje otrzymują fundusze ze skarbu państwowego, specjalnie na ten cel przeznaczone. W ten sposób wyręczają częściowo Macierz Szkolną z obowiązku urządzania odczytów. Liczba przedstawień cośkolwiek zmalała, i tu właśnie możemy odczuć skutki kryzysu. Ponieważ warunki są bardzo ciężkie, a skutkiem tego nie można tutejszej ludności, i tak zresztą ubogiej, zbyt obciążać licznymi imprezami, dlatego Koła w roku sprawozdawczym nieco swoją działalność w tym kierunku przytłumiły. Pomimo tego stwierdzić na tem miejscu trzeba, że i ta liczba jest jeszcze ogromna, jeżeli uprzytomnimy sobie, w jak ciężkich warunkach praca na tutejszym terenie się odbywa. O wzroście ruchu teatralnego świadczy

Statystyka działalności kulturalno-oświatowej Kół A) Powiat

Liczba bież.	Siedziba Koła	Liczba członków 31 grudnia 1930	Wstąpiło w r. 1931	Wystąpiło w r. 1931	Liczba członków 31 grudnia 1931	Walne Zgromadz.	Posiedz. Zarządu	Czytelnia	Czasopisma	Biblioteka	Lokal biblioteki	Ilość dzieł w bibliotece
1	Biedowice Dolne I	151	12	38	125	1	9	—	—	1	gospoda	271
2	Biedowice Dolne II	92	6	3	95	1	7	—	—	1	ochronka II	144
3	Boconowice	70	7	16	61	1	4	1	4	1	szkoła ludowa	40
4	Bukowiec	116	2	9	109	1	3	—	—	1	prywatny	293
5	Bystrzyca	110	13	—	123	1	8	1	10	—	—	—
6	Cierlicko Dolne	50	3	2	51	1	6	—	—	1	gospoda	50
7	Cierlicko Górne	91	—	15	76	1	8	1	1	1	„Braterstwo“	69
8	Cieszyn Czeski	143	10	26	127	1	6	—	—	1	szkoła wydz.	1084
9	Datynie Dolne	56	4	2	58	1	4	—	—	1	z gminną	100
10	Gnojnik	54	6	5	55	1	6	—	—	1	szkoła ludowa	50
11	Grodziszcz	55	3	5	53	1	9	1	3	1	„Braterstwo“	91
12	Gródek	79	11	—	90	1	14	—	—	1	Dom Macierzy	646
13	Guty	48	—	4	44	1	2	1	2	1	szkoła z gminną	10
14	Jabłonków I	98	4	31	71	1	3	—	—	—	—	—
15	Jabłonków II	—	21	—	21	1	1	—	—	—	—	—
16	Karpętna	75	1	6	70	1	10	—	—	1	Koło w roku spra	20
17	Kocobędz	—	42	2	40	1	4	—	—	1	szkoła ludowa	20
18	Kojkowice	—	5	5	130	1	7	—	—	1	szkoła z gminną	256
19	Końska	130	5	5	130	1	1	—	—	1	—	80
20	Koszarzyska	32	—	2	30	1	1	—	—	1	—	—
21	Leszna Dolna	91	35	14	112	1	5	—	1	1	—	—
22	Łomna Dolna	—	69	7	62	1	2	—	—	—	—	—
23	Łomna Górna	22	6	1	27	1	3	—	—	—	—	—
24	Łyżbice	67	5	5	67	1	4	—	—	—	—	—
25	Ligotka Kameralna	45	2	2	45	1	2	—	—	—	—	—
26	Milików	24	11	—	35	1	3	—	—	1	szkoła ludowa	—
27	Mosty przy Cieszynie	44	19	5	58	1	4	—	—	1	szkoła ludowa	47
28	Mosty przy Jabłonkowie	114	11	10	115	1	9	—	—	—	—	—
29	Nawsie I	100	45	27	118	1	11	—	—	—	—	—
30	Nawsie II	—	65	1	64	1	5	—	—	—	—	—
31	Nawsie III	—	38	—	38	1	3	—	—	—	—	—
32	Niebory	50	2	10	42	1	3	—	—	1	szkoła ludowa	80
33	Nydek	50	6	—	56	1	1	—	—	—	połączona z	33
34	Oldrzychowice	76	—	—	76	1	4	—	—	1	[prywatny	50
35	Piosek	69	3	6	66	1	2	—	—	1	szkoła	50
36	Piosek-Baginieć	—	44	—	44	1	6	—	—	1	szkoła	50
37	Ropica	81	4	4	81	1	11	—	—	1	gminny	295
38	Rzeka	35	—	5	30	1	2	—	—	1	szkoła	ra
39	Sibica	77	11	5	83	1	3	—	—	1	ochronka	666
40	Stanisławice	28	1	6	23	1	3	—	—	1	szkoła ludowa	69
41	Szumbark	73	2	12	63	1	8	1	5	1	„	74
42	Śmiłowice	41	24	6	59	0	3	—	—	1	—	222
43	Trzanowice	54	4	3	55	1	2	—	—	1	kancelarja gm.	229
44	Trzyciech	50	7	—	57	1	4	—	—	1	szkoła ludowa	67
45	Trzyniec	119	6	9	116	1	7	—	—	—	—	—
46	Wędrynia	107	—	3	104	1	4	—	—	—	—	—
47	Żuków Dolny	53	—	—	53	1	8	—	—	1	szkoła ludowa	200
48	Żywocice	38	3	4	37	1	5	—	—	1	Dom Robotniczy	20
Razem		2958	573	316	3215	46	239	6	25	31		53

Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji za rok 1931. cieszyński.

Ilość tomów w bibliotece	Wypożycza się	Liczba czytelników	Liczba dzieł wy- pożyczonych	Liczba tomów wypożyczonych	Odczyty	Kółka amatorskie	Przedstawienia	Obchody narod.	Zab. i wycieczki	Kółka śpiewackie	Ilość czł. Kółka	Próby chóru	Ilość członków Zarządu w r. 1931
322	co tydzień	35	206	218	4	1	1	2	4	1	50	co tydzień	12
149	co tydzień	80	194	200	2	1	3	1	1	—	—	—	12
41	co tydzień	6	18	18	3	1	2	1	—	1	24	w zimie	5
314	co tydzień	50	514	544	3	1	2	1	2	1	35	w lecie i w zimie	8
—	—	—	—	—	4	1	2	1	2	1	24	według potrzeby	12
61	co tydzień	38	160	185	—	1	3	—	2	1	30	według potrzeby	8
79	co tydzień	73	821	1010	—	1	2	2	1	1	38	co tydzień	8
1386	co tydzień	82	827	1073	1	1	5	1	3	1	70	co tydzień	12
105	—	—	—	—	1	1	2	1	4	1	24	według potrzeby	8
55	2 razy w tyg.	16	64	64	1	1	2	1	1	—	—	—	6
91	co 2 tyg.	41	141	141	4	1	4	—	2	1	20	dorywczo	6
651	co tydzień	33	464	464	3	1	2	1	5	1	40	co tydzień	7
16	co tydzień	70	327	408	2	1	3	1	1	1	30	co tydzień	4
—	—	—	—	—	10	—	1	1	1	—	—	—	8
—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	5
wzrostającym nieczynne.													
20	co tydzień	55	65	65	—	1	8	3	1	1	30	dorywczo	8
—	—	—	—	—	—	1	4	—	1	1	25	co tydzień	5
290	co tydzień	102	2050	2205	3	1	3	2	5	1	40	co tydzień	10
—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	4
118	wypożyczono	Górnej Lesznej	—	—	2	1	2	1	—	1	50	co tydzień	11
—	—	—	—	—	2	1	1	—	2	1	24	co tydzień	6
—	—	—	—	—	2	1	2	1	2	1	20	dorywczo	4
—	—	—	—	—	2	—	2	1	2	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	6
połączona z gminną	—	110	950	1001	4	1	4	3	2	1	32	co tydzień	3
59	co 2 tygodnie	24	84	124	3	1	4	2	3	1	24	co tydzień	7
—	—	—	—	—	2	1	4	3	2	1	56	co tydzień	12
—	—	—	—	—	3	1	2	—	1	1	25	co tydzień	11
—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1	25	co 2 tygodnie	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
92	co tydzień	47	517	536	—	1	1	—	2	1	22	wg. potrzeby	8
—	—	—	—	—	6	—	1	1	—	—	—	—	7
47	wg. potrzeby	8	33	45	1	1	1	—	—	—	—	—	4
57	co tydzień	67	804	849	3	1	4	1	—	1	36	dorywczo	5
55	co tydzień	16	95	112	2	1	1	2	1	—	—	—	6
326	codziennie	24	154	168	—	—	1	—	2	1	30	dorywczo	11
—	—	25	130	149	2	1	—	—	1	—	—	—	3
774	co tydzień	105	1033	1156	1	1	2	—	2	—	—	razem z cieszyńskim	7
71	codziennie	28	35	35	1	1	2	—	—	—	—	—	6
90	co tydzień	30	389	408	2	1	—	1	2	1	30	wg. potrzeby	11
222	—	38	150	166	—	1	3	—	5	1	24	dorywczo	5
280	codziennie	37	173	222	—	—	1	—	2	—	—	—	6
75	co tydzień	46	390	403	3	1	2	—	2	1	23	co 2 tygodnie	6
—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	12
—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	12
220	2 razy w tyg.	87	519	532	6	1	2	1	5	1	28	co tydzień	6
20	co 2 tyg.	21	—	—	2	1	2	1	1	1	32	co tydzień	4
6086		1394	11307	12501	96	38	97	40	79	30	961		344

Statystyka działalności kulturalno-oświatowej Kół B) Powiat

Liczba bieg.	Siedziba Koła	Liczba członków 31 grudnia 1930	Wstąpiło w r. 1931	Wystąpiło w r. 1931	Liczba członków 31 grudnia 1931	Walne Zgromadz.	Posiedz. Zarządu	Czytelnia	Czasopisma	Biblioteka	Lokal biblioteki	Ilość dzieł w bibliotece
1	Bogumin Nowy	90	5	—	95	1	11	1	7	1	szkoła ludowa	1200
2	Darków	139	8	25	122	1	10	—	—	—	—	—
3	Dąbrowa	153	2	3	152	1	8	1	2	1	Dom Robotniczy	252
4	Dzieńmorowice	12	6	—	18	1	12	—	—	1	gospoda	49
5	Frysztat I.	183	5	2	186	1	15	—	—	—	—	—
6	Frysztat II.	36	5	6	35	1	5	—	—	1	Dom Macierzy	96
7	Gruszów	193	17	17	193	1	11	1	2	1	szkoła ludowa	380
8	Karwina I.	163	10	10	163	1	18	—	1	1	ochronka	377
9	Karwina II.	88	11	5	94	1	17	—	—	1	szkoła ludowa	100
10	Karwina III.	135	4	1	138	1	13	—	—	1	„Praca“	366
11	Karwina IV.	288	2	42	248	1	9	—	—	1	Dom Robotniczy	732
12	Karwina V.	244	12	26	230	1	12	1	3	1	Dom Prolet.	392
13	Karwina VI.	284	12	15	281	1	14	1	2	1	prywatny	723
14	Lutynia Niemiecka	113	9	4	118	1	13	1	9	1	szkoła wydz.	139
15	Lutynia Polska	168	6	3	171	1	20	—	—	1	ochronka	70
16	Łazy I.	158	5	12	151	1	12	1	2	—	—	—
17	Łazy II.	94	10	—	104	1	16	—	—	1	„Budoucnost“	197
18	Łąki	160	7	7	160	1	11	1	10	1	szkoła ludowa	400
19	Markłowice Dolne	50	10	5	55	1	13	—	—	1	Centr.Stow.Łazy	160
20	Olbrachcice	140	2	14	128	1	10	—	—	1	szkoła ludowa	126
21	Orłowa I.	231	11	8	234	1	12	—	—	1	ochronka	110
22	Orłowa II.	64	4	2	66	1	10	—	—	1	ochronka	—
23	Ostrawa Śląska	131	9	10	130	1	10	—	—	1	Bursa Polska	247
24	Pietwałd	40	—	1	39	1	10	—	—	1	gosp. p. Króla	65
25	Piotrowice	91	12	6	97	1	11	—	—	—	—	5
26	Poręba	108	6	10	104	1	11	1	6	1	szkoła ludowa	369
27	Pudłów	74	7	4	77	1	9	1	11	1	gminny	345
28	Raj	45	11	2	54	1	11	—	—	1	szkoła ludowa	65
29	Rychwałd	167	12	5	174	1	16	1	3	1	szkoła ludowa	137
30	Skrzeczoń	127	14	14	127	1	17	—	—	1	ochronka	293
31	Stare Miasto	35	3	7	31	1	5	—	—	1	Urząd gminny	62
32	Stonawa	131	12	3	140	1	7	1	4	1	szkoły ludowe	752
33	Sucha Dolna	66	5	4	67	1	8	—	—	1	gospoda	305
34	Sucha Górna I.	101	4	8	97	1	9	1	3	1	gospoda	380
35	Sucha Górna II.	53	3	—	56	1	12	—	—	1	prywatny	206
36	Sucha Górna III.	136	11	4	143	1	10	—	—	1	gospoda	165
37	Sucha Średnia I.	84	26	2	108	1	14	—	—	—	—	—
38	Sucha Średnia II.	63	23	17	69	1	11	—	—	1	ochronka	23
39	Szonycheł	69	4	3	70	1	14	—	—	—	połączona z bibli-	—
40	Wierzniowice	106	—	20	86	1	8	—	—	1	gospoda	85
41	Zabłocie	70	3	6	67	1	10	—	—	1	gospoda	184
42	Zawada	81	2	10	73	1	13	—	—	1	gospoda	167
Razem		4964	330	343	4951	42	488	13	65	36		9724

Zestawienie

A	Powiat cieszyński	2958	573	316	3215	46	239	6	25	31		5306
B	Powiat frysztański	4964	330	343	4951	42	488	13	65	36		9724
Razem		7922	903	659	8166	88	727	19	90	67		15030

Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji za rok 1931. frysztański.

Ilość tomów w bibliotece	Wypożycza się	Liczba czytelników	Liczba dzieł wy- pożyczonych	Liczba tomów wypożyczonych	Odczyty	Kółka amatorskie	Przedstawienia	Obchody narod.	Zabawy i wycieczki	Kółko śpiewackie	Ilość czł. Kółka	Próby chóru	Ilość członków Zarządu w r. 1931
1258	2 razy w tyg.	130	1145	1211	27	1	4	2	2	1	35	2 razy w tyg.	9
—	—	—	—	—	1	1	1	1	8	1	42	co tydzień	12
275	co tydzień	108	1548	1548	3	1	4	2	3	1	40	„	12
54	co 2 tyg.	28	60	64	6	1	3	—	3	1	16	„	6
—	—	—	—	—	5	1	3	2	5	1	37	„	11
116	co tydzień	28	46	84	1	1	—	—	7	1	33	„	7
555	co tydzień	68	1146	1674	3	1	5	3	2	1	36	„	12
423	co tydzień	48	1319	1541	4	1	7	3	4	1	54	„	12
110	co tydzień	32	56	56	1	1	4	2	5	1	62	„	12
426	co tydzień	31	270	293	2	1	2	2	4	1	64	„	12
800	co tydzień	52	950	950	1	1	—	1	5	1	40	„	12
408	2 razy w tyg.	78	731	836	97	1	1	4	13	1	65	„	12
743	co tydzień	43	954	1093	3	1	3	3	2	1	40	„	12
150	co tydzień	73	1320	1390	5	1	5	3	8	1	30	„	12
75	co tydzień	63	550	656	2	1	4	2	8	1	30	„	12
—	—	—	—	—	4	1	2	3	4	1	70	„	12
212	co tydzień	26	186	186	—	1	4	1	5	1	50	„	12
420	co tydzień	45	380	420	6	1	3	2	7	1	70	„	12
233	co tydzień	38	800	1056	3	1	1	1	2	1	24	„	6
135	2 razy w tyg.	90	487	512	8	1	2	2	2	1	21	co 2 tygodnie	12
129	biblioteka nieczynna	—	—	—	2	1	2	2	6	1	28	co tydzień	12
—	—	—	—	—	3	1	—	—	4	—	—	—	9
265	co tydzień	51	188	193	5	1	2	3	6	—	—	—	12
66	co 2 tyg.	23	23	23	2	1	1	1	1	—	—	współ. z Koł. w Porębie	8
9	—	—	—	—	—	1	2	2	6	1	50	wg. potrzeby	6
407	co tydzień	34	301	337	5	1	4	1	4	1	48	co tydzień	12
378	„	33	236	236	1	1	1	—	2	1	32	2 razy w tyg.	8
74	co 2 tyg.	11	45	62	—	1	3	2	4	—	—	—	7
165	co tydzień	65	319	320	17	1	10	3	7	1	85	co tydzień	12
346	co tydzień	81	692	738	2	1	2	1	7	1	35	„	12
164	co tydzień	36	164	186	1	1	2	1	2	1	34	„	8
849	co tydzień	120	911	1060	6	1	3	2	4	1	50	„	12
305	czynna jako gminna	—	—	—	—	2	3	6	—	—	—	—	8
443	co tydzień	16	60	75	1	—	1	1	4	—	—	—	11
237	co tydzień	7	37	38	1	—	—	1	1	—	—	—	11
302	co tydzień	36	114	183	3	1	2	—	5	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	10
25	—	—	—	—	2	—	3	1	4	1	25	co tydzień	9
teka gminną	—	36	282	289	10	1	4	1	5	1	24	„	6
93	2 razy w tyg.	38	78	83	5	1	5	1	7	1	26	2 razy w tyg.	12
231	co tydzień	45	266	287	6	1	3	1	—	1	35	co tydzień	12
194	2 razy w tyg.	34	160	195	2	1	3	1	4	1	36	„	8
11115		1647	15824	17875	256	37	113	68	190	33	1369		436

ogólne:

6086	1394	11307	12501	96	38	97	40	79	30	961	344
11115	1647	15824	17875	256	37	113	68	190	33	1369	436
17201	3041	27131	30376	362	75	210	108	269	63	2330	780

Wykaz obrotu kasowego i stanu majątkowego Kół Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji w roku 1931.

A) Powiat cieszyński:

Liczba bież.	Siedziba Koła	Dochody	Subwencje na cele szkolne	Wartość biblioteki	Wartość sceny	Wartość reszty inventarza	Stan czynny	Stan bierny
1	Będowice D. I.	11.166-75	4.891-55	1.200-—	—	13.378-80	—	3.853-65
2	" " II.	12.241-50	1.917-75	650-—	1.800-—	3.800-—	5.387-75	—
3	Boconowice	1.034-80	646-60	100-—	600-—	—	186-50	—
4	Bukowiec	6.969-10	621-20	50-—	1.500-—	40-—	2.027-65	—
5	Bystrzyca	9.096-20	3.086-—	—	—	200-—	1.410-45	—
6	Cierlicko Dolne	2.816-05	161-20	—	—	—	1.085-50	—
7	" Górne	6.418-20	553-55	729-35	—	2.276-—	4.764-10	—
8	Czeski Cieszyn	9.471-60	412-—	20.000-—	—	—	20.777-60	—
9	Datynie Dolne	2.833-—	1.373-40	180-—	3.249-—	3.655-60	11.565-60	—
10	Gnojnik	5.112-15	50-—	—	—	—	1.306-70	—
11	Grodziszcz	6.639-35	1.762-90	495-—	650-—	2.400-90	—	1.995-05
12	Gródek	14.065-05	2.144-95	5.500-20	1.122-75	401-—	10.110-70	—
13	Guty	2.596-—	—	100-—	17.000-—	200-—	8.082-—	—
14	Jabłonków I.	7.573-70	1.500-—	—	—	350-—	1.618-55	—
15	" II.	341-—	—	—	77-—	—	—	135-55
16	Karpętna	Koło w roku sprawozdawczym nieczynne						
17	Kocobędz	3.606-55	378-70	299-20	400-—	2.000-—	1.987-55	—
18	Kojkowice	1.086-—	—	—	—	—	240-50	—
19	Końska	13.067-85	600-—	1.600-—	7.000-—	350-—	8.705-40	—
20	Koszarzyska	691-50	208-—	88-—	—	55-60	243-60	—
21	Leszna Dolna	2.757-30	—	500-—	—	7.286-80	7.322-25	—
22	Łomna Dolna	640-—	95-—	—	—	—	359-80	—
23	Łomna Górna	1.025-10	178-—	—	—	—	—	33-—
24	Łyżbice	4.973-60	1.116-90	—	—	—	421-30	—
25	Ligotka Kam.	1.386-35	670-50	—	—	—	—	527-30
26	Milików	509-60	25-—	—	—	15-—	26-30	—
27	Mosty przy Ciesz	5.184-35	1.237-70	1.000-—	800-—	973-50	1.648-15	—
28	Mosty przy Jabł.	16.331-10	11.561-—	—	500-—	13.794-—	13.411-—	—
29	Nawsie I.	17.875-95	3.268-—	—	—	—	3.887-65	—
30	Nawsie II.	13.338-90	5.802-70	—	—	3.070-—	4.677-55	—
31	Nawsie III.	508-50	—	—	—	—	242-90	—
32	Niebory	2.090-60	850-30	500-—	—	700-—	1.087-40	—
33	Nydek	916-70	100-—	90-—	—	—	3.007-05	—
34	Oldrzychowice	2.061-25	300-—	500-—	312-—	—	—	1.258-80
35	Piosek	2.438-35	—	—	—	—	872-85	—
36	Piosek-Baginieć	1.583-25	—	—	—	24-50	33-10	—
37	Ropica	8.691-20	1.058-60	1.450-—	—	160-—	4.293-35	—
38	Rzeka	939-10	—	—	—	—	311-10	—
39	Sibica	9.527-20	861-25	6.615-—	—	2.080-—	9.225-55	—
40	Stanisławice	2.346-35	312-40	—	—	—	173-85	—
41	Szumbark	9.420-50	4.235-55	250-—	—	1.550-—	1.940-55	—
42	Śmiłowice	3.224-75	300-—	800-—	—	—	1.472-85	—
43	Trzanowice	3.750-05	—	2.632-70	—	554-30	5.886-10	—
44	Trzycieź	2.407-15	400-—	223-30	1.252-30	1.215-—	3.418-15	—
45	Trzynieć	20.194-95	1.652-—	—	—	1.558-80	17.732-65	—
46	Wędrzynia	5.159-30	2.100-—	—	—	2.100-—	2.214-10	—
47	Żuków Dolny	4.309-90	816-80	750-—	—	—	111-10	—
48	Żywocice	1.919-80	50-—	88-—	—	—	863-35	—
Razem		262.340-50	57.299-50	46.240-75	36.263-05	64.189-80	164.591-15	7.803-35

Wykaz obrotu kasowego i stanu majątkowego Kół Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji w roku 1931.

B) Powiat frysztański:

Liczba bież.	Siedziba Koła	Dochody	Subwencje na cele szkolne	Wartość biblioteki	Wartość sceny	Wartość reszty inventarza	Stan czynny	Stan bierny
1	Bogumin Nowy	7.203-15	937-—	3.000-—	2.700-—	4.500-—	11.231-80	—
2	Darków	11.619-40	7.994-50	—	—	105.952-15	26.864-30	—
3	Dąbrowa	10.930-10	690-—	2.900-—	—	1.000-—	5.803-35	—
4	Dziećmorowice	3.804-60	100-—	20-—	250-—	—	1.280-—	—
5	Frysztat I.	45.179-45	16.872-70	1.000-—	—	1.474-—	857-20	—
6	Frysztat II.	9.727-80	1.876-45	360-—	—	—	2.099-—	—
7	Gruszów	11.330-60	1.120-45	1.100-—	2.500-—	200-—	5.338-60	—
8	Karwina I.	16.348-45	6.696-35	7.244-10	—	267-55	5.138-60	—
9	" II.	8.548-70	600-—	1.600-—	—	450-—	2.805-55	—
10	" III.	10.048-35	270-—	3.120-—	—	310-—	6.408-95	—
11	" IV.	21.259-90	6.019-20	16.450-—	—	1.200-—	8.092-70	—
12	" V.	12.243-15	601-50	1.900-—	—	2.724-—	3.903-—	—
13	" VI.	9.069-85	250-—	4.724-10	—	82-—	4.671-50	—
14	Lutynia Niem.	18.318-85	3.642-80	2.600-—	340-—	9.670-—	7.473-25	—
15	Lutynia Polska	28.825-35	13.989-40	579-—	—	9.066-30	7.920-65	—
16	Łazy I.	13.676-60	1.250-—	—	—	200-—	2.486-75	—
17	Łazy II.	14.210-70	1.498-10	1.650-—	1.000-—	4.000-—	6.604-75	—
18	Łąki	11.767-85	2.935-35	3.000-—	600-—	3.100-—	7.299-15	—
19	Markłowice Dol.	24.798-45	23.601-40	1.200-—	—	36.208-70	845-75	—
20	Olbrachcice	19.396-45	5.844-70	500-—	—	5.600-—	1.651-90	—
21	Orłowa I.	45.752-05	15.394-70	360-—	540-—	245-20	9.248-25	—
22	Orłowa II.	11.804-60	3.835-25	400-—	—	50-—	—	595-20
23	Ostrawa Śląska	17.213-—	1.574-—	500-—	—	220-—	2.932-75	—
24	Pietwałd	5.011-90	250-—	344-—	—	—	1.467-70	—
25	Piotrowice	8.248-80	1.000-—	250-—	6.000-—	220-—	5.603-95	—
26	Poręba	14.353-75	402-60	1.600-—	—	3.924-55	7.678-10	—
27	Pudłów	3.652-20	250-—	1.600-—	1.350-—	50-—	3.920-40	—
28	Raj	8.692-80	1.572-30	504-70	6.078-35	264-55	6.258-40	—
29	Rychwałd	21.929-60	3.417-95	1.200-—	—	156.000-—	148.301-35	—
30	Skrzeczów	16.884-95	2.758-35	1.530-—	1.600-—	38.260-—	41.365-15	—
31	Stare Miasto	2.162-85	1.802-80	260-—	—	—	—	751-40
32	Stonawa	8.924-80	2.260-55	2.500-—	900-—	2.800-—	8.247-95	—
33	Sucha Dolna	4.368-90	496-75	1.000-—	—	1.500-—	5.022-90	—
34	" Górna I.	5.915-80	867-—	300-—	150-—	—	1.110-85	—
35	" " II.	1.886-90	100-—	1.200-—	—	—	2.783-05	—
36	" " III.	4.412-65	120-—	2.010-—	—	—	3.723-60	—
37	" Średnia I	6.039-80	1.082-60	600-—	—	4.550-—	6.259-40	—
38	" " II	4.420-20	295-30	50-—	—	700-—	1.913-95	—
39	Szonychel	19.114-70	4.001-20	450-—	5.054-—	18.500-10	30.446-—	—
40	Wierzniewice	16.050-50	576-30	735-—	—	20-—	4.589-—	—
41	Zabłocie	4.058-95	80-—	800-—	—	80-—	2.035-50	—
42	Zawada	8.638-85	1.636-—	1.007-—	250-—	930-—	42-75	—
Razem		547.837-35	140.563-55	72.147-90	29.312-35	414.319-10	411.720-75	1.346-60

Zestawienie ogólne.

A	Powiat cieszy.	262.340-50	57.299-50	46.240-75	36.263-05	64.189-80	164.591-15	7.803-35
B	Pow. frysztański	547.837-35	140.563-55	72.147-90	29.312-35	414.319-10	411.720-75	1.346-60
Razem		810.177-85	197.863-05	118.388-65	65.575-40	478.508-90	576.311-90	9.149-95

wymownie liczba Kółek amatorskich, która w roku sprawozdawczym powiększyła się o 12. Nic też dziwnego, że pod koniec roku sprawozdawczego wyłoniła się myśl stworzenia przy Zarządzie Głównym osobnej Sekcji Teatralnej, któraby za zadanie miała skoordynowanie ruchu teatralnego, jego kierowanie, dobór odpowiednich sztuk teatralnych dla naszych zespołów, założenie jednej centralnej, bogato wyposażonej wypożyczalni kostiumów i wogóle troskę o rozwój naszych teatrów amatorskich. Również Kółka śpiewackie mogą się poszczycić znacznym przyrostem (10), a co za tem idzie i przyrostem członków, których liczba wynosi obecnie 2.330 (w roku 1930 — 1.865).

Podobnie jak w roku ubiegłym w zestawieniu dochodów Kół zauważamy znowu pewien nieznaczny spadek dochodów, pomimo że działalność Kół wcale się nie zmniejszyła. Spadek dochodów można przypisać jedynie złym warunkom finansowym, w jakich nasza ludność obecnie się znajduje. Z drugiej strony jednak możemy zaobserwować, iż ofiarność Kół w udzielaniu subwencji na cele szkolne w roku sprawozdawczym przybrała większe rozmiary, podnosząc się z kwoty Kcz 149'921'— z roku 1930 do kwoty Kcz 197.863'05. Cyfry te mówią o wielkiem zrozumieniu wśród naszego szerszego społeczeństwa, iż szkoła polska na naszym terenie może się utrzymać dzięki własnej ofiarności i że sami musimy szkołę tę wszelkimi siłami popierać, chcąc utrzymać dotychczasowy stan posiadania. Przy tem zaznaczyć należy, że ofiarność tutejszego społeczeństwa nie ogranicza się tylko do szkół. Ci sami bowiem ludzie pracują w całym szeregu innych polskich instytucyj kulturalnych i również na ich cele łożą sumy niejednokrotnie przekraczające ich siły. Toteż nic dziwnego, że nawet obce narodowości zazdroszczą nam tej ofiarności i stawiają nas za wzór swym ziomkom.

W roku sprawozdawczym zaszło w działalności niektórych Kół kilka wypadków, o których nie można nie wspomnieć w ogólnem sprawozdaniu. Przedewszystkiem więc w łonie Kół Macierzy w Błędowicach Dolnych zawiązał się Komitet, który wziął sobie za cel zakupienie parceli, nadawającej się doskonale na urządzenie parku. Cel ten przy pomocy miejscowego społeczeństwa doprowadził do skutku, zakupując 2 parcele za łączną kwotę Kcz 11.500' oraz przeprowadzając stosowne urządzenie za kwotę Kcz 1.878'80. Większą część prac, połączonych z urządzeniem Parku, a więc zwożenie żwiru na chodniki, obrabianie i ulepszanie muraw itp., wykonali członkowie bezinteresownie, za co im wszystkim należy się serdeczne „Bóg zapłać”. — Koło Macierzy w Rychwałdzie, mając na oku wybudowanie nowej szkoły, ponieważ dotychczasowa znajduje się w miejscu bardzo niewygodnem, zakupiło parcelę wielkości 800 siąg pod budowę przyszłej szkoły za kwotę Kcz 40 000'—, zaciągając częściowo dług w tamt. kasie Raiffeisena. Nie można również pominąć milczeniem działalności Kółka Samokształcenia istniejącego przy V. Kole Macierzy w Karwinie: Kółko to zewszeczmiar zasługuje na pełne uznanie. O tem, co ono dzia-

łało w roku sprawozdawczym, objaśni nas osobny ustęp w związku ze szczegółową działalnością V. Koła w Karwinie. Na tem miejscu pragniemy tylko zaznaczyć, iż praca tego Kółka jest tak ważna i tak pożyteczna, że życzyliby sobie należało, by jak najwięcej jemu podobnych Kółek się zorganizowało na całym terenie Śląska. W ten sposób bowiem młodzież nasza, nieraz bezcelowo spędzająca czas, będzie mogła pod wpływem częstych zbiórek i przeprowadzanych pogadanek i dyskusyj, żyć się towarzysko a równocześnie wyrobić się na tęgich obywateli, którzy w swem późniejszym życiu wyjdą na pożytecznych członków naszego społeczeństwa i będą mogli stać się kierownikami naszego ruchu narodowego, obejmując spuściznę po tych, którzy miejsca te obecnie zajmują.

W ogólności stwierdzić należy, iż praca w Kołach pomimo bardzo utrudnionych warunków i pomimo kryzysu, objawiającego się specjalnie wśród szerokich warstw naszych górników i robotników, bynajmniej nie maleje, lecz naodwrot, rozwija się coraz lepiej. Pogłębienie tej pracy należy w wysokim stopniu przypisać kursom oświatowym, urządzonym w Czeskim Cieszynie, Jabłonkowie i Orłowej z ramienia Macierzy Szkolnej i Komisji oświatowych, na których o sposobie pracy oświatowej referował p. Józef Stemler, dyrektor Polskiej Macierzy Szkolnej w Warszawie. Jemu to zawdzięczają kierownicy naszego ruchu oświatowego nabycie umiejętności jej należytego prowadzenia, ponieważ słowa jego, oparte na długoletniem doświadczeniu, trafiły do serc ich i pobudziły do intensywniej działalności. Dowodem tego jest chociażby założenie kilku nowych placówek a mianowicie w Piosku-Bagińcu, Jabłonkowie II, Kojkowicach i w Nawsiu II i III. W ostatnim czasie, to jest już w roku bieżącym założono II Koło Macierzy w Końskiej. Wszystkie te Koła już obecnie dają porękę dobrego rozwoju i owocnej pracy w przyszłości.

Również z uznaniem podnieść trzeba, iż funkcjonowanie Kół w stosunku do roku ubiegłego o wiele w swym rozwoju postąpiło naprzód, co jest faktem bardzo pociesającym. Widocznem jest, że ogół naszych członków rozumie doskonale potrzebę ścisłej współpracy i zdaje sobie dobrze sprawę, że jedynie złączeni wspólną myślą, wspólną ideą potrafimy utrzymać to, co już posiadamy i uzyskać to, co się nam jako synom tutejszej ziemi święcie należy. A że jedyną instytucją, która bez względu na przekonania łączy wszystkich czujących po polsku pod swoim sztandarem, jest Macierz Szkolna, więc nic dziwnego, że coraz więcej sobie zyskuje zwolenników, ochotnych do pracy dla dobra naszej ludności.

Szczegółowe sprawozdanie z działalności Kół „Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji” za rok 1931.

1. **Błędowice Dolne I.** Koło założone w r. 1909 liczy 125 członków. Przewodniczący p. Karol Chmiel, burmistrz, sekretarz p. Jan Fiedor, kier. szkoły, skarbnik p. Karol Chodura. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 9. Koło posiada bibliotekę, liczącą 271 dzieł w 322 tomach, z której korzystało 35 czytelników a przeczytało 206 dzieł w 218 tomach. Urządziło 2 odczyty samodzielnie, 2 wspólnie z innymi towarzystwami. 3 zabawy, 1 festyn, Dzień Macierzy, Wieczornicę 3 Maja. Koło amatorskie odegrało 1 przedstawienie a Kółko śpiewackie, liczące 60 członków, wystąpiło 15 razy z produkcjami przy różnych okolicznościach. Koło udzieliło subwencji Gminnej Rodzinie Opiekuńczej z okazji Gwiazdki w kwocie 200 Kcz. Na cele ochronki, która jest powierzona specjalnej opiece Koła, wydało Kcz 4.619'95. Koło zakupiło grunta pod Park Macierzy za kwotę 11.500 Kcz i przeprowadziło urządzenie tegoż kosztem Kcz 1.878'80. Dochody wynosiły Kcz 10.241'25, rozchody Kcz 11.166'75.

2. **Błędowice Dolne II.** Koło założone w r. 1924, liczy 95 członków. Przewodniczący p. Franciszek Toman, dyr. szk. wyd., sekretarz p. Antoni Berger, nauczyciel, skarbnik p. Józef Folwarczny. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 7. Biblioteka Koła, licząca 144 dzieł w 149 tomach, pomieszczona jest w lokalu ochronki II a korzystało z niej 80 czytelników, którzy przeczytali 194 dzieł w 200 tomach. Koło urządziło 2 odczyty samodzielnie, 1 bal, Dzień Kwiatka, Dzień Macierzy, 1 festyn, uroczystość Mikołaja i Gwiazdkę. Kółko amatorskie odegrało 3 przedstawienia. Koło troszczy się o ochronkę, na której cele wydało Kcz 1.302'75, zaś na cele Gwiazdki 515 Kcz. Komitetowi Pomocy Akademika udzieliło subwencji 100 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 12.241'50, rozchody Kcz 11.350'50.

3. **Boconowice.** Koło założone w r. 1911, liczy 61 członków. Skład Zarządu: Przewodniczący p. Józef Gomola, wójt, sekretarz p. Franciszek Skulina, kier. szk., skarbnik p. Józef Słowiacek. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 4. Koło prowadzi czytelnię, do której abonuje 4 czasopisma, Kółko amatorskie, które odegrało 2 przedstawienia i Kółko śpiewackie, liczące 24 członków. Koło urządziło 3 odczyty i Dzień Macierzy. Z biblioteki, liczącej 40 dzieł (41 tomów), korzystało 6 czytelników i przeczytało 18 książek. Na cele Gwiazdki Koło ofiarowało 600 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 1.679, rozchody Kcz 1.039.

4. **Nowy Bogumin.** Koło założone w r. 1905, liczy 95 członków. Zarząd: Przewodniczący p. Antoni Szmeja, sekretarz p. Adolf Fierla do 1 września a od 1 września p. Otton Chromik, nauczyciel, skarbnik p. Rudolf Siwek, kier. szkoły. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 11. Biblioteka Koła, w połączeniu z gminną,

liczy 1.200 dzieł w 1.258 tomach. Korzystało z niej 130 czytelników a przeczytało 1145 dzieł w 1211 tomach. Koło prowadzi czytelną gazet w szkole ludowej, do której abonuje 7 czasopism. Koło urządziło 4 odczyty samodzielnie, 23 wspólnie z Komisją Oświatową, 2 zabawy, Dzień Macierzy i obchód Konstytucji 3 Maja. Kółko amatorskie odegrało 4 przedstawienia a Kółko śpiewackie, które w roku sprawozdawczym wzmocniło swą czynność, liczyło 35 członków, urządziło 35 prób i wystąpiło 4 razy publicznie. Koło udzieliło subwencji działwie szkolnej na środki naukowe, jakoteż i ochronce na zabawki. Majątek Koła wynosi 11.000 Kcz. Dochody Kcz 7.203'15, rozchody Kcz 6.461'35.

5. **Bukowiec.** Koło założone w roku 1928, liczy 109 członków. Zarząd: Przewodniczący p. Paweł Polak, sekretarz p. Teofil Santarius, nauczyciel, skarbnik p. Franek Józef, kier. szkoły. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 8. Z biblioteki, połączonej z gminną a liczącej 293 dzieł (314 tomów), korzystało 50 czytelników i przeczytało 514 dzieł w 544 tomach. Koło urządziło 3 odczyty wspólnie z innemi towarzyszami, 1 bal, Dożynki, Dzień Macierzy. Kółko amatorskie odegrało 2 przedstawienia (Pocziwy młynarz i Nawrócony), zaś Kółko śpiewackie liczyły 35 członków i odbywało próby porą letnią i zimową. Na cele Gwiazdki Koło ofiarowało Kcz 621'20. Koło posiada scenę wartości 1.500 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 6.969'10, rozchody Kcz 6.518'—.

6. **Bystrzyca.** Koło założone w roku 1908, liczy 123 członków. Zarząd: Przewodniczący p. Jerzy Walek, nauczyciel wydz., sekretarz p. Jerzy Cymorek, teolog, skarbnik p. Jan Koziół, nauczyciel wydz. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 8. Koło utrzymuje czytelną w lokalu Domu Robotniczego o 10' czasopismach. Urządziło 4 odczyty, 1 zabawę, 1 wycieczkę, obchód Konstytucji 3 Maja. Nowoorganizowane Kółko amatorskie odegrało 2 przedstawienia (Damy i Huzary — Wspomnienie), Kółko śpiewackie, również nowozałożone, liczyło 24 członków i odbywało próby według potrzeby. Koło udzieliło subwencji miejscowym szkołom, a na cele ochronki wypłaciło 2.900 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 9.096'20, rozchody Kcz 7.679'65.

7. **Cierlicko Dolne.** Koło założone w roku 1930, liczy 51 członków. Zarząd: Przewodniczący p. Józef Chmiel, burmistrz, sekretarz p. Karol Wdówka, skarbnik p. Wilhelm Michejda. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 6. Biblioteka ruchoma Zarządu Głównego przydzielona Kołu posiada 50 dzieł w 61 tomach. Korzystało z niej 38 czytelników a przeczytało 160 dzieł w 185 tomach. Kółko amatorskie wystąpiło 3 razy i odegrało 3 przedstawienia. Pozatem Koło urządziło 2 zabawy, 1 wycieczkę i 4 pogadanki. Kółko śpiewackie liczy 30 członków i odbywa próby co tydzień. Koło udzieliło subwencji na Gwiazdkę i troszczyło się o potrzeby miejscowej ochronki. Dochody wynosiły Kcz 2.816'05, rozchody Kcz 1.782'70.

8. **Cierlicko Górne.** Koło założone w roku 1922, liczy 76 członków. Zarząd: Przewodniczący p. Gustaw Fajcik, sekretarz p. Jan

Macura, nauczyciel, skarbnik p. Jan Klimoszek. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 8. Koło utrzymuje czytelnię w lokalu „Braterstwa“, oraz bibliotekę w połączeniu z gminną, która posiada 69 dzieł (79 tomów). Korzystało z niej 73 czytelników i wypożyczyło 821 dzieł w 1010 tomach. Kółko amatorskie odegrało 2 przedstawienia (Mąż z grzeczności, Ofiary wojny), Kółko śpiewackie liczyło 38 członków i odbywało próby regularnie co tydzień. Koło urządziło 1 bal, obchód Konstytucji 3 Maja i Powstania listopadowego. Koło opiekuje się ochronką i udziela subwencji na Gwiazdkę dla dziatwy szkolnej. Dochody wynosiły Kcz 6.418'20, rozchody Kcz 4.719'95.

9- **Cieszyn Czeski.** Koło założone w roku 1924, liczy 127 członków. Zarząd: Przewodniczący p. Józef Michejda, kier. szkoły, sekretarz p. Stanisława Kotapková, nauczycielka, skarbnik p. Helena Taskówna, nuczycielka. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 6. Biblioteka Koła liczy 1084 dzieł w 1386 tomach. Korzystało z niej 82 czytelników i wypożyczyło 827 dzieł w 1073 tomach. Urządziło 1 odczyt, 1 zabawę, 2 festyny i Dzień Macierzy. Kółko amatorskie wystąpiło z 5 przedstawieniami, na których odegrało sztuki: Przewodnik tatrzański (2 razy), Czarodziejki z pod Czantorji (2 razy), Złoty wiek rycerstwa. Przy Kole istnieje chór mieszany o 40 członkach i nowozałożony chór męski, liczący 30 członków a rokujący bardzo dobre nadzieje. Próby odbywają się raz w tygodniu. Koło ofiarowało na wycieczkę szkoły wydziałowej 300 Kcz, na cele biblioteki 1.362 Kcz i udzieliło subwencji na inne cele kulturalne. Biblioteka Koła przedstawia wartość 20.000 Kcz. Dochody Koła wynosiły Kcz 9.471'60 rozchody Kcz 8.614'40.

10. **Darków.** Koło założone w roku 1912, liczy 122 członków. Zarząd: Przewodniczący p. Adolf Kubeczka, nadsztygar, sekretarz p. Adolfiną Smiżanka, mistrzyni, skarbnik p. Jan Słowik. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 10. Koło urządziło 1 odczyt, 1 przedstawienie, 6 zabaw, 1 festyn szkolny, Dożynki, uroczystość Mikołaja, Gwiazdki, uroczystość poświęcenia Domu Macierzy i Dzień Macierzy. Kółko śpiewackie liczy 42 członków i odbywa próby co tydzień. Koło postarało się o przejęcie ochronki I na etat gminny z dniem 1 stycznia 1932 a równocześnie dokończyło budowy ochronki II za Lasem i oddało ją do użytku. Na cele ochronki I wydało 1.937 Kcz, ochronki II Kcz 6.057'50. Pozatem współ pracuje ściśle z miejscową Rodziną Opiekuńczą, wspierając w ten sposób dziatwę szkolną. Dochody wynosiły Kcz 11.619'40 rozchody Kcz 11.062'45.

11. **Datynie Dolne.** Koło założone w roku 1910, liczy 58 członków. Zarząd: Przewodniczący p. Karol Toman, burmistrz, sekretarz p. Franciszek Chmiel, nauczyciel, skarbnik p. Milada Pastuszanka, mistrzyni ochronki. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 4. Ruch w Kole: 1 odczyt, 2 przedstawienia, 4 zabawy, Dzień Macierzy. Biblioteka liczy 100 dzieł (105 tomów) i jest połączona z biblioteką gminną. Kółko śpiewackie liczy 24 członków. Główn-

na troską Koła jest miejscowa ochronka, na którą wydało 1.373 Kcz 40 h. Dochody wynosiły 2.833 Kcz, rozchody tyle samo.

12. Dąbrowa. Koło założone w roku 1908, liczy 152 członków. Zarząd: Przewodniczący p. Franciszek Merta, nadsztygar, sekretarz p. Szczepan Szewieczek, sztygar, skarbnik p. Fryderyk Kożuszniak. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 8. Ruch w Kole: 3 odczyty, 2 przedstawienia, 2 akademie, obchód Konstytucji 3-go Maja, powstania listopadowego i święta państwowego. 1 zabawa, 1 bal, 1 festyn szkolny, Dzień Macierzy. Koło utrzymuje czytelnię w Domu Robotniczym, prowadzi bibliotekę, liczącą 252 dzieł w 275 tomach. Biblioteka połączona jest z gminną. Korzystało z niej 108 czytelników (z gminną 268) i przeczytało 1548 książek. Kółko śpiewackie liczy 40 członków i odbywa próby regularnie co tydzień. Koło pomagało przy urządzeniu Gwiazdki dla diatwy szkolnej i ofiarowało kwotę Kcz 500'— na ten cel. Biblioteka Koła ma wartość Kcz 2.900. Dochody wynosiły Kcz 10.930'10, rozchody Kcz 6.724'30.

13. Dzieńmorowice. Koło założone w roku 1907, po przewrocie reaktywowane w roku 1924, liczy członków 18. Zarząd: przewodniczący p. Augustyn Mencner, sekretarz p. Ferdynand Wilczek, skarbnik p. Józef Maklar. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 12. Koło urządziło 4 odczyty samodzielnie, 2 wspólnie z Komisją Oświatową, 3 zabawy, 3 przedstawienia, na których nowozałożone Kółko amatorskie odegrało: Iste roki, Szlachta czynszowa, Gwałtu, co się dzieje. Kółko śpiewackie również nowozałożone liczy 20 członków i odbywa próby co tydzień. Koło ma przydzieloną bibliotekę wędrowną Powiatowej Komisji Oświatowej o 49 dziełach w 54 tomach. Z biblioteki tej korzystało 28 czytelników i przeczytało 60 dzieł w 64 tomach. Koło współpracowało przy urządzeniu Gwiazdki dla diatwy tamt. szkoły, otwartej pod koniec roku 1931. Dochody wynosiły Kcz 3.804'60, rozchody Kcz 3.722'65.

14. Frysztat I. Koło założone w roku 1908 liczy 186 członków. Zarząd: przewodniczący p. Józef Węglorz, sekretarz p. Gabriel Ogrocki, skarbnik p. Franciszek Pawliczek. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 15. Ruch w Kole przedstawia się żywo: 4 odczyty, z tego 2 z obrazami świetlnymi, 1 film (Warszawska Cytadela), 2 przedstawienia (Przewodnik tarzański, Skalmierzanki), 1 zabawa, 1 bal, 1 festyn szkolny, 1 wycieczka krajoznawcza, obchód Konstytucji 3 Maja i powstania listopadowego. Biblioteka połączona jest z gminną. Kółko śpiewackie odbywa próby raz w tygodniu a liczy 37 członków. Koło troszczy się o nowowyprowadzoną ochronkę we Frysztacie-Granice, przeznaczając na nią Kcz 13.500. Na Gwiazdkę ofiarowało Kcz 5.026'80, oprócz tego udzieliło subwencji na inne cele kulturalne. Dochody wynosiły Kcz 45.179'45, rozchody Kcz 43.598'35.

15. Frysztat II (Granice). Koło założone w roku 1926, liczy 35 członków. Przewodniczący p. Adolf Pośpiech, sekretarz p. Agnieszka Kuncówna, mistrzyni ochronki, skarbnik p. Ludwik Wójcik. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 5. Koło posiada biblio-

tekę o 96 dziełach w 116 tomach, z której korzystało 28 czytelników i przeczytało 46 dzieł w 84 tomach. Koło urządziło 1 odczyt, 5 zabaw, 1 festyn samodzielnie i 1 wspólnie z 1 Kołem. Założyło Kółko amatorskie i Kółko śpiewackie, liczące 33 członków a odbywające próby co tydzień. Chór występował 2 razy. Koło troszczy się o miejscową ochronkę i wydało na ten cel Kcz 2.164'60. Dochody wynosiły Kcz 9.727'80, rozchody Kcz 8.331'—.

16. **Gnojnik.** Koło założone w roku 1929 liczy 55 członków. Zarząd: przewodniczący ks. Rudolf Płoszek, proboszcz, sekretarz p. Paweł Zabysztzan, kierownik szkoły, skarbnik p. Paweł Cieńciała, emer. kier. szkoły. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 6. Koło prowadzi Kółko amatorskie, które odegrało 2 przedstawienia (Na obcy bilet, Jeden z nas musi się ożenić, Babska rewolucja), bibliotekę (wędrowną Zarządu Głównego), z której 16 czytelnikom wypożyczano 64 książek. Koło urządziło prócz tego 1 odczyt na temat: O poszanowaniu języka ojczystego, 1 zabawę i Dzień Kwiatka. Koło wydatnie wspomaga miejscową szkołę ludową. Dochody wynosiły Kcz 5.112'15, rozchody 2.699'50.

17. **Grodziszcz.** Koło założone w roku 1925 liczy 53 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jan Szczyrba, górnik, sekretarz p. Emilia Żwakówna, mistrzyni ochronki, skarbnik p. Alojzy Harok. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 9. Koło utrzymuje czytelnię gazet w lokalu „Braterstwa“. Prowadzi bibliotekę w połączeniu z biblioteką gminną. Urządziło: 1 odczyt (Miasta polskie) samodzielnie a 3 w połączeniu z innymi towarzystwami, 1 bal, 1 festyn. Kółko amatorskie odegrało 4 przedstawienia, na których wystawiło sztuki: Nawrócony, Babska rewolucja, Ulicznik paryski, Świat bez mężczyzn. Kółko śpiewackie liczyło 20 członków. Koło współpracowało przy urządzeniu Gwiazdki i wycieczki szkolnej, jakoteż troszczyło się o potrzeby miejscowej ochronki. Dochody wynosiły Kcz 6.639'35, rozchody Kcz 6.342'35.

18. **Gródek.** Koło założone w roku 1922 liczy 90 członków. Zarząd: przewodniczący p. Adam Pilch, sekretarz p. Jan Heczko, skarbnik p. Jan Rusz. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 14. Ruch w Kole: 3 odczyty, 2 zabawy, 3 wycieczki. Uroczystość poświęcenia Domu Macierzy, Festyn szkolny, Mikołaj. Kółko amatorskie odegrało 2 przedstawienia, Kółko śpiewackie liczyło 40 członków i odbywało próby regularnie raz w tygodniu. Z własnej biblioteki Koła o 646 dziełach w 651 tomach korzystało 33 czytelników, a wypożyczało 464 książek. Koło troszczyło się o potrzeby miejscowej dziatwy szkolnej i ofiarowało na Gwiazdkę Kcz 3.281'—. Na cele ochronki wydało Kcz 11.017'75. W roku sprawozdawczym ukończyło budowę „Domu Macierzy“, w którym pomieszczono ochronkę. Dochody wynosiły Kcz 14.065'05, rozchody Kcz 11.311'75.

19. **Gruszów.** Koło założone w roku 1908, liczy 193 członków. Zarząd: Przewodniczący p. Józef Powroźnik, mistrz krawiecki, sekretarz p. Teofil Wojtyła, kierownik szkoły, skarbnik p. Jerzy Mikołajek, nauczyciel. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu

11. Koło urządziło: 3 odczyty, 1 zabawę, 1 wycieczkę, obchód Konstytucji 3 Maja i Powstania listopadowego, Dzień Macierzy. Kółko amatorskie odegrało 5 przedstawień (Karpaccy Górale, Frządka pod krzyżem, Błażek opętany, Chłopi arystokraci, Jak kapral Szczapa wykiwał śmierć, Pańszczorze). Kółko śpiewackie o 36 członkach odbywało próby co tydzień. Koło utrzymuje czytelnię gazet, oraz bibliotekę w połączeniu z gminną. Z biblioteki korzystało 68 czytelników i przeczytało 1146 dzieł w 1674 tomach. Koło subwencjonowało Gwiazdkę szkolną kwotą Kcz 965'75. Dochody wynosiły Kcz 11.330'60, rozchody Kcz 10.485.—.

20. Guty. Koło założone w roku 1923, liczy 44 członków. Zarząd: Przewodniczący p. Jan Szczuka, kierownik szkoły, sekretarz p. Paweł Kaleta, skarbnik p. Jerzy Sikora. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 2. Koło utrzymuje czytelnię gazet w lokalu szkoły. Biblioteka Koła, w połączeniu z gminną, wykazuje stan czytelników 70, którzy wypożyczyli 327 dzieł w 408 tomach. Koło urządziło 1 odczyt samodzielnie, 1 w połączeniu z innymi warsztatami, 3 przedstawienia, 1 wycieczkę. Obchód Konstytucji 3 Maja. Prowadzi Kółko amatorskie i Kółko śpiewackie, liczące 30 członków. Wspomaga miejscową szkołę przy urządzaniu Gwiazdki i wycieczek. Dochody wynosiły 2.596 Kcz, rozchody tyle samo.

21. Jabłonków I. Koło założone w roku 1922, liczy 71 członków. Zarząd: przewodniczący p. Rudolf Paszek, dyrektor szkoły wydziałowej, sekretarz p. Edward Bubik, nauczyciel, skarbnik p. Paweł Szymała. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 3. Koło urządziło 1 przedstawienie (Obywatelka z Krowodrzy), 10 odczytów wspólnie z miejscową Komisją Oświatową, 1 zabawę, Obchód Konstytucji 3 Maja, Dzień Macierzy. Koło ofiarowało na zakupno radio-aparatu dla szkoły wydziałowej 1500 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 7.573'70, rozchody Kcz 6.705'15.

22. Jabłonków II (Miejska Łomna). Koło założone w roku sprawozdawczym, liczy 21 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jan Raszka, rolnik, sekretarz p. Alojzy Broda, kierownik filii Centr. Stow. Spoż., skarbnik p. Adam Kluz, emer. górnik. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 1. Koło założyło Kółko amatorskie, które odegrało 1 przedstawienie, wystawiając sztukę p. t. Chrapanie z rozkazu. Prócz tego urządziło 1 odczyt i 1 zabawę. Dochody wynosiły 341 Kcz. rozchody Kcz 195'50.

23. Karwina I (Sowiniec). Koło założone w roku 1908, liczy 163 członków. Zarząd: przewodniczący p. Józef Piechaczek, nauczyciel, sekretarz p. Franciszek Kwiczala, nauczyciel, skarbnik p. Jan Stokłosiński. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 18. Ruch w Kole: 4 odczyty, 1 bal, 1 świnobicie, 1 festyn, 1 wycieczka, Obchód Konstytucji 3 Maja, Dzień Macierzy, Dzień Kwiatka. Kółko amatorskie odegrało 3 przedstawienia w miejscu (Tkacze, Gwałtu co się dzieje, Pańszczorze) a 4 w gminach okolicznych (w Dąbrowie, St. Mieście, Pol. Lutyni, Niem. Lutyni). Kółko śpiew. liczy 54 członków i ćwiczy pieśni w każdą środę. Biblioteka pomieszczona

w ochronce, liczy 377 dzieł w 423 tomach. Czytelników 48 przeczytało 1319 dzieł w 1541 tomach. Koło ofiarowało na Mikołaja i Gwiazdkę miejscowej ochronki Kcz 3.277'50, na potrzeby tejże ochronki Kcz 2.918'25 i na inne cele kulturalne 600 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 16.348'45, rozchody Kcz 16.193'30.

24. Karwina II (Solca). Koło założone w roku 1908, liczy 94 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jerzy Rusnok, nauczyciel szkoły wydziałowej, sekretarz p. Karol Sembali, sztygar, skarbnik p. A. Grycz. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 17. Ruch w Kole: 1 odczyt, 1 przedstawienie, 3 wieczorki, 2 zabawy, 1 bal, 1 festyn, 1 wycieczka, Obchód Konstytucji 3 Maja i Powstania listopadowego. Istnieje Kółko amatorskie i Kółko śpiewackie o 62 członkach, odbywające próby raz w tygodniu. Biblioteka liczy 100 dzieł. Korzystało z niej 32 czytelników a przeczytało 56 dzieł. Koło z okazji Gwiazdki udzieliło subwencji miejscowej szkole wydziałowej, ludowej i ochronce w łącznej kwocie 500 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 8.548'70, rozchody Kcz 7.993'70.

25. Karwina III („Praca“). Koło założone w r. 1918, liczy 138 członków. Zarząd: przewodniczący p. Franciszek Czechowicz, sekretarz p. Ernest Kubienka, skarbnik p. Stanisław Mosio. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 13. Koło utrzymuje bibliotekę, pomieszczoną w lokalu „Pracy“ a liczącą 366 dzieł w 426 tomach. Czytelników 31 wypożyczyło 270 dzieł w 293 tomach. Koło prowadzi Kółko amatorskie i Kółko śpiewackie o 63 członkach. Urządziło 2 odczyty, 2 przedstawienia, 3 zabawy, 1 festyn, 2 wieczornice ku uczczeniu Powstania listopadowego i Dnia Macierzy. Koło popiera szkołę „przy starym kościele“ i subwencionuje Gwiazdkę. Dochody wynosiły Kcz 10.048'35, rozchody Kcz 8.754'40.

26. Karwina IV (Granica). Koło założone w roku 1922, liczy 284 członków. Zarząd: przewodniczący p. Robert Szymik, górnik, sekretarz p. Józef Ostafin, kierownik szkoły, skarbnik p. Wojciech Drezdowicz, górnik. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 9. Koło prowadzi własną bibliotekę o 732 dziełach w 800 tomach. Korzystało z niej 52 czytelników i wypożyczyło 950 książek. Urządziło 1 odczyt, 4 zabawy, 1 festyn, Obchód Konstytucji 3 Maja. Kółko śpiewackie ćwiczyło raz w tygodniu a liczyło 40 członków. Na cele Gwiazdki i Mikołaja do ochronki Koło ofiarowało 3.783 Kcz 40 h. Ponadto troszczyło się o rzeczowe potrzeby ochronki, wydając na ten cel Kcz 699'80. Biblioteka przedstawia wartość 16.453 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 21.259'90, rozchody Kcz 16.869'90.

26. Karwina V (Dom Proletariuszy). Koło założone w roku 1922 liczy 230 członków. Zarząd: przewodniczący p. Henryk Szott, em. górnik, sekretarz p. Wilhelm Matusik, górnik, skarbnik p. Józef Molinek, górnik. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 12. Ruch w Kole: 5 odczytów samodzielnie, 2 w ekspozyturze Koła i 12 pogadanek tamże, 2 przedstawienia (Uśmiech Karwiny, rewja odegrana w Grodziszczu i Mąż z grzeczności), 4 zabawy, 2 wycieczki, 1 festyn, wieczornice z okazji imienin Marszałka Piłsudskiego, Konstytucji 3 Maja i Powstania listopadowe-

30. Dzień Macierzy. Koło utrzymuje czytelnię gazet w klubowni Domu Proletariuszy i bibliotekę, liczącą 392 dzieł w 408 tomach. Czytelników było 78, którzy przeczytali 731 dzieł w 836 tomach. Koło prowadzi Kółko amatorskie i Kółko śpiewackie o 65 członkach. Udzieliło subwencji szkołom i ochronce w łącznej kwocie Kcz 601'50. Dochody wynosiły Kcz 12.243'15, rozchody 10.297 Kcz 75 halerzy.

Kółko Samokształcenia przy V Kole Macierzy w Karwinie założone w roku 1927 wykazuje wyteżoną i owocną działalność. Odbyło 52 zebrań, na których wygłoszono i przedyskutowano 73 różnych referatów. Na zebrania uczęszczało przeciętnie 64 osób (najmniej 14, najwięcej 600). Większość referatów ilustrowano obrazami świetlnymi (10 razy używano aparatu Komisji Oświatowej, 28 aparatu własnego, 1 referat z filmem ruchomym, 3 z obrazami rzucanymi epidiaskopem). Prócz tego urządzono 4 zebrania wspólnie z innymi towarzystwami, jakoteż wysyłano prelegentów z ramienia Kółka. Dalej Kółko odbyło 1 wycieczkę ludoznawczą w Czadeckie, wycieczkę w Liptowskie, zbiorową na Błatnię, Klimczok, Równicę, tradycyjną na Kamionkę i 1 do Grodziszcz, gdzie wspólnie z V Kołem wypełniło program Wieczorku. Pozatem urządzono kurs tańców i świniobicie. Z dniem 1 stycznia 1932 Kółko staje się sekcją Komitetu połączonych Kół karwińskich.

28. Karwina VI. Koło założone w roku 1923, liczy członków 281. Zarząd: przewodniczący p. Kopp Franciszek, sekretarz p. Bolesław Borys, skarbnik p. Nięzgoda Karol. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 14. Koło abonuje do czytelni gazet 2 czasopisma. Prowadzi własną bibliotekę, liczącą 723 dzieł w 783 tomach. Z biblioteki korzystało 43 czytelników, którzy wypożyczyli 954 dzieł w 1096 tomach. Urządzono 2 odczyty samodzielnie, 1 w połączeniu z innymi towarzystwami, 2 zabawy, Dzień Macierzy, obchody narodowe z okazji rocznicy Konstytucji 3 Maja i Powstania listopadowego. Kółko amatorskie odegrało 3 przedstawienia, zaś Kółko śpiewackie, liczące 40 członków, odbywało próby co tydzień. Biblioteka Koła przedstawia wartość Kcz 4.724'10. Dochody wynosiły Kcz 9.069'85, rozchody Kcz 8.490'65.

29. Karpetna. Koło w roku sprawozdawczym nieczynne.

30. Kocobędz. Koło założone w roku 1923, liczy 70 członków. Zarząd: przewodniczący p. Józef Poncza, sekretarz p. Karol Zagóra, kierownik szkoły, skarbnik p. Kaleta Paweł. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 10. Ruch w Kole: 1 zabawa, obchód Konstytucji 3 Maja i Powstania listopadowego, wieczornica z okazji święta państwowego. Kółko amatorskie odegrało 8 przedstawień, Kółko śpiewackie liczy 30 członków. Biblioteka Koła jest czynna w połączeniu z biblioteką gminną. Koło opiekowało się miejscową ochronką. Dochody wynosiły Kcz 3.606'55, rozchody Kcz 3.588'75.

31. Kojkowice. Koło założone w roku sprawozdawczym, liczy 40 członków. Zarząd: przewodniczący p. Paweł Kajzar, rolnik, se-

kreতার p. Paweł Gajdzica, kierownik szkoły, skarbnik p. Józef Przeczek. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 4. Koło urządziło 4 przedstawienia (w tem 2 dla miejscowej Rodziny Opiekunczej) i 1 wycieczkę. Założyło Kółko amatorskie i Kółko śpiewackie, liczące 25 członków a odbywające próby regularnie raz w tygodniu. Dochody wynosiły 1.086 Kcz, rozchody 456 Kcz.

32. **Końska.** Koło założone w roku 1908 liczy 130 członków. Zarząd: przewodniczący p. Paweł Sikora, nauczyciel, sekretarz p. Anna Konieczna, nauczycielka, skarbnik p. Franciszek Stez. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 7. Ruch w Kole: 3 odczyty, 4 zabawy, 1 festyn, obchód konstytucji 3 Maja i 25-lecia Walki o szkołę polską. Kółko amatorskie wystąpiło 3 razy i odegrało sztuki: Sieroce wiano, To polityka, Jego kaprańska mość, Flisacy, Babska rewolucja. Kółko śpiewackie liczyło 40 członków i odbywało próby co tydzień. Biblioteka Koła liczy 256 dzieł (290 tomów) i jest złączona z gminną. Korzystało z nich 102 czytelników, którzy przeczytali 2.050 dzieł w 2.205 tomach. Koło udzieliło subwencji miejscowej ochronie w kwocie Kcz 500'— na środki naukowe, zakupiło reflektor dla miejscowej szkoły, jakoteż udzieliło subwencji innym instytucjom. Dochody wynosiły Kcz 13.067'85, rozchody Kcz 11.727'45.

33. **Koszarzyska.** Koło założone w r. 1928, liczy członków 30. Przewodniczący p. Jerzy Szmek, sekretarz p. Jerzy Bocek, skarbnik p. Gustaw Zuczek, kierownik szkoły. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 1. Z biblioteki ruchomej Zarządu Głównego korzystało 32 czytelników. Urządziło 1 odczyt samodzielnie, 1 wspólnie z innemi towarzystwami, 1 przedstawienie, na którem odegrało sztukę Prawica i lewica, Dzień Macierzy. Członkowie Koła biorą udział w urządzaniu festynu szkolnego, z którego czysty zysk przeznacza się na Gwiazdkę dla diatwy szkolnej. Dochody wynosiły Kcz 691'—, rozchody tyle samo.

34. **Leszna Dolna.** Koło założone w roku 1922 liczy 112 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jan Jaś, sekretarz p. Jerzy Tomoszek, kierownik szkoły, skarbnik p. Adam Martynek. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 5. Koło urządziło 2 odczyty, 2 przedstawienia i Dzień Macierzy. Kółko śpiewackie liczyło 50 członków i odbywało próby raz w tygodniu. Bibliotekę wypożyczyło Koło gminie Lesznej Górnej. Koło troszczyło się o potrzeby miejscowej ochronki. Dochody wynosiły Kcz 2.757'30, rozchody Kcz 1.068'35.

35. **Ligotka Kameralna.** Koło założone w roku 1926 liczy 45 członków. Zarząd: przewodniczący ks. Jan Unucka, sekretarz p. Jan Lam, nauczyciel, skarbnik p. Paweł Sabela. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 2. Kółko amatorskie odegrało 1 przedstawienie, Koło urządziło 1 zabawę. Troszczyło się o potrzeby ochronki, ofiarując na ten cel Kcz 670'50. Dochody wynosiły Kcz 1.386'35, rozchody Kcz 1.379'50.

36. **Lutynia Niemiecka.** Koło założone w roku 1911 liczy 118 członków. Zarząd: przewodniczący p. Rudolf Pastuszek, sekretarz

p. Rafał Bajger, nauczyciel, skarbnik p. Szczepan Woska. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 13. Ruch w Kole: 4 odczyty samodzielnie, 1 odczyt wspólnie z innymi towarzystwami, 7 zabaw, 1 wycieczkę, obchód Konstytucji 3 Maja i powstania listopadowego, 10-lecie odejścia z Lutyni śp. ks. Dziekana. Kółko amatorskie odegrało 3 przedst. w miejscu, 1 w Dzieńmorowicach a 1 w Zabłociu (odegrano sztuki: Gwałtu, co się dzieje! Nawrócony, Radcy pana radcy). Czytelnia, pomieszczona w lokalu szkoły wydziałowej, posiada 9 czasopism. Biblioteka licząca 139 dzieł w 150 tomach czynna była raz w tygodniu w połączeniu z biblioteką gminną. Korzystało z niej 73 czytelników i wypożyczyło 1.320 dzieł w 1.390 tomach. Kółko śpiewackie liczyło 30 członków. Koło ofiarowało na książki dla ubogich uczniów szkoły wydziałowej Kcz 699—. Dochody wynosiły Kcz 18.318'85, rozchody Kcz 18.002'45.

37. **Polska Lutynia.** Koło założone w roku 1913, liczy 171 członków. Zarząd: przewodniczący p. Józef Król, kowal, sekretarz p. Józef Drózd, skarbnik p. Franciszek Woska. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 20. Biblioteka Koła połączona z gminną wykazuje 63 czytelników, którzy przeczytali 550 dzieł w 656 tomach. Koło urządziło 2 odczyty treści okolicznościowej, 6 zabaw, 2 wycieczki, 4 przedstawienia, na których odegrano: Jasieńka, Nawrócony, Janek doktorem, Śnieżka i kominiarz, Damy i huzary i Żabi Król; dalej akademję z okazji rocznicy Konstytucji 3 Maja, oraz Dzień Macierzy. Kółko śpiewackie liczy 30 członków i odbywa próby co tydzień. Koło troszczy się o potrzeby miejscowej szkoły i ochronki i wydało na te cele Kcz 3.176'10. Koło zakupiło dla własnej potrzeby pianino. Dochody wynosiły Kcz 28.825'35, rozchody Kcz 28.623'—.

38. **Łazy I.** Koło założone w roku 1909, liczy 151 członków. Zarząd: przewodniczący p. Józef Pasz, sztygar, sekretarz p. Józef Rzyman, nauczyciel, skarbnik p. Karol Kubeczka. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 12. Koło abonuje 2 czasopisma, prowadzi Kółko amatorskie, a Kółko śpiewackie wspólnie z II Kołem. Urządziło 4 odczyty (z tego 2 samodzielnie), 2 przedstawienia (Zemsta cyganów i Wieczór humorystyczny), 1 bal, 1 wieczornicę, 2 wycieczki, Dzień Macierzy, Obchód święta państwowego i 25-lecia walki o szkołę polską. Subwencjonowało Gwiazdkę kwotą Kcz 600'— a oprócz tego udzieliło subwencji innym instytucjom i zakładom. Dochody wynosiły Kcz 13.676'60, rozchody Kcz 11.849'85.

39. **Łazy II.** Koło założone w roku 1911 liczy 104 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jan Letocha, sekretarz p. Karol Piegza, nauczyciel, skarbnik p. Jan Mołdrzyk. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 16. Ruch w Kole: Biblioteka liczy 197 dzieł w 212 tomach. Czytelników 26 przeczytało 186 książek. Kółko amatorskie urządziło 4 przedstawienia (Leci liście z drzewa, Kłopot pana Złotopolskiego, To polityka). Kółko śpiewackie istnieje wspólnie z I Kołem. Koło urządziło 2 zabawy, 1 festyn, wycieczkę na

Kozubową i do Zlina, Dzień Macierzy. Koło opiekowało się ochronką, na którą wydało Kcz 1.398'10, udzieliło subwencji na Gwiazdkę i inne cele. Dochody Koła wynosiły Kcz 14.210'75, rozchody Kcz 13.688'70.

40. **Łaki.** Koło założone w roku 1912 liczy 160 członków. Zarząd: przewodniczący p. Alojzy Gattnar, rolnik, sekretarz p. Rob. Chlebiak, nauczyciel, skarbnik p. Józef Kokotek, nauczyciel. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 11. Koło utrzymuje czytelnię, do której abonuje 10 czasopism. Z biblioteki liczącej 400 dzieł (420 tomów) korzystało 45 czytelników a wypożyczyło 380 dzieł w 420 tomach. Kółko amatorskie odegrało 3 przedstawienia (Maciek Samson, Zbójnik Śląski, Babska rewolucja). Na Kółko śpiewackie składa się chór męski złożony z 30 członków i chór mieszany z 40 członków. Pozatem Koło urządziło 6 odczytów (z tego 2 samodzielnie), 5 zabaw, Dożynki, Bal, Dzień Macierzy, obchód konstytucji 3 Maja. Koło wydało na utrzymanie ochronki kwotę Kcz 2.585'35 i udzieliło subwencji na inne cele w łącznej kwocie Kcz 520'—. Dochody Koła wynosiły Kcz 11.767'85, rozchody Kcz 11.028'35.

41. **Łomna Dolna.** Koło założone w roku sprawozdawczym liczy 62 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jerzy Sikora, emer. kolejarz, sekretarz p. Wiktor Podleśny, nauczyciel, skarbnik p. Jerzy Szkandera. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 1. Koło założyło Kółko amatorskie, które wystąpiło z 1 przedstawieniem, na którym odegrano: Sąsiedzi i Poseł czy kominiarz. Założyło również Kółko śpiewackie, do którego należy 24 członków. Prócz tego urządziło Koło 1 zabawę, 1 wycieczkę i 2 odczyty. Na Gwiazdkę ofiarowało Kcz 95'—. Dochody wynosiły Kcz 640'—, rozchody Kcz 286'20.

42. **Łomna Górna.** Koło założone w roku 1929 liczy 27 członków. Zarząd: przewodniczący p. Józef Sikora, rolnik, sekretarz i skarbnik p. Jan Korzenny, kierownik szkoły. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 3. Staraniem Koła urządzono 2 odczyty, Dzień Macierzy, Kółko amatorskie odegrało 2 przedstawienia, wystawiając sztuki: Pocziwy młynarz, Sąsiedzi i Babska rewolucja. Kółko śpiewackie pod batutą nauczyciela p. Wilhelma Mocka, odbywa próby dorywczo a liczy 20 członków. Koło urządziło „Mikołaja“ i subwencjonowało Gwiazdkę. Dochody wynosiły Kcz 1.025'10, rozchody Kcz 840'10.

43. **Łyżbice.** Koło założone w roku 1922 liczy 67 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jan Sikora, sekretarz i skarbnik p. Paweł Gojniczek, kier. szkoły. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 4. Koło urządziło 2 odczyty, 2 przedstawienia (Grube ryby, Wieczorek ochronki), 2 zabawy, obchód konstytucji 3 Maja. Koło troszczy się o utrzymanie ochronki (1.116'90 Kcz) i urządzenie Gwiazdki dla dzieci. Dochody wynosiły Kcz 4.973'60, rozchody Kcz 4.011'50.

44. **Markłowice Dolne.** Koło założone w roku 1908 liczy 55 członków. Zarząd: przewodniczący p. Franciszek Sikora, sekre-

tarz p. Jan Kurz, skarbnik p. Emi Węglarzy. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 13. Staraniem Koła urządzono 2 odczyty treści historycznej, 1 zabawę, 1 wycieczkę, wieczorek listopadowy. Kółko amatorskie odegrało następujące sztuki: Zagłoba swatem, Dworek pod lasem, Polowanie na męża. Kółko śpiewackie, składające się z 24 członków, ćwiczy pieśni co tydzień. Koło troszczy się o potrzeby rzeczowe ochronki (Kcz 7.656'20) i o urządzenie Gwiazdki dla dzieci. Dochody wynosiły Kcz 24 798'45, rozchody Kcz 24 701'05.

45. **Milików.** Koło założone w roku 1928 liczy 35 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jan Szkandera, rolnik, sekretarz p. Stefania Malczykówna, nauczycielka, skarbnik p. Jan Morcinek, kierownik szkoły. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 3. Biblioteka połączona z gminną i ruchomą Zarządu Głównego wykazuje 110 czytelników, którzy przeczytali 950 dzieł w 1.001 tomach. Koło odbyło: 4 odczyty (w tem 2 samodzielnie), 2 zabawy, obchód rocznicy powstania styczniowego, listopadowego i Konstytucji 3 Maja. Kółko amatorskie odegrało 4 przedstawienia na rzecz gminnej Rodziny Opiekuńczej, Kółko śpiewackie liczy 32 członków. Dochody wynosiły Kcz 509'60, rozchody Kcz 248'30.

46. **Mosty przy Cieszylinie.** Koło założone w roku 1926 liczy 58 członków. Zarząd: przewodniczący p. Alojzy Kokotek, sekretarz p. Hubert Tesarczyk, kier. szkoły, skarbnik p. Piotr Szewieczek. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 4. Biblioteka wykazuje 47 dzieł w 59 tomach. Czytelników było 24 a przeczytali 84 dzieł w 124 tomach. Koło prowadzi Kółko amatorskie, które odegrało 4 przedstawienia i Kółko śpiewackie o 24 członkach. Urządziło 3 odczyty, 1 zabawę, 1 festyn, 1 wycieczkę, Obchód Konstytucji 3 Maja, Dzień Macierzy. Koło stara się o potrzeby miejscowej ochronki i wypłaciło na ten cel Kcz 1.237'70. Dochody wynosiły Kcz 5 134'35, rozchody Kcz 4 750'55.

47. **Mosty przy Jabłonkowie.** Koło założone w roku 1928, liczy członków 115. Przewodniczący p. Franciszek Szotkowski, sekretarz p. Karol Malik, nauczyciel, skarbnik p. Jerzy Trombik, nauczyciel. Walne Zgromadzenie odbyło 1, posiedzeń Zarządu 9. Urządzono: 2 odczyty, 1 zabawę, 1 wycieczkę, 3 obchody narodowe: z okazji rocznicy powstania listopadowego, powstania styczniowego i Konstytucji 3 Maja. Kółko amatorskie urządziło 4 przedstawienia, na których odegrało: Mąż z grzeczności (2 razy), Na wymiarze i Młynarz i jego córka. Kółko śpiewackie liczyło 56 członków i odbywało próby raz w tygodniu. Główną troską Koła jest „Dom Macierzy“, na cele którego wydało Kcz 11.391'—. Na cele Gwiazdki ofiarowało Kcz 400'—. Dochody Koła wynosiły Kcz 16.331'10, rozchody Kcz 15.838'40.

48. **Nawsie I.** Koło założone w roku 1908 liczy 118 członków. Zarząd: przewodniczący p. Paweł Kantor, sekretarz p. Władysław Kufa, skarbnik p. Józef Prymus. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 11. Ruch w Kole: 3 odczyty (2 samodzielnie), 2 przedstawienia, 1 zabawa i 1 wycieczka. Kółko śpiewackie liczy 25 człon-

ków i zbiera się na próby raz w tygodniu. Na Gwiazdkę Koło ofiarowało Kcz 568'—, na cele ochronki udzieliło subwencji w kwocie Kcz 2.500'—. Dochody wynosiły Kcz 17.875'95, rozchody Kcz 12.877'20.

49. **Nawsie II.** Koło założone w roku sprawozdawczym, liczy 64 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jan Stonawski, gospodarki, sekretarz p. Jan Janiczek, rolnik, skarbnik p. Jerzy Dorda, rolnik. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 5. Koło założyło Kółko amatorskie, które odegrało 1 przedstawienie wystawiając sztuki: Adam i Ewa, Babska rewolucja; Kółko śpiewackie, liczące 25 członków a odbywające próby co 2 tygodnie. Dalej urządziło 1 odczyt i 1 festyn. Koło troszczy się o nowozałożoną ochronkę w Nawsiu. Przeprowadziło adaptację budynku i zakupiło inwentarz kosztem Kcz 5.832'70. Dochody wynosiły Kcz 13.338'90, rozchody Kcz 11.623'35.

50. **Nawsie III.** Koło założone w roku sprawozdawczym, liczy 39 członków. Zarząd: przewodniczący p. Sikora Jerzy, sekretarz p. Henryk Dobesch, naucz., skarbnik p. Józef Bocek. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 3. Koło urządziło 3 odczyty. Koło zbiera fundusze, celem otwarcia ochronki w miejscu. Dochody wynosiły Kcz 508'50, rozchody Kcz 213'50.

51. **Niebory.** Koło założone w roku 1924 liczy 42 członków. Zarząd: przewodniczący p. Adam Milerski, hutnik, sekretarz p. Jerzy Morcinek, skarbnik p. Jan Molin. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 3. Biblioteka Koła posiada 80 dzieł w 92 tomach i jest połączona z gminną. Korzystało z nich razem 47 czytelników i wypożyczyło 517 dzieł w 536 tomach. Kółko amatorskie wystąpiło z 1 przedstawieniem. Kółko śpiewackie liczyło 22 członków i ćwiczyło pieśni w miarę potrzeby. Koło urządziło oprócz tego 2 zabawy. Troską Koła jest ochronka, na której cele Koło ofiarowało Kcz 850'30. Dochody wynosiły Kcz 2.090'60, rozchody Kcz 1.869'60.

52. **Nydek.** Koło założone w roku 1922 liczy 56 członków. Zarząd: przewodniczący p. Raszka Jan, kierownik szkoły, sekretarz p. Jerzy Rucki, nauczyciel, skarbnik p. Jan Raszka. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 1. Biblioteka Koła jest czynna w połączeniu z biblioteką gminną. W połączeniu z Komisją Oświatową odbyło Koło 6 odczytów, urządziło 1 przedstawienie i obchód powstania listopadowego. Dochody wynosiły Kcz 916'70, rozchody Kcz 601'50.

53. **Olbrachcice.** Koło założone w roku 1914, liczy 128 członków. Zarząd: przewodniczący p. Franciszek Rojek, kier. szkoły, sekretarz p. Jan Farnik, nauczyciel, skarbnik p. Karol Miczka, górnik. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 10. Ruch w Kole żywy: Biblioteka wykazuje 126 dzieł w 135 tomach, czytelników 90 wypożyczyło 487 dzieł w 512 tomach. Urządzono 8 odczytów, 2 przedstawienia, 1 zabawę, 1 festyn, obchód Konstytucji 3 Maja i powstania listopadowego. Kółko śpiewackie liczące 24 członków wystąpiło 8 razy i odbyło 26 prób. Koło wydało na cele

miejscowej ochrony Kcz 3.436'30, na cele Gwiazdki Kcz 2.208'40. Dochody wynosiły Kcz 19.396'45 i tyleż rozchody.

54. **Oldrzychowice.** Koło założone w roku 1923 liczy 76 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jerzy Rusnok, rolnik, sekretarz p. Paweł Pustówka, nauczyciel, skarbnik p. Jan Haltof, stolarz. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 4. Biblioteka o 33 dziełach w 47 tomach wykazywała 8 czytelników, którzy wypożyczyli 33 książek w 45 tomach. Koło urządziło 1 odczyt, zaś Kółko amat. odegrało 1 przedstaw., na którem wystawiło sztukę Ofiary wojny. Na inwentarz ochrony Koło wydało Kcz 300'—. Dochody wynosiły Kcz 2.064'25, rozchody Kcz 1.779'90.

55. **Orłowa I.** Koło założone w roku 1908, liczy 234 członków. Zarząd: przewodniczący p. inż. Józef Machnik, kier. filii T. O. i Z. (do 22 sierpnia), potem p. Rudolf Folwarczny profesor, sekretarz p. Józef Folwarczny, profesor, skarbnik p. Jan Folwarczny, pro-

Kurs handlowy. (Nauka pisania na maszynach.)

fesor. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 12. Ponieważ w miejscu jest bogata biblioteka gminna, dlatego biblioteka Koła była nieczynna. Koło urządziło 2 odczyty, 2 przedstawienia, 3 zabawy, 3 wycieczki, Obchód konstytucji 3 Maja, Dzień Macierzy. Na Gwiazdkę i Mikołaja wydało Kcz 3.511'95, na cele ochrony Kcz 3.375'45. Chór liczy 28 członków i odbywa próby co tydzień. Dochody wynosiły Kcz 45.752'05, rozchody Kcz 38.324'30.

56. **Orłowa II.** Koło założone w roku 1925 liczy 66 członków. Zarząd: przewodniczący p. Paweł Sarganek, sekretarz p. Milada Pastuszkówna, mistrzyni ochrony, skarbnik p. Franciszek Szarowski. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 10. Koło urządziło: 3 odczyty, 2 zabawy, 1 bal i 1 festyn wspólnie z miejscową Rodziną Opiekuńczą. Koło urządza Gwiazdkę i Mikołaja dla dziewcząt II ochrony i pokrywa potrzeby rzeczowe. Na cele te wydało Kcz 2.882'25. Dochody Koła wynosiły Kcz 11.804'60, rozchody Kcz 10.975'—.

57. **Ostrawa Śląska.** Koło założone w r 1908, liczy 130 członków. Zarząd: przewodniczący p. Józef Wilczyński, sekretarz p.

Marja Ochotkówna, nauczycielka, skarbnik p. Gabriela Kunzowa, kierownicza bursy. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 10. Ruch w Kole: 5 odczytów, 5 zabaw, 1 festyn, obchód Konstytucji 3 Maja, powstania listopadowego, Dzień Macierzy. Kółko amatorskie wystąpiło 2 razy i odegrało sztuki: Akademik czyli ofiara za ojczyznę i Trójka hultajska. Na cele miejscowej szkoły ofiarowało Kcz 1.174'—, zaś na cele Gwiazdki Kcz 400'—. Dochody wynosiły Kcz 17.213'—, rozchody Kcz 15.057'45.

58. **Pietwałd.** Koło założone w roku 1930 liczy 39 członków. Zarząd: przewodniczący p. Józef Kiedroń, sztygar, sekretarz p. Karol Michalik, nauczyciel, skarbnik p. Gabriel Kotarba. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 10. Przydzielona biblioteka ruchoma Zarządu Głównego wykazuje 23 czytelników, którzy przeczytali 23 książek. Staraniem Koła odbyły się 2 odczyty (1 wspólnie z „Siłą“, 1 zabawa, obchód Konstytucji 3 Maja. Kółko amatorskie odegrało sztukę Jego kaprańska mość. Kółko śpiewackie wspólne z Kołem w Porębie. Na Gwiazdkę dla szkoły w Porębie Koło ofiarowało Kcz 250'—. Dochody wynosiły Kcz 5.011'90, rozchody Kcz 3.550'20.

59. **Piosek.** Koło założone w roku 1923 liczy 66 członków. Zarząd: przewodniczący p. Adam Pyszko, rolnik, sekretarz p. Jan Kołder, nauczyciel, skarbnik p. Paweł Sikora, rolnik. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 2. Przydzielona biblioteka ruchoma wykazuje 67 czytelników, którzy wypożyczyli 804 dzieł w 849 tomach. Odbyły się 3 odczyty treści narodowej i pouczającej, obchód Konstytucji 3 Maja. Kółko amatorskie wystąpiło 4 razy i odegrało: Jego kaprańska mość, Żyd w beczce, Werbel domowy, Babska rewolucja, Szwaczka warszawska. Kółko śpiewackie liczy 36 członków i zbiera się na próby dorywczo. Młodzież zgrupowana w Kole przyczyniła się do urządzenia festynu szkolnego. Dochody wynosiły Kcz 2.438'40, rozchody Kcz 521'—.

60. **Piosek-Baginieć.** Koło założone w roku sprawozdawczym liczy 44 członków. Zarząd: przewodniczący p. Paweł Byrtus, sekretarz p. Jan Kula, nauczyciel, skarbnik p. Józef Jochymek. Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 11. Ruch w Kole: 3 zabawy, Walne zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 6. Koło przydzielono bibliotekę wędrowną, która wykazywała 16 czytelników. Wypożyczający przeczytali 95 dzieł w 112 tomach. Urządzono 2 odczyty, 1 przedstawienie, 1 bal, Dziesięciolecie cudu nad Wisłą i „Dzień Wolności“. Dochody wynosiły Kcz 1.583'25, rozchody Kcz 893'60.

61. **Pietrowice.** Koło założone w roku 1925 liczy 97 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jan Urbańczyk, kierownik szkoły, sekretarz p. Marja Swobodówna, skarbnik p. Rudolf Szyrocki. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 11. Kółko amatorskie odegrało 2 przedstawienia (Karpaccy górale, Gałganduch). Urządzono 5 zabaw, 1 festyn, obchód Konstytucji 3 Maja. Dzień Macierzy. Kółko śpiewackie, liczące 50 członków, odbywa próby

według potrzeby. Na cele gwiazdkowe Koło ofiarowało Kcz 1.000. Dochody wynosiły Kcz 8.248'80, rozchody Kcz 7.244'30.

62. **Poręba.** Koło założone w roku 1908 liczy 104 członków. Zarząd: przewodniczący p. Paweł Greń, sekretarz p. Karol Polak, kier. szkoły, skarbnik p. Henryk Urbańczyk, nadsztygar. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 11. Ruch w Kole: 3 zabawy, 1 festyn, Obchód 25-lecia Walki o szkołę polską, 5 odczytów. Kółko amatorskie wystąpiło 4 razy i odegrało sztuki: Królowa Przedmieścia, Wesele Fonsia i Pańszczorze. Kółko śpiewackie w 48 członkach ćwiczy pieśni we czwartki. Biblioteka liczy 369 dzieł w 407 tomach, czytelników 34 przeczytało 301 dzieł w 337 tomach. Koło utrzymuje w lokalu szkoły ludowej czytelną gazet. Koło subwencjonowało Gwiazdkę kwotą Kcz 250'— i udzieliło zapomóg na inne cele. Dochody Koła wynosiły Kcz 14.353'75, rozchody Kcz 12.150'20.

63. **Puńców.** Koło założone w roku 1908 liczy 77 członków. Zarząd: przewodniczący p. Antoni Podeszwa, sekretarz p. Józef Ondrzejek, skarbnik p. Franciszek Szymeczek, Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 9. Biblioteka jakoteż czytelnia gazet są czynne w połączeniu z gminnymi. Urządzono 1 odczyt, 1 przedstawienie (Na wymiarze), 1 zabawę, 1 festyn. Kółko śpiewackie istnieje w połączeniu z temże w Nowym Boguminie. Dochody wynosiły Kcz 3.652'20, rozchody Kcz 3.593'30.

64. **Raj.** Koło założone w roku 1924 liczy 54 członków. Zarząd: przewodniczący p. Józef Polak, sekretarz p. Józef Owczarzy, skarbnik p. Ludwik Blacha. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 11. Biblioteka liczy 65 dzieł w 74 tomach. Czytelników 11 przeczytało 45 dzieł w 62 tomach. Kółko amatorskie wystąpiło z 3 przedstawieniami i odegrało sztuki: Dzieci wdowy, Dziesiąty pawilon, Pańszczorze i Chrapanie z rozkazu. Staraniem Koła urządzono 1 zabawę, 1 bal, 1 festyn, Dożynki, Dzień Macierzy i obchód Konstytucji 3 Maja. Kółko śpiewackie z braku dyrygenta nie funkcjonowało. Na cele Gwiazdki ofiarowało Koło Kcz 1.572'30. Dochody wynosiły Kcz 8.692'85, rozchody tyle samo.

65. **Ropica.** Koło założone w r. 1909 liczy 81 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jan Michalik, sekretarz p. Marja Krzyżankówna, mistrzyni ochronki, skarbnik p. Franciszek Franek. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 10 (i 1 Komitetu dożynkowego). Z biblioteki liczącej 295 dzieł (326 tomów) wypożyczyło książki 24 czytelników i przeczytało 154 dzieł w 168 tomach. Koło urządziło: 1 koncert chóru T. N. P., wieczorek ochronki, Dożynki. Kółko śpiewackie liczące 30 członków zbiera się na próby przygodnie. Na Gwiazdkę i Mikołaja w ochronce Koło wydało Kcz 723'10. Dochody wynosiły Kcz 8.691'20, rozchody Kcz 6.130'60.

66. **Rychwałd.** Koło założone w r. 1908 liczy 174 członków. Zarząd: przewodniczący p. Gabriel Janeczko, sekretarz p. Leon Szmeja, kierownik szkoły, skarbnik p. Walenty Dostał, nadsztygar. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 16. Koło utrzymuje czytelną w lokalu szkoły ludowej, bibliotekę liczącą 137 dzieł w

165 tomach. Czytelników było 65, którzy przeczytali 319 dzieł w 320 tomach. Staraniem Koła urządzono 1 bal, festyn szkolny. Dożynki, winobranie, zabawę fartuszkową, akademję ku uczczeniu konstytucji 3 Maja i Dnia Matki, Dzień Macierzy. Kółko amatorskie występowało 10 razy i odegrało sztuki: Trójka hultajska (powtórzone w Zabłociu, Witkowicach, Mar. Górach), Ciurkiewicz czy Dziurkiewicz, Adam i Ewa, Za nic żydowskie swaty, Pańszchorze (powtórzone w Porębie i w miejscu). Wspólnie z Komisją oświatową urządziło Koło 10 odczytów na różne tematy. Kółko śpiewackie składające się z chóru męskiego i mieszanego liczy 85 członków i występowało przy różnych okolicznościach. Koło opiekuje się miejscową działwą szkolną i ochronką. Przystąpiło do kupna parceli pod budowę przyszłej szkoły. Dochody wynosiły Kcz 21.929'60, rozchody Kcz 21.612'50.

67. **Rzeku.** Koło założone w roku 1926, liczy 30 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jerzy Kiswa, sekretarz p. Jerzy Samiec, kierownik szkoły, skarbnik p. Jan Fójcik. Walne Zgromadzenie 1. posiedzeń Zarządu 2. Biblioteka Koła jest czynną w połączeniu z gminną. Staraniem Koła odbyły się 2 odczyty, 1 przedstawienie, i wycieczka. Dochody wynosiły Kcz 939'10, rozchody 41 Kcz.

68. **Sibica.** Koło założone w roku 1924, liczy 83 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jerzy Teper, wójt, sekretarz p. Marija Wadowska, mistrzyni ochronki, skarbnik p. Zuzanna Macurowa żona kier. szkoły. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 3. Biblioteka Koła o 501 dziełach w 593 tomach wykazywała 35 czytelników, którzy wypożyczyli 356 dzieł w 425 tomach. W połączeniu z biblioteką gminną posiadała 70 członków, którzy przeczytali 731 dzieł (777 tomów). Urządzono 1 odczyt, 2 zabawy, 1 bal. Kółko amatorskie odegrało 3 sztuki (Nawrócony, Przemówiła i Werbel domowy). Kółko śpiewackie jest połączone z Kółkiem cieszyńskim. Koło opiekuje się ochronką, na którą wydało Kcz 861'25. Dochody wynosiły Kcz 9.527'20, rozchody Kcz 6.646'60.

69. **Skrzeczoni.** Koło założone w roku 1909, liczy 127 członków. Zarząd: przewodniczący p. Leon Szewczyk, sekretarz p. Jan Zyder, kierownik szkoły, skarbnik p. Józef Górny. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 17. Z biblioteki Koła, liczącej 293 dzieł w 346 tomach, korzystało 51 czytelników a przeczytało 692 dzieł w 738 tomach. Urządzono 2 odczyty, 1 przedstawienie (Pani Wójtowa), 1 wieczorek Mikołajowy, 4 zabawy, 1 bal. 1 festyn, Dożynki, Dzień Macierzy. Kółko śpiewackie liczyło 35 członków, schodząc się na próby raz w tygodniu. Specjalną opieką otacza Koło ochronkę (na inwentarz i przybory naukowe wydało 567 Kcz 10 h, na utrzymanie Kcz 1.569'95). Dochody wynosiły Kcz 16.884'95, rozchody Kcz 16.388'10.

70. **Stanińciewicz.** Koło założone w roku 1928, liczy 23 członków. Zarząd: przewodniczący p. Józef Putniorz, sekretarz p. Józef Stebel, kierownik szkoły, skarbnik p. Kula Edward. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 3. Biblioteka w połączeniu z wędrowną Zarządu Głównego liczy 69 dzieł (71 tomów). Czytel-

ników było 28 a przeczytało 35 książek. Kółko amatorskie odegrało 2 przedstawienia (Nawrócony, Babska rewolucja). Urządzone oprócz tego 1 zabawę. Koło przyczyniło się do urzędzenia Gwiazdki kwotą Kcz 312'40. Dochody wynosiły Kcz 2.346'35, rozchody Kcz 462'40.

71. Stare Miasto. Koło założone w roku 1929, liczy 31 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jan Sznepka, sekretarz p. Eugeniusz Masłowski, kierownik szkoły, skarbnik p. Jakób Rusok, górnik. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 5. Biblioteka Koła połączona z gminną liczy 62 dzieł w 154 tomach. Czytelników 36 przeczytało 164 dzieł w 186 tomach. Kółko amatorskie wystąpiło 2 razy, odgrywając sztuki: Iste roki, Janek doktorem, Końska kuracja. Urządzono: 1 odczyt, 1 zabawę, 1 festyn, Dzień Macierzy. Kółko śpiewackie o 34 członkach ćwiczyło pieśni raz w tygodniu. Koło troszczy się o potrzeby ochronki i wydało na jej cele 860 Kcz, zaś na cele Gwiazdki Kcz 943'70. Dochody wynosiły Kcz 2.162'85, rozchody Kcz 1.927'50.

72. Stonawa. Koło założone w roku 1910, liczy 140 członków. Zarząd: przewodniczący p. Franciszek Jeżowicz, kierownik szkoły, sekretarz p. Karol Tomiczek, nauczyciel, skarbnik p. Antoni Ryba. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 7. Koło utrzymuje czytelnię, do której abonuje 4 czasopisma. Biblioteka, licząca 752 dzieł w 869 tomach, wykazywała 120 czytelników, którzy wypożyczyli 911 dzieł (1060 tomów). Urządzono: 2 odczyty, bal, Dzień Macierzy, Dzień Kwiatka. Kółko amatorskie odegrało 3 przedstawienia (Młynarz i jego córka, Krowoderskie zuchy, Jego kaprańska mość). Kółko śpiewackie liczyło 50 członków i zbierało się na próby co niedzielę. Koło płaciło czynsz za lokal ochronki w kwocie 1.500 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 8.924'80, rozchody Kcz 6.190'15.

73. Sucha Dolna. Koło założone w roku 1911, liczy 67 członków. Zarząd: przewodniczący p. Franciszek Czyż, kontrolor Centr. Stow. społ., sekretarz p. Karol Poncza, nauczyciel, skarbnik p. Jan Kubeczka. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 8. Biblioteka Koła czynna wspólnie z gminną. Urządzono 2 przedst., 5 zabaw, 1 festyn, wieczornicę ku uczczeniu Konstytucji 3 Maja, Dzień Macierzy, Wianki. Na cele Gwiazdki ofiarowało Koło 200 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 4.368'90, rozchody Kcz 673'15.

74. Sucha Górna I. Koło założone w roku 1913, liczy 97 członków. Zarząd: przewodniczący p. Alojzy Sznepka, nauczyciel, sekretarz p. Henryk Trzaskalik, skarbnik p. Franciszek Olszok. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 9. Koło utrzymuje czytelnię i prowadzi bibliotekę, liczącą 380 dzieł w 443 tomach. Czytelników 16 przeczytało 75 książek. Koło urządziło 1 odczyt (W cieniu palm), 1 przedstawienie (Na służbie), 4 zabawy i Dzień Macierzy. Na cele Gwiazdki ofiarowało Koło 200 Kcz, na potrzeby ochronki 600 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 5.915'80, rozchody Kcz 5.165'95.

75. Sucha Górna II. Koło założone w roku 1913, liczy 56 członków. Zarząd: przewodniczący p. Rudolf Toboła, górnik, sekretarz p. Karol Ciećciała, nauczyciel, skarbnik p. Karol Szarowski. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 12. Biblioteka, licząca 206 dzieł w 237 tomach posiadała 7 czytelników, którzy wypożyczyli 38 książek. Koło urządziło 1 odczyt, Dożynki i Dzień Macierzy wspólnie z I i III Kołem. Koło subwencjonowało Gwiazdkę kwotą 100 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 1.886'90, rozchody Kcz 1.846'90.

76. Sucha Górna III. Koło założone w roku 1912, liczy 143 członków. Zarząd: przewodniczący p. Karol Macura, maszynista, sekretarz p. Jan Szczepański, nauczyciel, skarbnik p. Józef Wałuszek, górnik. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 10. Biblioteka pomieszczona w restauracji p. Guziura liczy 165 dzieł w 302 tomach. Korzystało z niej 36 czytelników, którzy przeczytali 183 książek. Kółko amatorskie odegrało 2 przedstawienia (Na służbie). Staraniem Koła odbyło się: 3 odczyty (2 wspólnie z Komisją Oświatową), 3 zabawy, 1 festyn, Uroczystość otwarcia ochronki, Dzień Macierzy. Na cele ochronki Koło wydało 320 Kcz i subwencjonowało Gwiazdkę. Dochody wynosiły Kcz 4.412'65, rozchody Kcz 3.842'20.

77. Sucha Średnia I. Koło założone w roku 1910, liczy 103 członków (o 24 więcej niż w roku ubiegłym). Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 14. Przewodniczący p. Józef Kożusznik, sekretarz p. Agnieszka Santariusówna, mistrzyni ochronki, skarbnik p. Józef Pawlas. Koło urządziło 1 bal, Dożynki, Dzień Macierzy i Mikołaja dla ochronki. Udzieliło subwencji na cele Gwiazdki w kwocie Kcz 636'75, zaś na cele ochronki Kcz 445'85. Dochody wynosiły Kcz 6.030'80, rozchody Kcz 4.419'15.

78. Sucha Średnia II. Koło założone w roku 1913, liczy 59 członków. Zarząd: przewodniczący p. Paweł Kożusznik, sekretarz p. August Fukała, nauczyciel, skarbnik p. Józef Michalik. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 11. Koło urządziło: 2 odczyty, 3 przedstawienia, 2 zabawy, 1 wycieczkę, 1 festyn, Dzień Macierzy. Kółko śpiewackie liczyło 25 członków i odbywało próby co tydzień. Na cele ochronki Koło wydało Kcz 593'05 i subwencjonowało Gwiazdkę kwotą 100 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 4.420'20, rozchody Kcz 3.256'25.

79. Śmiłowice. Koło założone w roku 1924, liczy 59 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jerzy Zientek, rolnik, sekretarz p. Jan Szalbot, kierownik szkoły, skarbnik p. Karol Wałach, rolnik. Posiedzeń Zarządu 3. Biblioteka Koła w połączeniu z gminną wykazuje 222 książki. Czytelników 38 wypożyczyło 150 dzieł w 166 tomach. Kółko amatorskie odegrało 3 przedstawienia (Stryj przyjechał, Qui pro quo, Świat bez mężczyzn, Śluby panieńskie). Prócz tego urządzono 3 zabawy i 2 wycieczki. Kółko śpiewackie liczyło 24 członków i ćwiczyło pieśni dorywczo. Na Gwiazdkę Koło ofiarowało 300 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 3.224'75, rozchody Kcz 1.482'20.

80. **Szonychel.** Koło założone w roku 1922, liczy 70 członków. Zarząd: przewodniczący p. Paweł Pszczółka, kierownik szkoły, sekretarz p. Leontyna Florkówna, mistrzyni ochronki, skarbnik p. Karolina Mikołajkówna. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 14. Biblioteka Koła jest połączona z biblioteką gminną. Wspólnie z miejscową Komisją Oświatową. Koło urządziło 10 odczytów, Kółko amatorskie odegrało 4 przedstawienia (Wojciechowa Żukowa, Pan Chciwski, Pani Wójtowa, Porucznik I. brygady, Klub kawalerów, Posag w kominie, Babska rewolucja). Dalej Koło urządziło 4 zabawy, 1 festyn szkolny i Dzień Macierzy. Na cele miejscowej ochronki Koło wydało Kcz 4.001'20. Dochody wynosiły Kcz 19.114'70, rozchody Kcz 13.693'30.

81. **Szumbark.** Koło założone w roku 1911, liczy 63 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jan Kocur, sekretarz p. Anna Jadwiszcakówna, mistrzyni ochronki, skarbnik p. Jan Buchwałdek, nad-sztygar. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 8. Koło utrzymuje czytelnię w lokalu p. Folwarcznego, do której abonuje 5 czasopism. Bibliotekę połączono z gminną. Koło urządziło 2 odczyty, 1 zabawę weselną, Dożynki, Dzień Macierzy. Kółko śpiewackie liczy 30 członków. Koło troszczyło się o potrzeby miejscowej ochronki i wydało na ten cel Kcz 2.916'55. Dla szkoły zakupiło przybory za kwotę 339 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 9.420'50, rozchody Kcz 9.324'95.

82. **Trzanowicie.** Koło założone w roku 1924, liczyło 55 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jan Lasota, kierownik szkoły, sekretarz i skarbnik p. Henryk Bonczek, nauczyciel. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 2. Biblioteka Koła pomieszczona w kancelarii gminnej liczy 229 dzieł w 280 tomach, Czytelników było 37, którzy przeczytali 173 dzieł w 222 tomach. Urządzono 1 przedstawienie, 1 zabawę i 1 wycieczkę. Dochody wynosiły Kcz 3.750'05, rozchody Kcz 1.327'45.

83. **Trzycieź.** Koło założone w roku 1926, liczy 57 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jan Szkuta, urzędnik bankowy, sekretarz p. Paweł Zawadzki, skarbnik p. Franciszek Baron. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 4. Biblioteka Koła jest czynna w połączeniu z gminną, korzystało z niej 46 członków, którzy wypożyczyli 390 dzieł (403 tomów). Staraniem Koła odbyły się: 3 odczyty (2 wspólnie z Rodziną Opiekuńczą), 2 zabawy. Kółko amatorskie odegrało 2 przedstawienia, wystawiając sztuki: Babska rewolucja, Jeden z nas musi się ożenić, Chrapanie z rozkazu, Żyd w beczce. Dochody wynosiły Kcz 2.407'15, rozchody Kcz 1.003'50.

84. **Trzyniec.** Koło założone w roku 1922, liczy 116 członków. Zarząd: przewodniczący p. Jan Pszczółka, właściciel stolarni, sekretarz p. Karol Stritzki, nauczyciel, skarbnik p. Edward Nemeček. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 7. Urządzono 1 zabawę, 1 festyn, Dzień Macierzy i Wieczorek z okazji otwarcia szkoły wydziałowej. Koło udzieliło wsparcia biednym studentom,

urządziło Gwiazdkę i wycieczkę szkolną wspólnie z Rodziną Opiek. Dochody wynosiły Kcz 20.194'95, rozchody Kcz 4.141'10.

85. **Wędrzyń.** Koło założone w roku 1907, liczy 104 członków. Zarząd: przewodniczący p. Teofil Rygiel, nauczyciel, sekretarz p. Karol Dziadek, nauczyciel, skarbnik p. Paweł Wojnar. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 4. Koło urządziło 3 odczyty, Dzień Macierzy i wspólnie z Gminną Rodziną Opiekuńczą festyn szkolny i Gwiazdkę. Na cele ochronki złożyło kwotę 2.000 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 5.159'30, rozchody Kcz 1.261'20.

86. **Wierzniewice.** Koło założone w roku 1911, liczy 86 członków. Zarząd: przewodniczący p. Emil Wałowcy, kierownik szkoły, sekretarz p. Henryk Bizoń, nauczyciel, skarbnik p. Stefan Duda, robotnik. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 8. Biblioteka Koła jest czynna w połączeniu z biblioteką Powiatowego Komitetu Oświatowego. Koło urządziło: 5 odczytów (3 samodzielnie), 5 zabaw, 1 festyn, Dożynki, obchód święta państwowego. Kółko amatorskie urządziło 5 przedstawień, na których odegrano: Sieroce wiano (dwukrotnie), Kominiarz i piekarz, Ofiara serca i Jaselka. Kółko śpiewackie o 26 członkach zbiera się na próby 2 razy w tygodniu. Na cele gwiazdkowe Koło ofiarowało kwotę Kcz 426'30. Dochody wynosiły Kcz 16.050'50, rozchody Kcz 8.922'70.

87. **Zabłocie.** Koło założone w roku 1924, liczy 67 członków. Zarząd: przewodniczący p. Adolf Szindler, kolejarz, sekretarz p. Józef Russek, skarbnik p. Franciszek Szymurda. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 10. Koło prowadzi bibliotekę w połączeniu z biblioteką Powiatowej Komisji Oświatowej a liczą razem 125 dzieł w 168 tomach. Czytelników 84 przeczytało 187 dzieł w 196 tomach. Staraniem Koła urządzono: 6 odczytów (1 w połączeniu z Ochotniczą Strażą Pożarną), Dzień Macierzy, obchód święta państwowego. Kółko amatorskie odegrało 3 przedstawienia (Trójka hultajska, Pan Majsterek, Werbel domowy, Kukusa podlotkiem, Radcy pana radcy). Kółko śpiewackie, liczące 35 członków, odbywało próby raz w tygodniu. Dochody wynosiły Kcz 4.058'95, rozchody Kcz 3.548'10.

88. **Zawada.** Koło założone w roku 1923, liczy 73 członków. Zarząd: przewodniczący p. Rudolf Ślądeczka, sekretarz p. Jan Janas, skarbnik p. Józef Wojaczek, kierownik szkoły. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 13. Koło utrzymuje bibliotekę z 167 dziełach w 194 tomach. Czytelników było 34, którzy wypożyczyli 160 dzieł w 195 tomach. Staraniem Koła urządzono 2 odczyty, 2 zabawy, 1 wycieczkę, 1 festyn, akademię ku uczczeniu 28 października. Kółko amatorskie wystąpiło 3 razy, odgrywając sztuki: Ciotka Karola, Babska rewolucja i Surduł i siermięga. Kółko śpiewackie liczy 36 członków i ćwiczy pieśni raz w tygodniu. Na Gwiazdkę Koło ofiarowało 1.500 Kcz. Dochody wynosiły Kcz 8.638'35, rozchody tyle samo.

89. **Żuków Dolny.** Koło założone w roku 1920, liczy 53 członków. Zarząd: przewodniczący p. Karol Śliż, sekretarz p. Józef

Wachtarczyk, nauczyciel, skarbnik p. Ludwik Szynder, kierownik szkoły. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 8. Biblioteka Koła czynna jest z biblioteką gminną i wykazuje 200 dzieł w 220 tomach. Korzystało z niej 87 czytelników, którzy przeczytali 532 książek. Koło urządziło 6 odczytów (2 samodzielnie), 2 przedstawienia, 3 zabawy, 2 wycieczki, Dzień Macierzy. Kółko śpiewackie, liczące 28 członków, zbiera się na próby raz w tygodniu. Na cele ochronki Koło ofiarowało Kcz 816'80. Dochody wynosiły Kcz 4369'90, rozchody Kcz 3.418'10.

90. **Żywocice.** Koło założone w roku 1914, liczy 37 członków. Zarząd: przewodniczący p. Józef Rozbrój, sekretarz p. Augustyn Nohel, nauczyciel, skarbnik p. Jan Kiedroń. Walne Zgromadzenie 1, posiedzeń Zarządu 4. Biblioteka połączona jest z biblioteką gminną. Staraniem Koła urządzono: 2 odczyty, 2 przedstawienia (Macocha, Końska kuracja), 1 festyn, obchód Konstytucji 3 Maja, Dzień Macierzy. Kółko śpiewackie liczy 32 członków i zbiera się na próby co tydzień. Dochody wynosiły Kcz 1.919'80, rozchody Kcz 1.223'25.

Sprawozdanie z Komisji Rewizyjnej.

Komisja Rewizyjna badała przedłożone rachunki i bilans za 1931 r. i znalazła je zgodne z księgami i załącznikami. Zarazem podała też konkretne wnioski celem poczynienia oszczędności w wydatkach i wezwała Zarząd Główny do energicznego ściągania zaległych należności statutowych od Kół.

Stawia wniosek na udzielenie Zarządowi Głównemu absolutorjum.

Jan Ofiok m. p.
przewodniczący

Inż. Józef Machnik m. p.
sekretarz

Członkowie:

Biłko Józef m. p.
Buzek Karol m. p.

Pawliczek Fr. m. p.
Sembol Wiktor m. p.

Lustracja Kół.

Każdemu poszczególnemu Kołu przydzielił Zarząd Główny Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji lustratora, który ma za zadanie opiekowanie się Kołem, kierowanie jego rozwojem, pośredniczenie między Zarządem Koła a Zarządem Głównym, jakoteż kontrolę nad działalnością Koła.

W roku sprawozdawczym obowiązki lustratorów pełnili następujący WPanowie:

1. Badura Józef, prof. gimn. real. w Orłowej (Dąbrowa, Karwina III i IV Koło).

2. Badura Jan, naucz. szkoły wydz. w Jabłonkowie (Bukowiec, Piosek).

3. Bajger Rafał, naucz. szkoły wydz. w Niem. Lutyni (Wierzniowice).

4. Berger Karol, dyrektor szk. wydz. w Cz. Cieszynie (Końska I, Ropica).
5. Buchwałdek Jan, nadsztygar w Szumbarku (Datynie Dolne, Sucha Dolna).
6. Budnik Rudolf, dyrektor szk. wydziałowej w Bystrzycy (Karpetna, Oldrzychowice).
7. Burian Wiktor, prof. gimn. realn. w Orłowej (Gruszów).
8. Cieniała Jan, burmistrz w Wędryni (Łyżbice).
9. Czyż Franciszek, kontrolor konsumów w Suchej Dolnej (Błędowice Dolne I i II Koło).
10. Drózd Alojzy, prof. gimn. real. w Orłowej (Karwina V, Niem. Lutynia).
11. Dziadura Karol, nadsztygar w Suchej Górnej (Sucha Górna II i III, Sucha Średnia I Koło).
12. Folwarczny Józef, prof. gimn. real. w Orłowej (Karwina I).
13. Folwarczny Rudolf, prof. gimn. real. w Orłowej (Polska Lutynia).
14. Franek Franciszek, kierownik szkoły w Cierlicku Górnem (Grodziszcz, Stanisławice).
15. Franek Józef, kierownik szkoły w Bukowcu (Jabłonków).
16. Gojniczek Paweł, kier. szkoły w Łyżbicach (Wędrynia).
17. Guziur Teodor, kierownik szkoły w Karwinie (Karwina II i VI Koło).
18. Ks. Chaberkowski Stefan, katecheta w Bystrzycy (Czeski Cieszyn).
19. Jeżowicz Franciszek, kierownik szkoły w Stonawie (Olbrachcice).
20. Kantor Jan, kierownik szkoły w Oldrzychowicach (Guty).
21. Kornuta Piotr, dyrektor konsumu w Trzyńcu (Leszna Dolna, Trzynieć).
22. Krygiel Henryk, nauczyciel w Błędowicach Dolnych (Żywocice).
23. Lipka Paweł, kierownik szkoły w Piosku (Łomna Górna, Mosty przy Jabłonkowie, Piosek-Baginieć).
24. Marosz Karol, nauczyciel szk. wydz. we Frysztacie (Markłowice Dolne, Piotrowice, Stare Miasto).
25. Maryniok Józef, dyrektor szkoły wydz. w Niem. Lutyni (Zabłocie).
26. Molenda Leon, dyrektor szkoły wydz. w Suchej Górnej (Sucha Średnia II).
27. Morcinek Jan, kierownik szkoły w Milikowie (Koszarzyska).
28. Motyka Stanisław, prof. gimn. realn. w Orłowej (Łazy I i II Koło).
29. Ogrocki Gabrijel, sekretarz Wzajemnej Pomocy we Frysztacie (Frysztat II, Raj).
30. Ostafin Józef, kierownik szkoły w Dąbrowej (Frysztat I).
31. Osuchowski Bronisław, referent Macierzy Szkolnej w Czeskim Cieszynie (Sibica, Śmiłowice, Trzecie, Kojkowice, Szonychel, Gnojnik).

32. Paszek Rudolf, dyrektor szkoły wydział. w Jabłonkowie (Boconowice, Gródek, Nawsie I).
33. Piegza Karol, nauczyciel szkoły wydz. w Łazach (Poręba, Rychwałd, Szumbark).
34. Fiprek Rudolf, sztygar w Łazach (Sucha Górna I).
35. Polak Karol, kierownik szkoły w Porębie (Pietwałd).
36. Rojek Franciszek, kierownik szkoły w Olbrachcicach (Stonawa).
37. Rusnok Jerzy, nauczyciel szkoły wydział. w Karwinie (Darków, Łąki).
38. Słowik Karol, nauczyciel szkoły wydz. w Czeskim Cieszyńcu (Niebory).
39. Szczepański Jan, kierownik szkoły w Oldrzychowicach (Bystrzyca).
40. Szalbot Jan, kierownik szkoły w Śmiłowicach (Ligotka Kameralna, Rzeką).
41. Szmeja Leon, kierownik szkoły w Rychwałdzie (Nowy Bogumin).
42. Szymonik Franciszek, naucz. szkoły wydział. w Trzyńcu (Nawsie II i III Koło).
43. Toman Franciszek, dyrektor szkoły wydz. w Błędowicach Dolnych (Cierlicko Dolne, Cierlicko Górne).
44. Ks. Trombik Karol, profesor gimn. realnego w Orłowej (Orłowa I i II Koło).
45. Urbańczyk Jan, kierownik szkoły w Piotrowicach (Zawada).
46. Wachtarczyk Józef, nauczyciel w Żukowie Dolnym (Trzanowice).
47. Waleczko Jarosław, redaktor w Czeskim Cieszyńcu (Kocobędz, Mosty przy Cieszyńcu, Żuków Dolny).
48. Walek Jerzy, nauczyciel szkoły wydz. w Bystrzycy (Jabłonków II).
49. Wojtek Jan, kierownik szkoły w Polskiej Lutyni (Dziecinowice, Skrzeczów).
50. Wożyła Teofil, kierownik szkoły w Gruszowie (Śląska Ostrawa, Pudłów).
51. Zientek Jan, emer. nauczyciel w Nawsiu (Milików, Nydek).

* * *

Zarząd Główny poczuwa się do miłego obowiązku wyrażenia na tem miejscu jak najserdeczniejszego podziękowania wszystkim wyżej wymienionym Panom za bezinteresowne opiekowanie się Kołami, wyjazdy czy to na Walne Zgromadzenia, czy to posiedzenia Zarządów i przyczynienia się w ten sposób do rozwoju i intensywniejszej działalności Kół a tem samem i całej naszej instytucji.

Księgarnia Macierzy Szkolnej w Czeskim Cieszynie.

Księgarnia Macierzy Szkolnej, przejęta z rąk prywatnych w połowie roku 1930, prowadzona jest przez kierownika p. Pawła Cymorka z Wędryni. W skład personelu ponadto wchodzi: pomocnica p. Helena Macurówna z Dolnej Lesznej oraz praktykant p. Adam Josiek z Końskiej. Celem utrzymania ścisłego kontaktu między Zarządem Głównym Macierzy Szkolnej a kierownictwem księgarni oraz celem prowadzenia nadzoru i pomocy istnieje specjalny komitet księgarski, składający się z pp. przewodniczącego PWBnego Ks. Franciszka Moronia, sekretarza Zarządu Głównego (do 15 listopada 1931). Dyr. F. Kretschmanna, kierownika Biura Macierzy Szkolnej, Józefa Michejdy, kierownika szkoły i rewizora księgarni, Bronisława Osuchowskiego, referenta Macierzy Szkolnej jako sekretarza oraz kierownika księgarni Pawła Cymorka. Z chwilą śmierci ś. p. ks. Franciszka Moronia przewodnictwo Komitetu księgarni objął p. kierownik Michejda, zaś na opróżnione miejsce zamianował Zarząd Główny p. dyr. Karola Bergera. Komitet księgarni zbierał się na posiedzenia prawidłowo raz w tygodniu, gdzie kierownik księgarni przedkładał sprawozdania kasowe i z czynności księgarni za poszczególne tygodnie, które to sprawozdania Komitet przyjmował do wiadomości po skontrolovaniu. Pozatem Komitet zastanawiał się nad wnioskami wchodzącymi w zakres księgarni, uchwalał je a następnie dawał do zatwierdzenia Prezydium Zarządu Głównego.

W roku sprawozdawczym księgarnia wydała własnym nakładem „150 pieśni“, śpiewnik pieśni towarzyskich, zebranych przez p. J. Samca, kierownika szkoły w Rzece, z polecenia Związku Polskich Chórów w Czechosłowacji. Śpiewnik ten, którego potrzeba dawała się oddawna odczuwać, przeznaczono specjalnie dla członków Związku Polskich Chórów i wogóle młodzieży. Dalej księgarnia przyjęła główny skład powieści „Piekło pod trzema krzyżami“ Karola Bergera, dyrektora szkoły wydziałowej, drukowanej czcionkami Ludowej Drukarni we Frysztacie. Również wydała i wydaje wszelkiego rodzaju zeszyty i dzienniki szkolne własnym nakładem ze znaczkiem Macierzy Szkolnej. Zeszyty i dzienniki ze znaczkiem Macierzy Szkolnej spełniają podwójny cel ponieważ przysparzają grosza na cele Macierzy (z czystego zysku) i równocześnie rozpowszechniają wśród społeczeństwa idee Macierzy Szkolnej. Z zadowoleniem stwierdzić można, iż księgarnia całkowicie spełnia zadania, jakie Macierz Szkolna z chwilą jej przejmowania miała na oku. Wyposażona należycie w książki i przybory szkolne pierwszej potrzeby, umożliwia naszym polskim szkołom zaopatrywanie się w nie pod dogodnymi warunkami. Po nawiązaniu kontaktu ze wszystkimi wybitniejszymi wydawnictwami jak krajowymi, tak i zagranicznymi, księgarnia posiada obecnie na składzie wszelkie nowości książek beletrystycznych. W nowości w pierwszym rzędzie zaopatruje prawie wszystkie biblioteki polskie na Śląsku.

Skład towarów księgarni w roku sprawozdawczym podniósł się do tego stopnia, że lokal, który dotychczas zajmowała, okazał się za ciasny, wobec czego musiano pomyśleć o jego rozszerzeniu. Ponieważ jednakże Biura Macierzy Szkolnej przeniosły się do nowych lokali dopiero z początkiem stycznia, dlatego z urzeczywistnieniem projektu rozszerzenia księgarni musiano poczekać aż do początku b. r.

Mimo powszechnego kryzysu, który tak dotkliwie daje się we znaki, księgarnia nadal rozwija się pomyślnie i jest nadzieja, że przy poparciu i zrozumieniu całego społeczeństwa polskiego placówką księgarską tą, bodaj jedyną na Śląsku, może swe posłannictwo oświaty duchowej i patriotycznej spełnić w całej pełni.

Park im. A. Sikory.

„Sekcja Parku Sikory“ nie mogła w roku sprawozdawczym przeprowadzić większych inwestycji z powodu braku funduszy. Jedyne przeprowadziła te naprawy, które uważała za konieczne i które okazały się niezbędne.

Pod koniec roku 1930 zatwierdził Urząd Krajowy w Bernie statut zreorganizowanego „Towarzystwa Parkowego w Czeskim Cieszynie“, na podstawie którego to statutu mogło Towarzystwo Parkowe uzyskać znowu pełną koncesję szynkarską w Parku A. Sikory. W związku z tem zachodzi potrzeba przebudowy, względnie wystawienia nowej restauracji. Komitet Parkowy zastanawiał się nad powyższą sprawą, jakoteż nad innemi sprawami, między innemi nad wystawieniem pawilonu, rozszerzeniem Parku przez zakupno parceli przyległej do parku od p. Kuźnika, naprawą płotów, przebudową ustępów itp. Ponieważ narazie projekty nie mogły być zrealizowane z braku większej gotówki, dlatego odłożono je na plan dalszy. Istnieje jednakże uzasadniona nadzieja, iż w roku bieżącym uda się projekty te przynajmniej częściowo urzeczywistnić, przez co znowu Park Sikory zyska jak na wyglądzie zewnętrznym, tak i na wartości dla naszego społeczeństwa.

Przewodniczącym „Towarzystwa Parkowego“ był p. Jerzy Teper z Sibicy.

Muzeum Macierzy Szkolnej w Orłowej.

Od założenia Muzeum w roku 1929 zaszła zmiana w charakterze tegoż. Zebrane eksponaty nadały mu wybitny charakter etnograficzny, regionalny. W roku sprawozdawczym powiększono zbiory w znacznym stopniu. Powstały one głównie z darów, uzyskanych częściowo przez kierownika wprost od Ofiarodawców, częściowo przy pomocy uczniów naszego gimnazjum. Kierownik Muzeum objechał już większość naszych gmin; przy zyskiwaniu okazów

korzystał z pomocy naszych pp. Kierowników szkół i Nauczycieli, za co Macierz Szkolna składa Im na tem miejscu serdeczne podziękowanie.

Zbiory muzealne składają się przeważnie z miejscowych wyrobów z drzewa, głównie narzędzi własnego wyrobu naszego ludu. Są tam rzadkie już dzisiaj narzędzia do tkactwa (warsztaty i kołowrotki). Przepiękne w wykonaniu są okazy rzeźby ludowej śląskiej i okazy rzeźby artystycznej. Muzeum ma w swych zbiorach książki od XVI wieku poczynawszy. Dalej posiada już kompletne stroje wałaskie kobiece i części stroju, głównie hafty i koronki, jak również części stroju laskiego (kompletu brak). Zebrano też kilkadziesiąt żywotków. Są rzadkie okazy ceramiki ludowej, wiele okazów ceramiki artystycznej. Po P. W. K. w Poznaniu pozostała wielka ilość fotografii większego formatu z różnych działów naszego życia gospodarczego i intelektualnego. Muzeum posiada kilka skrzyń malowanych o większej artystycznej wartości. Większą wartość zabytkową mają też wyroby ślusarskie, znaczną też wartość przedstawia większy zbiór monet, od średniowiecza poczynawszy.

Muzeum ma jednak jeszcze wielkie braki. Pomieszczenie zbiorów jest niewystarczające, wskutek czego zbiory niszczeją, nie mogą też być uprząstępnione dla szerszego ogółu. Z powodu braku odpowiednich środków finansowych nie można uzupełnić zbiorów cenniejszymi, już wyszukanymi okazami.

Dotychczas zainwentaryzowano 376 numerów, głównie meble, mapy i diagramy, fotografie i książki.

Kierownikiem Muzeum jest p. Gustaw Fierla, profesor gimnazjum real. w Orłowej.

Szatnia Macierzy Szkolnej w Orłowej.

Szatnia i zarazem wypożyczalnia kostiumów Macierzy Szkolnej w Orłowej, założona w roku 1929, wykazuje w roku sprawozdawczym w swym inwentarzu 432 sztuk (kostiumów kompletnych i niektórych części składowych jak butów, czapek, pasów, pozatem szabli, karabinów, pistoletów i t. p.). Z szatni korzystało 47 stowarzyszeń, które wypożyczyły w roku sprawozdawczym 365 sztuk inwentarza. Za wypożyczenie ściągnięto od wypożyczających tytułem opłaty KŁ 610:50.

W stosunku do ilości i rozwoju naszych zespołów amatorskich szatnia jest wcale niewystarczająca i nie może zaspokoić w zupełności naszych potrzeb. To też z chwilą zorganizowania osobnej Sekcji Teatralnej przy Zarządzie Głównym Macierzy Szkolnej, główny nacisk położony się na konieczność rozszerzenia szatni przez zakupno nowych kompletów i rzeczy, których najczęściej nasze zespoły amatorskie potrzebują, a o które muszą się starać u wypożyczalni obcych. Istnieje uzasadniona nadzieja, że w następnym roku sprawozdawczym rozszerzenie szatni, przynajmniej o najniezbędniejsze rzeczy, dojdzie do skutku.

Sprawozdanie Związku Polskich Chórów w Czechosłowacji.

(Sprawozdanie niniejsze, skreślone przez kronikarza Związku, umieszczamy w Sprawozdaniu Macierzy Szkolnej z tego względu, że Związek Polskich Chórów w Czechosłowacji jest niejako Sekcją Macierzy, ponieważ myśl jego założenia wyszła właśnie z łona Macierzy, a z drugiej strony lwia część jego członków stanowią Kółka śpiewackie, istniejące przy miejscowych Kołach Macierzy, a które wszystkie bez wyjątku należą do Związku)

Płomień rozgryzie malowane dzieje,
Skarby mieczowi spustoszą złodzieje,
Pieśń ujdzie cało!...

Cto słowa prawdy o znaczeniu pieśni, wypowiedziane przez króla poetów naszych Adama Mickiewicza. Pieśni, śpiewane między ludem miały od dawien dawna bardzo ważne znaczenie. Z nich bowiem dowiedzieć się było można o dawnych dziejach, zwyczajach i charakterze danego narodu. Gdy nie umiano jeszcze pisać, gdy trudno było w jakiejś chwili pożogi lub wojny zapisać to lub owo pamiętne w kraju zdarzenie, opowiadali je ludzie swoim dzieciom. Z czasem opowiadania takie zaczęto układać w wiersze, w pieśni, wymyślano do nich melodie rozmaite i tak z latami dzieje te przeszły w pieśń i przechowały się do naszych czasów. Wiele też ważnych i ciekawych wiadomości zawdzięczają tym pieśniom powieściopisarze, poeci i malarze. Przeróżne zdarzenia, które pieśń opiewała zostały przez nich po wiek wieki w księgach lub na obrazach utrwalone. Według słów Mickiewicza obrazy i książki ulec mogą zniszczeniu, lecz pieśń przechodzić będzie z ust do ust, jak skarb z ojca na syna i wiecznie trwać będzie.

Wielkie znaczenie pieśni umiała ocenić Macierz Szkolna i patrząc na owo dorywcze pielęgnowanie i przechowywanie tego skarbu, postanowiła zorganizować wszystkie chóry na terenie Śląsko-morawskim. Do zrealizowania tego postanowienia przystąpiła w roku 1927. Rok więc obecny zamyka pierwsze pięcioletnie pracy Macierzy na tem polu.

Rzut oka wstecz i przedstawienie dotychczasowych zabiegów oraz wyników tej pracy, pozwoli nam wyrobić sobie obraz stanu moralnego Związku Polskich Chórów w Czechosłowacji, oraz zaczerpnąć otuchy do poczynani dalszych, do pokochania tej niejako „Sekcji“ Macierzy, która skupia i jednoczy wszystkie chóry bez względu na wyznanie i przynależność partyjną. Chodzi tu bowiem o pielęgnowanie pieśni polskiej, „Jutrzenki“, przyświecającej nam Polakom, a w której blasku wszystko inne niknie. Cyfry stanu obecnego przedstawiają nam rozrost Związku. Na pierwszym posiedzeniu, które odbyło się dnia 6 lutego 1927 roku zgłosiło się na członków 21 chórów z 880 członkami. Obecnie liczy Związek 82 chórów i 2970 członków. Objaw to nadzwyczaj pocieszający,

gdy zważy się tę okoliczność, iż ciągle jeszcze powstają chóry nowe, garnące się pod skrzydła Związku.

Życie wewnętrzne poszczególnych zespołów śpiewackich, stosunek ich do Związku, ujęła Macierz osobnym regulaminem opracowanym z przedstawicielami wszystkich organizacji, towarzystw i instytucji, które w Związku posiadają swoje chóry. W ten sposób powstałe przepisy tej sekcji są bardzo obiektywne i dostosowane do potrzeb wszystkich członków, którzy mając w Związku pewne korzystne prawa, muszą też spełniać pewne obowiązki. Do tych ostatnich należy płacenie wkładki, branie udziału w próbach i występach miejscowych, okręgowych oraz w występie krajowym.

Macierz Szkolna jako protektorka i matka Związku dokłada wszelkich starań, ażeby Związek miał jak najdogodniejsze warunki rozwoju i aby jak najwięcej na polu tak szlachetnej pracy zdziałać potrafił. Związek dostarcza chórom nut, organizuje kursa dla dyrygentów, stara się o wydawnictwo śpiewnika, wydaje pieśni kościelne obu wyznań, daje sposobność do występu krajowego na festynie Macierzy.

Taką ze strony Macierzy otoczony opieką, mógł też Związek w pierwszym swoim pięcioleciu dokonać wielkiego dzieła. Sprawozdanie kronikalne zanotowało ogółem 648 występów, do których wyćwiczono 1039 pieśni. Czy cyfra ta nie mówi dobitnie, jak pracowano? Jeżeli się zważy, iż wszystkie pieśni są czterogłosowe, to pracę wyćwiczenia pieśni pomnożyć należy przez 4, co da nam cyfrę 4120. Tysiąc więc przeszło pieśni wpłynęło do serca i duszy naszego ludu, gdzie obudziło w niejednym wypadku szlachetne uczucie miłości do języka macierzyńskiego, do narodu polskiego, do jego przeszłości i do wszystkiego co swojskie. Chóry były nawet z występami za granicą, a na wystawie w Poznaniu chlubnie Związek reprezentował Chór Towarzystwa Nauczycieli Polskich, skąd przyniósł sobie uznanie i cenną pamiątkę od kompozytora „Roty“ Feliksa Nowowiejskiego.

Zespoły śpiewackie nie poprzestawają jednak tylko na pielęgnowaniu praktycznem pieśni. W Kółkach odbywają się też odczyty, wykłady, które zaznajamiają członków z teorią śpiewu. Odczytów takich odbyło się 32. Poszczególne Chóry urządzały nawet kursa takiej teorii. Nad pracą fachową czuwają dyrygenci miejscowi, okręgowi i dyrygent główny p. Jan Jeleń, który na posiedzeniu wspólnie z dyrygentami okręgowymi omawia program występu krajowego, dając poprzednio wniosek na odśpiewanie pieśni.

Znaczenie zaś takich występów publicznych, okręgowych lub krajowych jest wielkie. Chóry mają sposobność współzawodniczenia wzajemnego, mają sposobność zdobycia uznania lub nagrody, co zachęca do dalszej pracy. Przy tem szerokie masy publiczności zapoznają się z poziomem wykonawczym danych Chórów i kształcą się pod względem znajomości pieśni.

Chóry pielęgnują też życie towarzyskie przez urządzenie wycieczek, festynów, zabaw, które zawsze urozmaicają popisami wokalnemi, tak, iż przy każdej sposobności śpiewa się i śpiewa, a owo częste śpiewanie, każe nie tylko zapominać o troskach życia codziennego, lecz uszlachetnia członków i słuchaczy, a częstokroć przysparza i grosza, o czym także należy wspomnieć.

Tak pracował Związek od swego założenia w roku 1927 do dnia dzisiejszego. Programem zaś Związku na dalsze lata są słowa pieśni: „Śpiewaj ludu polski, złoty, wypowiadaj swe tęsknoty, u orania, u zasiewu, póki serca, póty śpiewu!”

Pod względem organizacyjnym Związek dzielił się na 7 okręgów, a mianowicie: jabłonkowski (dyrygent okręgowy Henryk Dobesch, nauczyciel w Nawsiu), cieszyński (dyr. okr. Jerzy Samiec, kierownik szkoły w Rzece — równocześnie gospodarz Związku), karwiński (dyr. okr. ks. Karol Maultz, katecheta w Karwinie), orłowski (dyr. okręg. Emil Hilla, mierniczy w Polskiej Lutyni), ostrawsko-bogumiński (dyr. okr. Karol Siwek, kier. szkoły w Mar. Górach), frysztański (dyr. okręg. Józef Wagner, kier. szkoły we Frysztaście), błędowski (dyr. okręg. Jan Jeleń, naucz. wydział. w Błędowicach Dolnych, zarazem dyrygent główny Związku).

Wszyscy dyrygenci należeli do Wydziału, w skład którego wchodził ponadto: Piotr Feliks, dyr. gimnazjum w Orłowej jako prezes, Józef Michejda, kierownik szkoły w Czeskim Cieszynie jako wiceprezes, Paweł Kubaczka, naucz. wydz. w Karwinie jako sekretarz, Gustaw Przeczek, nauczyciel w Suchej Dolnej jako zastępca sekretarza i Rudolf Siwek, kierownik szkoły w Nowym Boguminie jako kronikarz.

10.000 : 2657 = 3.77
 = 10.470
 = 19130
 = 573

Rodacy!

Macierz Szkolna przez przeciąg 48 lat pracuje nad rozwojem szkolnictwa polskiego i nad podniesieniem oświaty narodowej wśród ludu polskiego na Śląsku.

Toteż może się dziś wykazać dużym stosunkowo dorobkiem swej długoletniej, ciężkiej pracy. Dorobek ten przedstawiony jest właśnie w niniejszym sprawozdaniu. Okazuje się z niego, że Macierz Szkolna, po podziale Śląska w r. 1920 zorganizowana w Czeskim Cieszynie, utrzymuje obecnie prawie że wyłącznie sama tak wyżej zorganizowane szkolnictwo polskie na Śląsku czeskim, jak i niemal wszystkie ochronki (52), co z jednej strony nakłada na Macierz bardzo wielkie ciężary finansowe, jak to wykazuje sprawozdanie kasowe, a z drugiej strony świadczy o dodatnich wynikach, jakie Macierz osiągnęła na polu rozwoju szkolnictwa polskiego w Czechosłowacji.

Koszta utrzymania wszystkich zakładów szkolnych, koszta budowy nowych szkół i koszta pracy kulturalno-oświatowej wśród ludu śląskiego pokrywa Macierz tylko z ofiarności publicznej.

Dlatego Macierz Szkolna zwraca się do wszystkich Obywateli Polaków z gorącą odezwą. Komu sprawa polskości w Czechosłowacji nie jest rzeczą obojętną, kto chce przyczynić się do tego, aby dziecko polskie miało polską szkołę i nie musiało wynaradawiać się w szkole obcej — ten niech przystąpi zaraz na członka Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji sam i niech zachęci swoich krewnych i znajomych, by również wstępowali w szeregi naszego towarzystwa. **Członkiem zwyczajnym** może być każdy Polak, kto zapłaci tytułem wkładki Kč 10.— względnie Zł. 2.50, **wspierającym** kto zapłaci rocznie Kč 100.— czyli Zł. 25.—, **wieczystym**, kto zapłaci jednorazowo Kč 200.— czyli Zł. 50.—, i **założycielem**, kto zapłaci jednorazowo Kč 500.— czyli Zł. 125.—.

Dec 1931